

Útmutató az igazoltatásról

Segédanyag

STEPSS tanulmányút Nagy-Britanniába

2007. április 22-29.

1. Összefoglalás

A kézikönyvet az igazoltatás ellenőrzésére, illetve megreformálására létrehozott szervezet készítette. A szervezet 2004-ben jött létre azzal a céllal, hogy az igazoltatással kapcsolatban felmerült problémákat feltárja, és azokra megoldást keressen. A szervezet munkája során a hatóságokkal, az érintett szervekkel szoros együttműködött, hogy közösen határozzák meg a pozitív, követendő példákat, illetve azt, hogy mely területen milyen problémák merülnek fel.

A kézikönyv gyakorlati tanácsokkal kíván hozzájárulni a rendőrség munkájának hatékonyságához.

Az aránytalan alkalmazás kiküszöbölése és a közösségi kapcsolatok építése

Az igazoltatásokkal kapcsolatban felmerült leggyakoribb probléma, hogy aránytalanul gyakran alkalmazzák a fekete bőrű, illetve a kisebbséghez tartozó lakossággal szemben. Ez jelentősen rontotta a rendőrség és ezen közösségek kapcsolatát.

Az aránytalanság, mint ahogy a kézikönyv majd részletesen kifejti, több tényező következménye. Az aránytalanság csak úgy csökkenthető, és ezáltal a rendőrség közösségi kapcsolatai csak akkor javulhatnak, ha egyöntetű az erre irányuló szándék, a hatáskörök, felelősségi körök minden szinten egyértelműen meghatározottak.

Az egyes járőrök munkája során alkalmazott hatékonyabb adatrögzítési és monitorozási rendszer rövid időn belül feltárhatja a visszaéléseket, így azokat azonnal orvosolni lehet.

Különösen fontos a rendőrök képzése. A képzéseknek ki kell terjednie a faji egyenlőség biztosításának kötelezettségére, de ezen túlmenően meg kell ismerkedniük az egyes kisebbségi közösségek kultúrájával, illetve a másság elfogadásának módjaival is.

A képzéseken részt vett rendőrök várhatóan felelősségteljesebben fognak eljárni az intézkedések foganatosításakor. A képzések mellett nem mellőzhető a járőrök alapos és széleskörű felkészítése sem.

A rendőröknek kötelességük mások diszkriminatív viselkedését elöljáróiknak jelenteni, az elöljáróknak pedig kötelességük a diszkriminációval kapcsolatos panaszokat kivizsgálni, illetve a kivizsgálást kezdeményezni, amennyiben az eljárás során bármilyen szabálytalanságot észlelnek. Az elöljárók azért is felelnek, hogy beosztottaik a diszkriminációval kapcsolatban felmerült ügyekben szakszerűen járnak el.

A közösségi kapcsolatok építéséhez kapcsolatos proaktív megközelítéshez hozzátartozik az is, hogy az intézkedés alá vont polgárokat, illetve a helyi közösséget tájékoztatják jogaikról, a panaszokról visszajelzést kapnak.

A kézikönyv célja

A kézikönyv szerzőinek szándéka szerint átfogóan tájékoztat az igazoltatás gyakorlatáról. Az ajánlások című fejezetben meghatározza a felelősségi köröket az ellenőrzésre, működésre, monitorozásra vonatkozóan. Az ajánlásokat egyes csoportokra meghatározva részletezi.

Az ajánlások részletezik, kinek mi a feladata. A fejezetek részletesen kifejtik azt is, hogy milyen módon kell a feladatokat végrehajtani.

Javaslatok

A következőkben összefoglaljuk az igazoltatásban érintetteknek szóló javaslatainkat. A javaslatok az érintettek felelősségére is kitérnek.

Az egyes felelőségeket a betöltött szerepek határozzák meg. Az áttekinthetőség kedvéért az egyes felelőségeket a szerepekhez társítva ismertetjük az alábbi címek szerint:

- Irányítás (*policy*)
- működés/működtetés
- ellenőrzés/felügyelet
- közösség
- képzés

Minden szereplőnek biztosítania kell, hogy saját területén figyelembe veszi az igazoltatásokkal kapcsolatban megismerhető, példaértékű gyakorlatokat.

A rendőri szervek számára megfogalmazott javaslatok

Irányítás

- Egy vagy több rendőri vezető legyen felelős az igazoltatással kapcsolatos területért.
- Ezen vezetők legyenek felelősek a rendőri szervek egyesületének Lawrence-jelentésében foglalt intézkedési terv végrehajtásáért.
- A vezetők folytassanak párbeszédet a helyi közösségekkel és vegyék figyelembe azok javaslatait az igazoltatási stratégia kidolgozása során.
- A vezetők mérjék az igazoltatás hatékonyságát.
- Legyen egy olyan visszajelzést szolgáló mechanizmus, amely segítségével egy igazoltatást követően jelezni lehet a rendőrségnek (kijelölt telefonszám, ahol szöveges üzenetet is tudnak fogadni).

Ellenőrzés/felügyelet

- Az ellenőrzésért felelős személyek az adott szerv igazoltatással kapcsolatos adatait, és minden lényeges változást jelezniük kell a vezetők felé. Ennek negyedévente kell megtörténnie.
- Ezen személyek feladata, hogy amennyiben az adatok gyakorlat aránytalanságára utalnak, jelezzék azt a vezetőjüknek
- Intézményesíteni kell olyan rendszert, amelyen keresztül az aránytalan vagy diszkriminatív gyakorlatot folytató rendőrök elszámoltathatók.
- Ha egy panasz vizsgálata során arra derül fény, hogy aránytalan vagy diszkriminatív intézkedésre került sor, ezt is a fenti módon kell kezelni.

Közösség

- A képviselők hídként működnek a rendőrség és a különböző kisebbségek között.
- Az igazoltatásokkal kapcsolatos adatok összefoglaló jelentése legyen elérhető a képviselők számára, erről széles körben tájékoztatni kell az érintett közösségeket.
- A közösségeknek tisztában kell lenniük a 95. szakasz adatainak következményeivel

- A közösségek folyamatosan tájékoztassák az érintetteket az igazoltatással kapcsolatos jogaikról.

Képzés

A rendőrök igazoltatással kapcsolatos tananyaga fedje le a kisebbségekkel kapcsolatos kérdéseket is

A rendőri vezetők számára megfogalmazott javaslatok

Irányítás

- Legyen egy egyértelmű, írásos terv az igazoltatások tárgyában, amit az állomány minden tagjával ismertetnek, és melyet évente felülvizsgálják
- Az írásos terv legyen elérhető a közösség számára is, melyre külön fel kell hívni a figyelmet
- Egyértelműen meg kell határozni azon intézkedéseket, melyeket azon rendőrökkel szemben lehet alkalmazni, akik indokolatlanul igazoltatnak. Ez képezze részét az írásos tervnek.

Működés/működtetés

Az igazoltatást végző járőrök tevékenységük során tartásuk be a vonatkozó jogszabályokat, utasításokat, figyelemmel a vonatkozó iránymutatásokra, ajánlásokra is, beleértve az emberi jogi tárgyú normákat és ajánlásokat.

Ellenőrzés/felügyelet

- Legyen az országos rendőri vezetésen belül egy kijelölt felelős az igazoltatásoknak.
- A rendőrkapitányok legyenek készek és alkalmasak arra, hogy megindokolják a kisebbségek számára az igazoltatások tekintetében esetlegesen tapasztalható aránytalanságokat, ha vannak ilyenek.

Képzés

Minden rendőrnek megfelelő képzésben kell részesülnie az igazoltatások terén.

Az irányítási főosztály (Basic Command Unit) vezetői számára megfogalmazott javaslatok. Biztosítsák, hogy:

Irányítás

Az adott rendőri szerv stratégiájának minden, az irányítási feladattal megbízott rendőr számára világos legyen.

Működés/működtetés

- Az igazoltatásokat az Országos Hírszerzési Modell alapján a helyi problémák megoldására használják fel.

- Szoros kapcsolat legyen az eligazítások és a beszámolók között
- A személyzet minden tagja alaposan ismerje a vonatkozó beszámolókat, jogszabályokat, irányelveket.
- Az igazoltatást hatékonyan végezzék. Ennek egyik eszköze lehet, hogy a bűnügyi nyomozókkal együttesen tűznek ki célokat, és ezeket igazítsák a helyi kriminalisztikai statisztikákhoz.
- A feladatok elosztása nem alapulhat diszkrimináción, sztereotípián vagy adattal alá nem támasztható profilalkotásom.

Ellenőrzés/felügyelet

- Az igazoltási gyakorlatot figyelemmel kell kísérni, hogy biztosítható legyen, hogy az igazoltatások a jogszabályokkal, az eligazításokon elhangzottakkal és a rendőri szerv stratégiájával összhangban legyenek. Ennek érdekében a vezetőknek alkalmanként részt kell venniük a beszámolókon, és megfigyelniük a járőrök munkavégzés közben.
- Olyan rendszert kell felállítani, amely rendszeresen szolgáltat adatot az igazoltatások arányossága tárgyában, amelyet eljuttatnak a kapitányhoz és az érintett rendőri szerveknek. Bármilyen aránytalan jogalkalmazás esetén személyes meghallgatást kell tartani az ügyben az azonosított rendőrök vonatkozásában, hogy feltárják a lehetséges diszkriminációt vagy egyéb okból helytelen jogalkalmazást.

Közösség

- Szükséges egy megállapodás a helyi közösségekkel arról, hogy melyek legyenek prioritások az igazoltatások során és mik legyenek a hatékonyságmutatók.
- Ha az időkorlát lehetővé teszi, tájékoztatni kell a közösségeket arról, hogy mikor és miért terveznek alkalmazni igazoltatást a 60. § alapján, hogy meg tudják tárgyalni az érzékeny kérdéseket is.
- Visszajelzést javasolt nyújtani a helyi közösségnek egy kiterjedt igazoltatást követően.

Képzés

- Minden érintett megfelelő képzést kap, különös tekintettel az eljárási szabályokra és a hatáskörökre.
- Minden előjárónak képzésben kell részesülnie a tárgyban, hogy hogyan kell egy beszámolót levezényelni.
- Az adatok elemzésével foglalkozó rendőröknek tematikus képzésben kell részesülniük.

Az első vonalban dolgozó, ellenőrzési feladatokat ellátó rendőrök felelősségei körébe tartozó kérdések

Irányítás

Tökéletesen ismerjék és értsék a rendőri szerv igazoltatási stratégiáját.

Működés/működtetés

- Gondoskodjanak arról, hogy az igazoltatások a vonatkozó normáknak megfeleljenek.

- A beszámolók legyenek összhangban az eligazításokon megfogalmazott prioritásokkal.
- Győződjenek meg arról, hogy a járőrök teljesen megértették a napi eligazítást. Ennek érdekében ellenőrzést is kell tartani, ha az idő engedi.

Ellenőrzés/felügyelet

- Minden rögzített igazoltatást vizsgáljanak meg, és rendellenesség esetén tegyék meg a megfelelő intézkedéseket.
- Biztosítsák azt, hogy minden igazoltatást megfelelően dokumentálják.
- Biztosítsák azt, hogy bármilyen aránytalan jogalkalmazás esetén személyes meghallgatást tartanak az ügyben az azonosított rendőrök vonatkozásában, hogy feltárják a lehetséges diszkriminációt vagy egyéb okból helytelen jogalkalmazást.
- A hangsúly inkább az igazoltatás minőségén, mint a mennyiségén nyugodjon.
- Ki kell vizsgálniuk minden egyes panaszt vagy jelzést az igazoltatással kapcsolatban, és az érintett rendőrt tájékoztatni kell a vizsgálat eredményéről.

Közösség

Visszajelzést kell adni a közösségeknek egy igazoltatással kapcsolatos eljárás helyzetéről és eredményéről is.

Képzés

Rendszeresen frissíteni kell az igazoltatással kapcsolatos ismereteiket, különös tekintettel az ellenőrzési/felügyeleti kötelezettségekre.

Közrendőrök felelősségei körébe tartozó kérdések

Irányítás

Minden rendőrnek megfelelő képzésben kell részesülnie az igazoltatások tárgyában

Működés

- Gondoskodjanak arról, hogy az igazoltatások a vonatkozó normáknak megfeleljenek.
- Ha az intézkedés célja visszatartás (60. és 44. § alapján pl.), akkor azt szigorúan a felhatalmazás keretei közötti hajtják végre.
- Minden igazoltatásról pontos dokumentációt nyújtsanak be közvetlen felettesüknek
- Pontosan meg kell érteniük a napi eligazításon elhangzottakat.
- Időben rögzítsenek minden információt.
- Visszajelzést kell adniuk az Irányítási Főosztály számára arról, hogy az általuk kiadott tájékoztató/információs anyagok mennyire hasznosak.

Ellenőrzés/felügyelet

- Tisztában kell lenniük saját előítéleteikkel, és nem szabad hagyniuk, hogy azok hatással legyenek a szakmai tevékenységükre.

- Vonják kérdőre a kollégáikat, ha előítéletes magatartással vagy attitűddel találkoznak a részükről, és ismerjék azokat az eljárásokat, amelyek az ilyen helyzetek előfordulása esetén alkalmazandók.
- Ismerjék a számukra fontos információkat és azt, hogy hogyan férhetőek hozzá.

Közösség

Legyenek tisztában az igazoltatásoknak a közösségre gyakorolt hatásával.

Képzés

Vegyenek részt igazoltatással kapcsolatos képzésben és értsék meg az ott elhangzottakat.

Az Irányítási Főosztály Információs részlegének szerepe

Irányítás

Tökéletesen ismerik és értik a rendőri szerv igazoltatási stratégiáját.

Működés

- A faji előítéletekre, valamint arra utaló jeleket és információkat, hogy tapasztalható-e faji alapú megkülönböztetés a polgárok igazoltatása és a fokozottan ellenőrzött területek kiválasztása során, értékelik és kockázatelemzésnek vessék alá.
- Az igazoltatási gyakorlatot különösen a következő szempontok szerint javasolt elemezni:
  - a) a fokozott ellenőrzés kijelölt területei
  - b) a bűnelkövetők kiválasztásának szempontjai
  - c) a felderítési célként meghatározott bűncselekmények
  - d) alternatív stratégiák.

Az irányítást koordináló rendőröknek tett javaslatok

Irányítás

Tökéletesen ismerik és értik a rendőri szerv igazoltatási stratégiáját

Működés

- A polgároktól származó információkat a lehető legjobban ellenőrizték, mielőtt azokat továbbítanák a szolgálatot teljesítő kollégáiknak.
- A gyanúsítottak személyleírásának megszerzésére és azok felhasználásra vonatkozó Működési kézikönyvet vezessenek be annak érdekében, hogy azok megbízhatósága maximalizálható legyen. Ez tartalmazhat oktatási elemeket is a hívások fogadásával foglalkozó rendőrök számára, és tágabb körben olyan ismereteket, melyek segítségével fejleszhető az áldozatokkal és tanúkkal folytatott kommunikáció minősége.

- Az imént említett rendőrök valamilyen szintű eligazítást, tanácsot is adjanak a szolgálatot teljesítő, végrehajtó rendőröknek ahelyett, hogy kvázi „postásként” működnek, különös tekintettel a 44. és 60. § szakaszok vonatkozásában.
- Az igazoltatások alapján tett jelentéseket azok eredményeivel együtt rögzítsék a saját rendszerükben.

Oktatásért felelős osztály felelősségei körébe tartozó kérdések

Irányítás

- Az igazoltatással kapcsolatos stratégiák és szabályok képezzeik részét minden releváns kurzusnak.
- A vonatkozó jogszabályok Intézkedési Szabályzata legyen elérhető az állomány minden tagja számára.

Működés

- Legyen elérhető minden beosztásban dolgozó rendőr számára megfelelő tartalmú képzés az igazoltatással kapcsolatban, beleértve az ellenőrzési tárgyú ismereteket is.
- Az állomány minden tagja bírjon tudomással az elérhető képzésekről.

Ellenőrzés/felügyelet

- Legyen egy olyan rendszer, mely alkalmas arra, hogy értékelje az igazoltatásokat és az e tárgyban tartott képzéseket
- Az állomány minden tagjának legyen lehetősége visszajelzést adni a képzésekkel kapcsolatban, melyeket vegyenek is figyelembe a képzési anyag fejlesztése során.

Közösség és képzés

- A közösségnek legyen lehetősége részt venni az állomány igazoltatással kapcsolatos képzéseiben.
- A képzés tartalmazza az aránytalanság definícióját és annak hatását a közbizalomra.

Vállalati kommunikációs részleg

Az igazoltatási gyakorlat proaktívan jelenjen meg a médiában.

Független Panaszvizsgáló Bizottság feladata

Irányítás

Központi szerepe van országosan is az igazoltatásokkal kapcsolatos panaszok kivizsgálásában.

Működés

Tájékoztatni kell a polgárokat az igazoltatás elleni panasz benyújtásának lehetőségéről és arról, hogy a panaszt hogyan lehet előterjeszteni.

Közösség

Biztosítja, hogy a közösségek kapjanak visszajelzést az igazoltatásokkal kapcsolatban minden egyes rendőri szervnél.

Bevezetés

Ez a kézikönyv elsődlegesen abból a célból készült, hogy gyakorlati segédletként szolgáljon a rendőrség számára. Iránymutatást nyújt és ismerteti az országban működő jó gyakorlatokat. Célja a vonatkozó jogi normák kiegészítése, és nem azok helyettesítése.

A kézikönyv épít a témában már korábban kiadott anyagokra.

A követendő gyakorlatokat a rendőrség azonosította, valamint egy kutatás, melyet a Manheimi Kriminológiai Központ és a Londoni Közgazdasági Egyetem végzett. Egy kezdeti kutatásra 2004 őszén került sor, melyet 4 rendőri szervnél végzett esettanulmány követett. Ezekből származó idézetek a kézikönyv több részében megjelennek.

Következő lépések

A kézikönyvet egy hathetes konzultációs periódus keretében elemezték, amelynek egyik központi megállapítása az volt, hogy külön dokumentumot lenne szükséges elkészíteni a rendőrök és a civilek számára. Ennek érdekében a miniszter megteszi a szükséges lépéseket.

A belügyminisztérium Kutatási, fejlesztési és statisztikai osztálya folyamatosan elemzi a már elkészült tanulmányok eredményeit, melynek keretében megvizsgálják, hogyan választja ki a rendőrség az igazoltatási célpontokat, és hogy ennek milyen hatása van a bűnözésre és hogy a gyakorlatban mennyire tárhatók fel aránytalanságok. Innovatív felmérési statisztikai eljárások segítségével a tanulmány elemzi az igazoltatások és a bűnözés közti kapcsolatot földrajzi és idődimenzió tekintetében is annak érdekében, hogy hatékonyabb legyen a rendőrségi gyakorlat. A tanulmány kitér arra is, hogy milyen a demográfiai összetétele a gyakrabban igazoltatott körzeteknek, amely alapján megállapítható az is, hogy melyek azok a tényezők, melyek az igazoltatás aránytalanságát eredményezhetik. Ez a jelentés várhatóan 2006 nyarára készül el.

I. Fejezet: Az igazoltatással kapcsolatos hatáskörök

Ez a fejezet részletesen ismerteti az igazoltatással kapcsolatos hatásköröket, s különösen a jelenlegi szabályozás hatásaira és az új intézkedési szabályzatokra koncentrál.

A fejezet célja annak elősegítése, hogy a rendőrök jobban megérthessék az igazoltatással kapcsolatos hatásköröket és azt, hogy milyen felelősséggel jár azok alkalmazása.

A PACE szabályzata

1.1 A PACE intézkedési szabályzata, különösen az „A” szabályzat határozza meg, hogy hogyan használhatják a rendőrök a törvényben rájuk ruházott igazoltatási hatásköröket. A módosított szabályok 2004 augusztusában léptek hatályba, mely minden rendőri szervnél elérhető. Az új szabályzat magában foglalja:

- a büntetőtörvénykönyv 1. szakaszát, mely az igazoltatás alkalmazhatóságát kiterjeszti az olyan esetekre is, amikor az intézkedést bűncselekmény miatt foganatosítják,

- a Stephen Lawrence Vizsgálati Jelentés 61. pontját, mely az igazoltatások dokumentálására vonatkozik.

Az igazoltatások dokumentálása

1.2 A PACE előírja, hogy az igazoltatásról készült dokumentumot át kell adni az igazoltatott személynek. Az igazoltatással és a ruházat, jármű átvizsgálásával kapcsolatos formanyomtatványok kis mértékben eltérnek egymástól. Az igazoltatás esetében a rendőrségnek rögzítenie kell:

- az igazoltatás helyét, idejét
- ha a személy járművet vezet, akkor a jármű rendszámát,
- az igazoltatás okát,
- az igazoltatott személy önbevallás alapján meghatározott etnikai hovatartozását,
- az igazoltatás eredményét.

1.3 Az igazoltatások dokumentálása kísérletek és elemzések tárgya 1999 óta. Az APA (Rendőri Egyesület) szintén szervezett egy társadalmi vitát, amelyben az derült ki, hogy az intézkedés társadalmi támogatottságot élvez. Az igazoltatások dokumentációját is belefoglalták a kutatásokba, melynek során az ország különböző pontjain a gyakorlatokat értékelték abból a szempontból, hogy mely segíti a legjobban az adatok felvételét, összehasonlítását és elemzését. Az eredmények megismerhetők a www.homeoffice.gov.uk oldalon.

1.4 2005 januárjában a Belügyminisztérium egy körlevelet adott ki az igazoltatásokkal kapcsolatban, amely szintén elérhető a tárca honlapján. A végrehajtási iránymutató és az ideiglenes útmutató a tárca honlapján a www.homeoffice.gov.uk/crimpol/police/system/powers.html található.

1.5 Az igazoltatások dokumentálásával kapcsolatban további információ található jelen kézikönyv „Gyakran feltett kérdések” című mellékletében. Készítettünk egy táblázatot is, mely szemlélteti az adatrögzítéssel kapcsolatos rendőri feladatokat az igazoltatások különböző típusai esetében.

1.6 A rendőri szerveket csak bátorítani tudjuk, hogy az adatrögzítést minél hatékonyabban és egyszerűbben végezzék.

Járművezetők igazoltatása

1.8 Járművezetők igazoltatása során annak meg kell felelnie a törvényi definíciónak ahhoz, hogy az intézkedést dokumentálni kelljen. A forgalomban közlekedő gépjárművek egyszerű megállítása az iratok ellenőrzése céljából például nem ilyen eset, így azt nem is kell rögzíteni. Ilyen esetben egy HORT 1, VDRS vagy egy EFPN helyettesíti a dokumentációt. Azonban ha az igazoltatott személy nem a sofőr, akkor ezek a nyomtatványok nem helyettesíthetik a dokumentálást.

Automatikus rendszámfelismerés (ANPR)

1.9 AZ ANPR hatékonyságát egy éven keresztül vizsgálták elkötelezett rendőri elfogó egységek (*intercept teams*) közreműködésével. A kutatás eredményi azt mutatja, hogy az

ANPR alapján alkalmazott igazoltatás nagyobb valószínűséggel vezet letartóztatáshoz. Ennek legfőbb oka az, hogy az ANPR-en alapuló igazoltatások információ-vezéreltek, így nagyobb valószínűséggel is vezetnek eredményre. Az ANPR nagyon hasznos rendőri technikának bizonyult, amely a rendőrség erőforrásait a szabálysértést elkövető vagy bűncselekmények elkövetésében érintett személyekre koncentrálja.

Schedule 7 Terrorizmusról szól 2000. évi törvény

1.10 Még mindig vita tárgya, hogy az ún. „Schedule” 7 igazoltatásokat a 61-es javaslat alapján kell-e megítélni. A kérdés eldöntéséig javasolt, hogy a kikötői szolgálatot teljesítő rendőrök továbbra is rögzítsék a jelenlegi gyakorlatuknak megfelelően ezeket. Ha olyan a döntés születik, hogy minden ilyen igazoltatást regisztrálni kell, akkor ezt 2006. április 1-jétől kell majd megtenni. A kikötők országos igazgatója az itt szolgálatot teljesítő rendőröknek utasítást fog kiadni, amint a miniszteri rendelet megszületett.

A megalapozott gyanú alapján végzett átvizsgálások

1.11. Az igazoltatási hatáskör gyakorlásához a legtöbb esetben a rendőrnek szüksége van megalapozott gyanúra. A vonatkozó szabályzat (PACE A) 2.2-2.11 pontja határozza meg a megalapozott gyanút. A lényeges elemek a következők:

- alapjául egy objektív adatnak, információinak kell szolgálnia,
- szokásos esetben pontos és friss információhoz kell kapcsolódnia (információ alatt itt a titkos információ gyűjtés-szerű ismereteket is érteni kell)
- ha bizonyos általánosítással is, de az adott személy magatartásával kell kapcsolatban állnia
- vagy azon kell alapulnia, hogy az illető személy ruhája vagy más jelzése alapján egy adott csoporthoz tartozik, és emellett megbízható információknak kell rendelkezésre állniuk arra vonatkozóan, hogy az adott személy birtokában fegyver vagy kábítószer van.

Az „A” szabályzat ehhez hozzáteszi az alábbiakat:

- a megalapozott gyanú nem igazolható pusztán személyes tényezőkkel, általánosításokkal vagy sztereotípiákkal
- a megalapozott gyanút valószínűleg több tényező együttes fennállása alapozza meg. (ez segít megelőzni a hatáskörrel való visszaélést és erősíti a közbizalmat).
- a faji egyenlőségre vonatkozó kötelezettség alapján jogsértő lesz minden olyan különbségtétel, amely fajon, bőrszínen, etnikai hovatartozáson, nemzetiségen vagy állampolgárságon alapul.
- az igazoltatási hatásköröket a hátrányos megkülönböztetést elkerülve, igazságosan, felelősségteljesen, az igazoltatott személy iránt tiszteletet mutatva kell gyakorolni.

1.12 Alapvető fontosságú, hogy a rendőrök megértsék, mit jelent a megalapozott gyanú és hogy ezt hogyan kell a gyakorlatban alkalmazni. Azt is meg kell érteniük, hogy még beleegyezés esetén sem szabad igazoltatni vagy átkutatni valakit akkor, ha erre nem terjed ki a hatáskörük.

Igazoltatások, melyek nem a megalapozott gyanún alapulnak

1.13 Megalapozott gyanú hiányában csak rendkívüli körülmények fennállása esetén lehet jogszerűen igazoltatni. A Btk. 60. §-a, a közrendi törvény és a 2000. évi törvény a terrorizmusról engedi az igazoltatást, ha a közrend megsértésének veszélye áll fenn, terrorista cselekmények megakadályozása érdekében. Mindkét esetben a hatáskör használatát előzetesen engedélyezni kell.

1.13 Ahogy az említett szabályzatban szerepel, ebben az esetben sem lehetséges a diszkrimináció a vonatkozó törvény értelmében (feketék és kisebbségi közösségek megkülönböztetéséről szóló törvény – BME).

A Btk. 60. §-a és a közrendi törvény alapján foganatosítható igazoltatások

1.15 Ezek a hatáskörök a fentiek szerint különleges hatáskörök, melyeket az „A” jelű szabályzat határoz meg.

Engedély

1.16 A 60. § alapján végrehajtandó igazoltatáshoz szükséges engedélyt kiadónak (vizsgáló vagy magasabb rangú rendőr) indokoltan kell azt gondolnia, hogy az illetékességi területén súlyos erőszakos cselekmények történhetnek és emiatt szükséges engedélyezni az igazoltatásokat/átvizsgálásokat ezek megelőzése érdekében. Ezeket a hatásköröket nem szabad a normál hatáskörök helyett vagy rutin bűncselekmények esetében használni. Az engedélynek azon kell alapulnia, hogy a hatáskör ilyen módon történő gyakorlása szükséges és arányos reakció azon cél elérése érdekében, amelyet szem előtt tartva a Parlament ezzel a hatáskörrel felruházta a rendőröket.

1.17 A 60. szakasz alapján adott engedélynek hírszerzési vagy másik lényeges információon kell alapulnia, mint például:

- erőszakos cselekmények különböző csoportok között
- korábbi erőszakos cselekmények meghatározott helyeken vagy eseményeken
- rablások jelentős mértékű emelkedése egy kis területen
- arra vonatkozó jelentések, hogy meghatározott területen tartózkodó személyek rendszeresen hordanak maguknál fegyvert.

1.18 Az engedélyt kiadó előljáró feladata, hogy a műveletek megkezdése előtt formálisan is eligazítást adjon. Ennek fő szabály szerint meg kell történnie, de amennyiben ez nem lehetséges, tarthat informális eligazítást is. Nagyon fontos, hogy a műveletben résztvevő minden rendőr tisztában legyen a szerepével és a kötelezettségeivel, valamint a letartóztatással kapcsolatos jogosultságával.

1.19 Az engedélyt kiadó előljárónak minimálisan információt kell adnia az intézkedésben részt vevő rendőröknek a gyanúsítottakkal kapcsolatban, és megfontolás tárgyává kell tenni olyan feltételek meghatározását is, hogy a rendelkezésre álló információk alapján kiket kellene átvizsgálni. Az ilyen eligazítás során a rendőröket emlékeztetni indokolt arra, hogy a 60. szakasz alapján végrehajtott intézkedés nem előfeltételez megalapozott gyanút. Ezzel együtt azonban azt is el kell mondani, hogy ilyenkor is tilos a diszkriminatív jogalkalmazás. Elvárható a rendőröktől, hogy ebből a szempontból a saját gyakorlatukat is kritikának vessék alá.

A közösségek igényeinek kezelése

1.20 Az igazoltási hatáskör alkalmazásának nagyon negatív hatása lehet a közösségekre. Jó gyakorlat az, ha tájékoztatják az érintett közösséget a 60. szakasz alapján megadott felhatalmazásról, amennyiben ezt az időkorlátok lehetővé teszik, annak érdekében, hogy fenntartható legyen a közösség bizalma és támogatása. Természetesen az is igaz, hogy ritkán előfordulnak olyan esetek, amelyek érzékeny vagy bizalmas kérdéseket érintenek, amelyeket nem szabad nyilvánosságra hozni.

1.21 A rendőri szerveknek indokolt formális minőségbiztosítási eljárást kidolgozni a 60. szakasz alapján alkalmazott intézkedések mérésére. Ennek magában kell foglalnia annak ellenőrzését, hogy

- hogy minden 60. szakasz alapján megadott felhatalmazás jogszerű,
- az írásos engedély tartalmaz minden szükséges információt.

A rendőri vezetők egyesületén belül szükséges megnevezni egy személyt, aki az ilyen intézkedések monitorozásáért felel.

1.22 A 60. szakasz célja, hogy a futbalhuliganizmust, a bandaháborúkat és az egyéb ilyen típusú közrendsértéseket kezelje. Mivel preventív jellegű intézkedés, széleskörű és erősen jogkorlátozó hatáskört teremt, de egyben hatékony és könnyen igazolható intézkedés is, ha a jogalkotói szándékkal összhangban alkalmazzák.

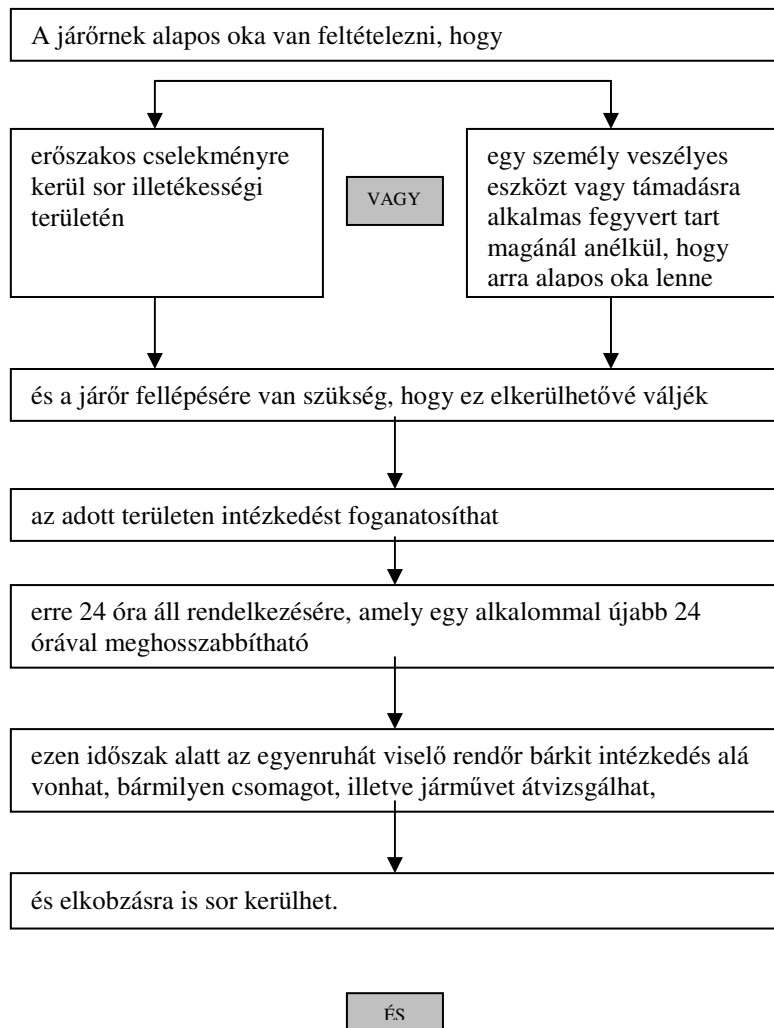
Az egyik szervnél a 60. szakasz alapján kiadott engedélyek vizsgálatát követően három felvetés született meg, melyek mindegyike kapcsolatba hozható a közbizalommal és a hatékonysággal:

- a) Néhány esetben azon cselekmények, melyek az intézkedés alapjául szolgáltak, túl széleskörűek voltak (pl. egy tizenévest azért vizsgáltak át, mert az kiáltotta, hogy „Meg foglak verni”).
- b) Sok esetben semmilyen bizonyíték nem volt arra vonatkozóan, hogy az átvizsgált személyeknél bármilyen fegyver lett volna.
- c) Néhány rendőrtiszt azon aggodalmát fejezte ki, hogy a tárgyalt intézkedés spekulatív indokokra is alapulhat és így indokolatlan és nem megfelelő alkalmazás is lehet az eredmény. (informális verseny is volt a rendőrök között adott esetben, hogy ki tud több személyt átvizsgálni.)

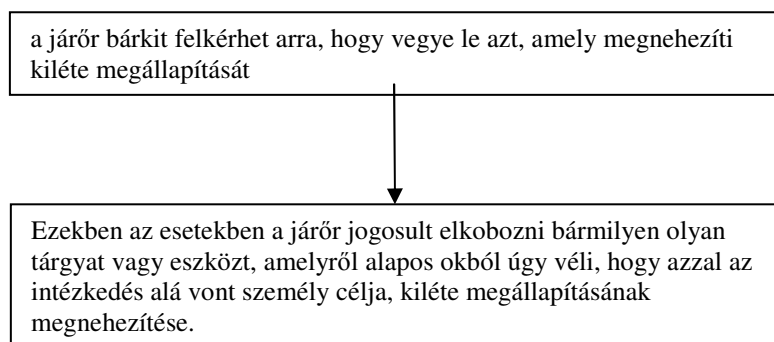
Jó gyakorlatok a 60. szakasz kapcsán:

- a) minden rangú és beosztású rendőrnek a megfelelő képzést kell nyújtani az intézkedéssel kapcsolatban
- b) az adott rendőri szerv egészére kiterjedő hatállyal egy ismertetőt indokolt kiadni a 60. szakasz alapján végrehajtott átvizsgálások tárgyában
- c) egy osztály érdemes kijelölni a rendőri szerven belül, amely felelős az ilyen intézkedések monitorozásáért, különös tekintettel az esetleges aránytalanságok vizsgálatára
- d) biztosítani kell, hogy a 60. szakasz alapján megadott engedélyek kiadására vonatkozóan megfelelő eljárások legyenek kidolgozva.

A 60. szakaszban meghatározott rendőri jogosítványok (Criminal Justice and Public Order Act 1994)

Ahol a fenti feltételek fennállnak...

A 2000. évi terrorizmusról szóló 44. szakasz alapján végrehajtott átvizsgálások

1.23 A terrorizmusról szóló 2000. évi 44. szakasza lehetővé teszi a rendőrök számára, hogy engedély birtokában megállítsanak és átvizsgáljanak gépjárműveket, gépjárműben utazó vagy gyalogosan közlekedő személyeket annak érdekében, hogy terrorcselekmények elkövetéséhez használható eszközöket találjanak meg, függetlenül attól, hogy van-e arra vonatkozó megalapozott gyanú, hogy ilyen eszközök feltalálására vezethet az intézkedés vagy sem.

1.24 Ezen törvény előírja az alkalmazásának évenkénti felülvizsgálatát annak érdekében, hogy az megfelelő maradjon. Ezt minden évben egy független szakértő végzi el, aki a carlilea@parliament.uk címen érhető el.

Miniszter által kiadott engedély vagy megerősítés

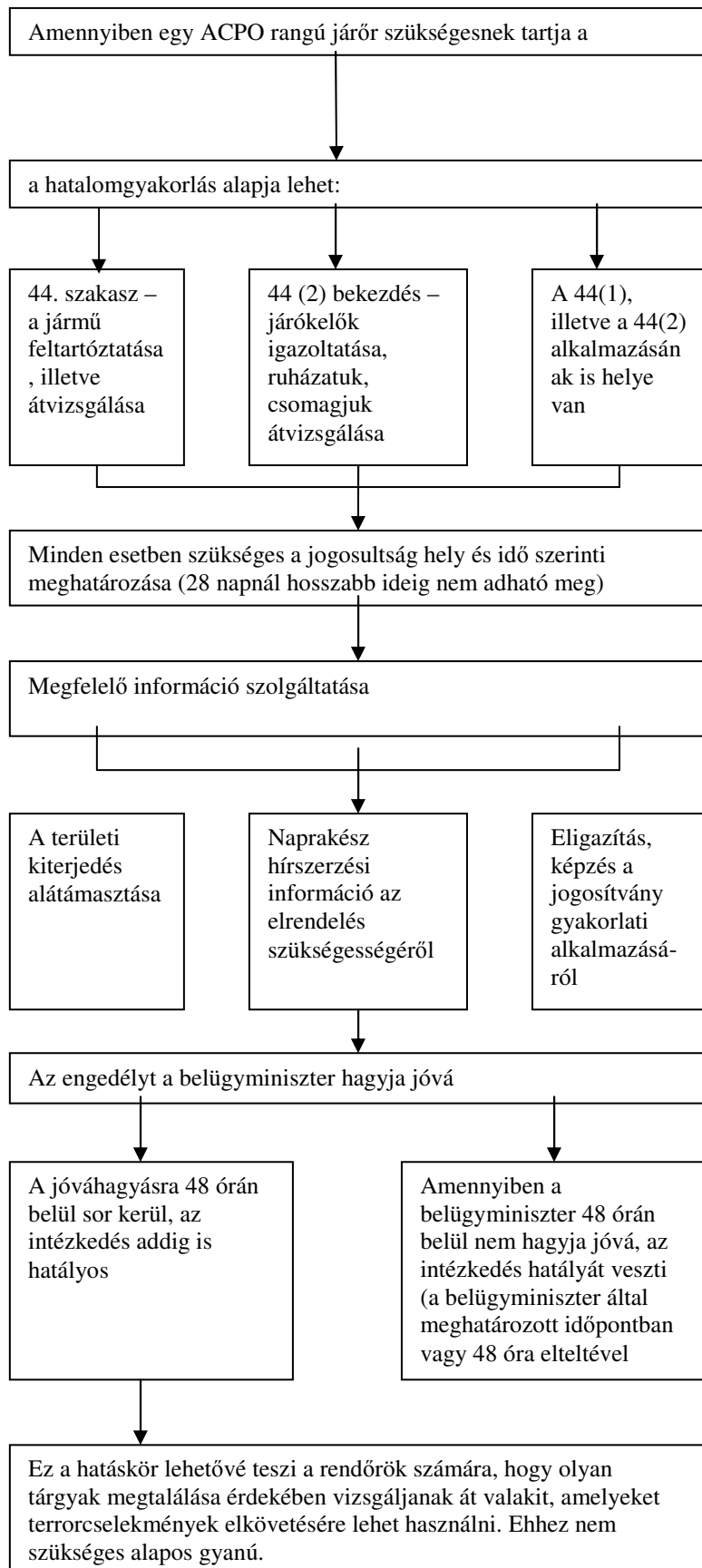
1.25 Az engedély csak akkor adható ki, ha a döntésre jogosult személy ezt szükségesnek tartja terrorista cselekmények megelőzése érdekében.

1.26 Az engedélyt ACPO rangú rendőrnek kell kiadnia, melynek részletes információt kell tartalmaznia a következőkről:

- a) az engedély kiadásának időpontja,
- b) az engedély végső időpontját (amely nem lehet későbbi, mint az engedély kiadását követő 28. nap)
- c) az engedéllyel érintett terület
- d) indokolás.

1.27 Az államtitkárt értesíteni kell a lehető legrövidebb időn belül. Ezt követően azt a miniszter vizsgálja meg az engedélyt és dönt annak ellenjegyzéséről. Az engedélyek miniszteri ellenjegyzés nélkül 48 óráig érvényesek. Ellenjegyzés hiányában az engedély 48 órát követően – vagy akkor, amikor a miniszteri ellenjegyzés szól – hatályát veszti.

**A Terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 44. szakasza az igazoltatásról
(Terrorism Act 2000)**

Osztatási jogosultságok

1.28 A 2003-as Antiszociális viselkedési törvény két új jogosultsággal ruházza fel a rendőrséget az antiszociális viselkedés megfékezésére:

- Feloszlathatnak csoportokat, amelyek másokat zaklatnak, illetve félelmet vagy aggodalmat keltenek másokban.
- Hazairányíthatnak felügyelet nélkül közterületen tartózkodó 16 év alattiakat 21 óra után.

Ezek a jogosultságok csak azon területekre terjednek ki, ahol az antiszociális viselkedés komoly problémát jelent és a múltban jellemző volt a félelmet és szorongást ébresztő, másokat zaklató csoportok jelenléte. Csoportok osztatása, valamint fiatalok hazairányítása esetén a PACE „A” szabályzata alapján az intézkedéseket nem kell dokumentálni.

A Schengeni Információs Rendszer (SIS) használata és a 99. cikknek megfelelő figyelmeztető jelzések

1.29 A Schengeni Információs Rendszer egy európai adatrendszer, amely hozzáférést biztosít a rendőröknek személyekre, járművekre és tárgyakra (pl. lőfegyverekre) vonatkozó, más EU tagállamok által kiadott figyelmeztetésekhez. Továbbá hozzáférést biztosít a rendőröknek több témakörben Európa valamely országból származó egyéb információhoz. A rendszer részletes adatokat tárol többféle személyről, például súlyos bűncselekményben résztvevő, vagy nemzetbiztonsági kockázatot jelentő személyekről és járműveikről, akiket ellenőrizni kell vagy hollétüket jelenteni a 99. cikknek megfelelő figyelmeztető jelzés útján.

130 Amikor a SIS működésbe lép az Egyesült Királyságban, bármely járőr, aki egy személyt vagy járművet ellenőriz az Országos Rendőrségi Informatikai Hálózatban (Police National Computer) egyúttal a SIS-ben is ellenőrzi, és figyelmeztető jelzést kaphat onnan. Fontos, hogy a rendőrök tisztában legyenek vele, hogy:

- a 99. cikknek megfelelő figyelmeztető jelzés nem keletkeztet további jogosultságot az igazoltatásra és
- a rendőrök nem használhatják a 99. cikknek megfelelő figyelmeztető jelzést igazoltatás jogalapjául, mert az igazoltatott személy nem tudhat a figyelmeztető jelzésről.

Az igazoltatási jogosultság stratégiai és taktikai alkalmazásának felelőssége (kivonat az ACPO útmutatóból)

1.31 A rendőri vezetés tagjainak, felügyelőknak, elöljáróknak és járőröknek egyaránt fontos szerepük van abban, hogy ezt a jogosultságot a leghatékonyabban használják fel, és mindig igazságosan alkalmazzák. Felelősségi köreik az alábbi összefoglalókban láthatóak:

Parancsnok

A parancsnok rendelkezik az igazoltatás jogszerű alkalmazásának végső felelősségével. Emiatt fontos, hogy kijelölje az irányítás csoport egy „**ACPO-rangú**” tagját az igazoltatási gyakorlat meghatározására és felügyeletére annak érdekében, hogy biztosítsa az alábbiakat:

- Ezen útmutató alapján, a közösséggel és a rendőrséggel konzultálva kidolgozzanak és felülvizsgáljanak irányelveket a jogosultságok megfelelő alkalmazására és biztosítsák, hogy ezeket minden rendőr figyelembe veszi.
- Az állomány minden szintjének (beleértve a speciális tiszteket és közrendőröket) megfelelő képzéseket tartsanak az igazoltatással kapcsolatban.
- Működjenek vezetői információs rendszerek (pl. kivételek jelentése vagy aránytalansági analízis) amelyek a parancsnoki csoport figyelmét felhívhatják a további elemzést igénylő trendekre.
- Léteznek mechanizmusok a további elemzések egyszerűbbé és rendszeressé tételéhez.
- A rendőrségnek legyen az igazoltatás jelentésére vonatkozó átlátható szabályzata, amely tartalmazza többek között a használt formanyomtatványokat, a szükséges információt és a felügyelet szintjét.
- A rendőrség eleget tesz a törvényes kötelezettségének és jelenti a Belügyminisztérium felé az igazoltatásokról szóló adatokat.
- A rendőrség minden ACPO-tagja ismeri engedélyező tiszti felelősségét a 2000. évi Terrorizmus törvény 44. és 45. cikke értelmében.
- A rendőrség minden ACPO-tagja ismeri felelősségét a faji egyenlőségi elv értelmében.
- A rendőrség állománya ismerje, hogyan használható az igazoltatás információgyűjtésre és legyenek működő rendszerek az ilyen használat hatékonyságának maximalizálására (ugyanakkor vegyék figyelembe, hogy jogi értelemben az igazoltatás egyetlen megengedhető célja a felfedés)
- Működjön az igazoltatás minőségellenőrzése az egész állományban a belső ellenőrzési rendszer részeként és külső ellenőrzésekkel is a rendőrségen, független tanácsadó testületeken és a közösséggel folytatott egyeztetéseken keresztül.
- Létezzen az állományban egy központi tájékoztató, amely segítséget és tanácsokat nyújt az igazoltatás helyi használatával kapcsolatban.

BCU (Basic Command Unit – Központi Irányítási Osztály) és SMTs (Senior Management Teams - Felső vezetői Csoportok)

A központi irányítási osztály vezetőjeként be kell mutassa, hogy az illetőségi területén igazoltatást végző minden járőr hatékonyan és hátrányos megkülönböztetés nélkül igazoltatott. Ennek érdekében kulcsfontosságú, hogy az állomány minden tagja tisztában legyen vele, hogy a minőség és nem a mennyiség az igazoltatás lényege.

Be kell mutassa továbbá, hogy figyelembe vették, az igazoltatás hogyan használható helyi kezdeményezések támogatására. (Törekedjen a helyi közösség bevonására annak érdekében, hogy az igazoltatással összefüggő helyi kezdeményezések negatív hatásait minimalizálja.) Jelöljön ki a felső vezetői csoportjából egy személyt, aki felelős az igazoltatás megfelelő használatát segítő stratégiák tervezéséért és végrehajtásáért.

Mint a kijelölt felső vezetői csoporttag, biztosítania kell, hogy:

- Ismeri az igazoltatással kapcsolatos általános és helyi problémákat.
- Ön az igazoltatás gyakorlatának elismert vezetője a saját területén.
- Az igazoltatás alkalmazása mindig összhangban van az itt bemutatott ACPO iránymutatással és más ilyen témájú rendőrségi irányelvekkel.

- Elősegíti az igazoltatás megfelelő alkalmazását az állományon belül. Az állomány tagjai ismerjék ezen jogosultság értékét és képesek legyenek azt átadni az általuk felügyelt közösségeknek.
- Bemutatja az igazoltatás megfelelő alkalmazását a helyi közösségek felé és elemzi a hatását a közösségre. Tervezhet média-stratégiát is.
- Egyértelmű iránymutatásokkal szolgáljon arra nézve, mi számít a jogosultság megfelelő alkalmazásának és mi nem. Fontos, hogy érthető szabályokat teremtsenek és terjesszenek.
- Nyíltan támogassa azon járőröket, akik jogszerűen és arányosan jártak el, még akkor is, ha panaszt nyújtanak be ellenük. Világossá kell tennie, hogy nincs mitől félniük igazoltatás közben azoknak a járőröknek, akik ennek az útmutatónak és más rendőrségi irányelveknek megfelelően járnak el. Fontos, hogy a járőrök bízzanak helyi vezetőikben.
- Nyíltan támogassa azokat az ellenőröket, akik a nem megfelelően viselkedőket felelősségre vonják. Az állomány tagjai legyenek vele tisztában, hogy a rendőri magatartás szabályainak súlyos megsértése a rendőrség hitelvesztéséhez és fegyelmi eljárásokhoz vezet.
- Létezzenek rendszerek, amelyek ellátják a járőröket az elérhető legjobb információkkal annak érdekében, hogy eldönthessék, mikor megfelelő igazoltatni. Ezek a rendszerek feleljenek meg a járőrei és a területén szolgálatot teljesítők igényeinek. A területére újonnan érkező rendőröket fel kell készíteni annak érdekében, hogy megértsék:
  - a vonatkozó közösségi problémákat,
  - a rendőrség helyi munkamódszerét és
  - pontosan mit kell tenniük.
- Az állomány tagjai részt vegyenek a szükséges képzésekben és amikor csak lehetséges, látható támogatásban részesüljenek a képzések. Az állomány tagjai világosan értsék a vonatkozó jogszabályokat, saját hatáskörüket és kötelezettségeiket.
- Az állomány tagjai ismerjék alaposan azokat a hatásköröket, melyek nem feltételezik az alapos gyanú fennállását.
- Minden, az engedélyezésre jogosult előjáró ismerje alaposan a vonatkozó jogszabályokat. Ez szükséges ahhoz, hogy megelőzhetőek legyenek a súlyos erőszakos cselekmények és elfoghatók legyenek a veszélyes tárgyakat vagy fegyvereket maguknál tartó személyek.
- Minden igazoltatást, ellenőrzést jogszerűen dokumentáljanak. Alapvető elvárás, hogy csak akkor kerüljön sor ezen intézkedésekre, ha arra van hatáskör.
- Az igazoltatást végző rendőrök az intézkedés megkezdésekor közöljék, hogy miért van szükségük a megszerzett információra.
- Működjenek olyan rendszerek, amelyek biztosítják, hogy a rendőri szerv stratégiája szempontjából fontos összes adatot rögzítsék az adatbázisban.
- Vezetői információs rendszer működik annak érdekében, hogy
  - a) az tájékoztassa a vezetőket a jó eredményekről – ugyanis fontos ismertetni mint a szervezeten belül és kívül a sikereket, és hogy megdicsérik a jó szakmai teljesítményt,
  - b) amelyek felhívják a figyelmet a rendőrök magatartásában tapasztalható változásokra vagy aránytalanságokra, hogy ez alapján további vizsgálatokat lehessen indítani (a faji egyenlőségi irányelv alapján a diszkrimináció esetén a rendőrök felelősségre vonhatók), és
  - c) legyen minőségbiztosítása a helyi igazoltatási rendszernek.

A közvetlen ellenőrzést végzők és a csoportvezetők

Közvetlen ellenőrzést végzőként és csoportvezetőként alapvető fontosságú szerepet tölt be a rendőr abban, hogy az igazoltatási gyakorlat sikeres eredményre vezet-e.

Ha megfelelően használják, akkor az igazoltatások növelik a közbizalmat mind az állomány tagjaiban, mind a közösségen belül, és ezzel csökkenthető a bűncselekmények elkövetésétől való félelem is. Az ellenőrzés célja ezért a hatékonyság növelése és a jogszerűség biztosítása. Ennek keretében elveket kell lefektetni, segíteni kell az egyéneket és a csoportokat abban, hogy megfeleljenek ezeknek az elveknek, ellenőrizni kell az állomány teljesítményét és építő jellegű visszacsatolást kell adni.

Ellenőrzést végzőként a következőket kell biztosítani:

- A helyi igényekhez igazított leghatékonyabb igazoltatási stratégia működik.
- A rendőrök a legjobb, legkoncentráltabb és objektív információk birtokában vannak. Ez szükséges ahhoz, hogy arányos és hatékony igazoltatásokat lehessen végezni.
- Az eligazításokon információ-vezérelt utasításokat kell adni, és aktívan szükséges ellenőrizni, irányítani, támogatni az igazoltatások működését. Az igazoltatási formanyomtatványok ellenőrzése fontos, azonban ez nem helyettesítheti az igazoltatások helyszíni ellenőrzését.
- Konstruktív visszajelzést szükséges adni a rendőröknek a tevékenységükkel kapcsolatban.
- Minden igazoltatást megfelelően dokumentálni kell. Alaposan meg kell vizsgálni (és nem pusztán aláírni) a formanyomtatványokat, hogy biztosítható legyen: az igazoltatások jogszerűek és nem alapulnak sztereotípiákon vagy gyenge általánosításokon.
- A rendőrök fordítsanak figyelmet arra, hogy a vezetőik mindig tudják, hol igazoltattak.
- A jó teljesítményt meg kell dicsérni. A dicséret minden formája (szóbeli, írásbeli, előléptetés) nagyon hatékony motiváló eszköz.
- Kifogásolni és orvosolni szükséges a gyenge teljesítményt és a méltánytalan eljárásokat, s fegyelmi eljárást kell indítani szükség esetén. Ha erre nem kerül sor gyorsan, egyértelműen és nyíltan, akkor úgy fog tűnni, mintha egyetértene az előljáró az elfogadhatatlan eljárással, amely így a helyi kultúra részévé válik. Itt nagyon fontos, hogy a vezető elsőként lépjen az integritás megőrzése érdekében.
- Teljesen meg kell felelni az intézkedési szabályzat 4DA pontjának: Az ellenőrzést végzőknek az igazoltatást végző rendőrök ellenőrzése során különös figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy van-e arra bizonyíték, hogy nem sztereotípiákon alapul-e a gyakorlat a szabályzat rendelkezéseivel ellentétesen. Fontos, hogy minden erre utaló bizonyítékot megvizsgáljanak. Az igazoltatottak etnikai hovatartozásáról szóló adatokat külön elemezni kell.
- Mindenkiel meg kell értetni, hogy nem az igazoltatások mennyisége, hanem a minősége számít.

A legmagasabb szintű viselkedési normákat kell elvárni. A beosztottak a vezetőkre tekintenek irányadóként. Mivel példaként szolgál, saját személyes hatását soha nem szabad a vezetőnek alulbecsülnie.

Az ellenőrzést végzőknek tudatában kell lenniük a 60. szakasz vonatkozásában fennálló sajátos felelősségüknek. Ez szükséges ahhoz, hogy megelőzhető legyenek a súlyos erőszakos cselekmények és elfoghatók legyenek a veszélyes tárgyakat vagy fegyvereket maguknál tartó személyek

Az igazoltatást végző rendőrök

Az a mód, ahogyan az igazoltatást végzik a vonatkozó jogszabályok alapján, nagyban befolyásolja a közösségi viszonyokat. A közösség rendőrségről alkotott általános képe és a rendőrségbe vetett bizalma részben azon múlik, hogy az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba lépő rendőrök hogyan kezelik őket. Egyetlen rosszul végzett igazoltatás nagymértékben árthat. Például agresszívnek vagy nyersnek lenni azzal szemben, akit igazoltatnak az eseten túlmutató hatással jár, érinti az igazoltatott családját, barátait és így az egész közösséget.

Saját intézkedései értékelése során mindig azok minőségét kell szem előtt tartani a rendőrnek, és nem mennyiségét. Ez azt jelenti, hogy pontos információ alapján kell cselekedni, kimerítően meg kell magyarázni az intézkedések okát és célját, és minden eseményt rögzíteni kell. A rendőr felelőssége a professzionális igazoltatás végzése, még a legnehezebb körülmények között is.

Az igazoltatást végző rendőrök felelnek az alábbiakért

- Pontosan ismerik a vonatkozó hatásköröket és eljárásokat, és objektíven is alkalmazzák őket. Fontos elmagyarázni minden intézkedés előtt, hogy miért kerül sor rá.
- Ismerni kell az igazoltatással kapcsolatos jogszabályokat, valamint alkalmazni őket (emberi jogi tárgyú normákat is.)
- Meg kell érteni, hogy nem szükséges minden megállított személyt átvizsgálni.
- Az átvizsgálás indokai bármikor megszűnhetnek, és ebben az esetben ezt azonnal közölni az igazoltatott személlyel, minél hamarabb be kell fejezni az intézkedést kölcsönös tisztelettel egymás iránt.
- Nem szabad megfélemlíteni arról sem, hogy amennyiben az igazoltatás nem vezet őrizetbe vételhez, az nem jelenti az intézkedés jogellenességét, hibáját vagy értéktelenségét. Habár az átvizsgálások célja a felderítés, minden igazoltatás hozhat értékes információt, amelyet indokolt megszerezni. Nem szabad alulbecsülni a kisebb információk értékét sem.
- Ismerni szükséges az adott területet, a jellemző bűncselekményeket és bűnelkövetőket, valamint a legfrissebb információkra kell támaszkodni. Azt azonban nem szabad elfelejteni, hogy a múltbeli kriminalitás önmagában soha nem elégséges indok az igazoltatásra.
- Figyelmet kell fordítani arra, hogy a felettesek mindig tudjanak az igazoltatásokról.
- Mivel erre jogi kötelezettség áll fenn, mindig pontosan dokumentálni kell minden átvizsgálást, beleértve annak célját is.
- Az átvizsgált személynek szükséges adni egy másolatot a dokumentációról, és egy tájékoztatót a rendőrség hatásköréről és az igazoltatott személy jogairól, kivéve ha ez gyakorlati szempontból nem indokolt.

- Észben kell tartani azt is, hogy nemcsak a saját, hanem a kollégák magatartásáért is felelős, ugyanis minden rendőr kötelezettsége a jogszerűtlen eljárással szembeni fellépés.
- Nem szabad megfélemlkezni arról, hogy a közúti közlekedés szabályairól szóló törvény alapján átvizsgálni nem lehet, ennek ellenére ez az intézkedés is jogkorlátozó, ami ezért csak megfelelő indok esetén alkalmazható.
- Tudni kell, hogy amennyiben az igazoltatott személy azt nem ellenzi, bárki figyelemmel kísérheti az igazoltatást. Az igazoltatott méltósága és privát szférája alapvetően fontos.
- Soha nem szabad megfélemlkezni a saját és mások biztonságának fontosságáról.
- Meg kell tenni mindent annak érdekében, hogy a rendőri szolgáltatásról pozitív üzenet maradjon meg. Az egész eljárás során:
  - a) tisztelettudóan kell eljárni,
  - b) figyelemmel az emberi méltóságra,
  - c) és a megfelelő nyelvet és hangnemet kell használni.

A szakmai szabályzat vagy a jogszabályok megsértése a rendőrség hitelének árt és fegyelmi eljárást von maga után.

A KÖVETENDŐ GYAKORLATRÓL

**Részlet a Londoni Egyetem Közgazdasági fakultásán működő Manheimi Kriminológiai Központ tanulmányaiból:
VEZETÉS**

Az igazoltatások végrehajtását és azok indokolását az esetek nagy részében vizsgáló vagy magasabb rangú személyek végezték, amit tipikusan egy vizsgálóbizottság is felügyelt. 37 rendőri szerv közül 20 esetében talákoztunk ilyen felügyelő szervvel, amelyben részt vett legalább egy kapitány-helyettes szintű rendőr is részt vett, aminek egyszerre van szimbolikus és gyakorlati jelentősége. Azt az üzenetet hordozta, hogy komolyan veszik a kérdést, és a parancskiadási rendszerben ennek mások is megfelelő súlyt tulajdonítanak.

2. Fejezet: Segítség a helyes gyakorlathoz

*Ez a fejezet a **POP (Practice-Oriented Package, Gyakorlat-orientált csomag)** ténymegállapításait tartalmazza. A **POP**-ot az **SSAT** állította fel, hogy meghatározza a helyes gyakorlatot négy kiválasztott közhatalmat gyakorló szervnél és egy fővárosi hatóságnál.*

Habár a ténymegállapítások ezen szervekre specifikáltak, remélni lehet, hogy a levonható tanulságok az összes rendőri szervnél megvilágítja a kritikus területeket.

*Az **SSAT** munkájának végső eredménye a helyes gyakorlattal kapcsolatban az igazoltatási táblázatban található (**G Melléklet**)*

Bevezetés

2.1 A **POP** létrehozásának a célja az volt, hogy továbbfejlessze az igazoltatás operatív hatékonyságát, mialatt növeli a közösség bizalmát a közhatalom gyakorlásával összefüggésben. Az **SSAT** tagjai közvetlenül négy rendőri szervvel és egy fővárosi hatósággal (a továbbiakban rendőrség) dolgoztak együtt, hogy meghatározzák a helyes gyakorlatot.

2.2 Ez a munka nem szigorú értelemben vett kutatás, sokkal inkább megfigyelés. Az **SSAT** rövid ideig dolgozott, minden rendőrségben egy **BCU-ra** összpontosítva, és pillanatfelvételt készítettek a tevékenységekről, rendszerekről és eljárásokról, valamint mérték, hogy ezeknek mekkora hatása van a rendőrségi gyakorlatra.

2.3 A következtetések és javaslatok a csapat által az öt **BCU**-ban látottakon és tapasztaltakon alapszanak. Habár az eljárást más rendőrségekben is meg lehetne ismételni, a ténymegállapítások és javaslatok a működésre valószínűleg különbözőek lennének.

Változás és aránytalanság

2.4 Az **aránytalanságot** úgy számoljuk ki, hogy vesszük minden egyes rendőrség igazoltatási adatait (etnikai összetétel szempontjából elemezve) és összehasonlítjuk azokat a megfelelő népszámlálásból kiolvasható lakosság számával.

2.5 Az analízis megmutatja, hogy nagyszintű regionális eltérések vannak az igazoltatásoknál, amit nem lehet pusztán demográfiai adatokkal magyarázni.

2.6 A rendőrségek széles mértékű eltéréseket mutatnak az igazoltatást követő letartóztatási arányokban is.

2.7 Az aránytalanság védelmében egy érv lehet az, hogy az igazoltatási gyakorlatban az „utca embere” között (itt azon emberek értendők, akik szó szerint az utcán érhetőek el, amikor az igazoltatás történik) több a színes bőrű és etnikai kisebbségben lévő (BME), mint az állandó lakosság körében . A következő táblázat foglalja össze a kutatás adatait.

Megállapítások összefoglalása: aránytalanság

Az aránytalanság mérése

Az **aránytalanság** az igazoltatásoknál arra utal, hogy milyen mértékben alkalmaznak különböző csoportokkal szemben rendőri intézkedést, és ez milyen arányban áll a lakosság demográfiai összetételével. A viták túlnyomóan azon magasabb arányú igazoltatásokra koncentrálnak, amelyek etnikai hovatartozással hozhatók kapcsolatba, de a következmény más társadalmi kategóriáknál - pl. kor és társadalmi osztály - is releváns lehet. Az **aránytalanság** nem ugyanaz, mint a diszkrimináció. Hogy megállapítsuk, vajon egy gyakorlat diszkriminatív-e vagy sem, fontos megtudni, vajon a magasabb arányok legitim tényezőkkel magyarázhatóak-e. Másként szólva, ahol bizonyíték van aránytalanságra, az nem jelenti automatikusan azt, hogy a rendőrök rasszista sztereotípiákra alapozva hajtják végre az igazoltatást.

Az s95 statisztika szolgáltatott bizonyítékot az igazoltatási aránytalanságra azáltal, hogy összehasonlította különböző etnikai csoportok igazoltatási arányait a szélesebb népességhez viszonyítva. Ezek az adatok a rendőrség által nyilvántartásba vett etnikai profilon és az állandó lakosságon alapulnak. Mint minden adat, ezek sem a teljes képet adják. Egyes tanulmányok kétségbe vonták az igazoltatásokkal kapcsolatos rendőrségi nyilvántartások pontosságát, és azt is, hogy az állandó lakosságot tükröznék az utca embere, hiszen az igazoltatások az utcán történnek.

Mindezen eredmények ellenére, egy korábbi belügyminisztériumi kutatás rámutatott, hogy az állandó lakossághoz viszonyított aránytalanság mértéke továbbra is lényeges. Ez azért van, mert ezen arányok a különböző etnikai csoportok aktuális élményeit, valamint a rendőrségi működésének rájuk gyakorolt hatását mutatja. Ez pl. azt jelenti, hogy Angliában és Walesben a színes bőrűeknek relatíve nagyobb az esélyük arra, hogy igazoltassák őket, mint a fehér bőrűeknek. Tekintet nélkül a háttérben húzódó okokra, az aránytalanság egy kritikus pontja a rendőrségi gyakorlatnak, mert bizonyítható, hogy a rendőrségi gyakorlat a közbizalmat rombolhatja. Ha valakit gyakrabban igazoltatnak, az nagyobb valószínűséggel lesz elégedetlen a rendőrséggel. Ennek valószínűleg azon etnikai csoportokra van a legnagyobb hatása, amelyek tagjait nagyobb eséllyel igazoltatják.

Elérhetőség

Nagy-Britanniában egyre nagyobb számban tesznek közzé olyan kutatásokat, amelyek az aránytalanság és az adott közterület tipikus használatának viszonyára kérdeznak rá. Ezen tanulmányok együttesen azt állítják, hogy a közterületeken megforduló emberek (ahol az igazoltatások történnek) etnikai profilja más, mint az állandó lakosság etnikai profilja. Csakugyan, a vizsgált helyi területeken az igazoltatás céljából „elérhető” népesség tipikusan magasabb százalékban foglal magában kisebbségi csoportokhoz tartozó egyéneket. Ez lényeges, mert összességében a rendőri tevékenységnek aránytalan kihatása lehet, mégha az egyes rendőrök semlegesen járnak is el és a közterületen megfordulók körében az igazoltatási gyakorlatuk nem is aránytalan.

Egy ilyen kutatás két fontos pontot emel ki:

- először is bizonyítékot szolgáltat az intézményes rasszizmusra, amely - ahogy azt a Stephen Lawrence Inquiry definiálja - a kisebbségekre aránytalan hatást gyakorló nem-tudatos és rutinszerű gyakorlatot jelenti.
- másodsor, az egyének közterület használata, és ezáltal az igazoltatási rizikója is olyan sémák által lesz meghatározott, mint pl. munkanélküliség, lakhatási helyzet, és társadalmi kirekesztés. Ebből következik, hogy a rendőrségi döntéshozatal

bármennyire is semleges, hajlamos összekeverni és súlyosbítani a hátrányokat és a diszkriminációt a társadalmi élet más területein is.

Néhányan úgy értelmezték az „elérhetőséggel kapcsolatos” tanulmányokat, hogy a rendőrségi intézkedések aránytalansága többé már nem probléma. Mindazonáltal a témával foglalkozó tanulmányok fenntartják azt az álláspontot, hogy az etnikai kisebbség „jobban ki lehet téve az igazoltatásoknak”, és hogy a diszkrimináció nem szűnt meg. A ténymegállapítások ezek mellett lokalizáltak, és nem világos hogy vajon hasonló eredményekre jutnának-e más területeken is. Az elemzések felvetnek még fontos kérdéseket is, ezek:

- a rendőrségi igazoltatások miatt meghatározott területekre célzottak, és
- vajon az ilyen célzások arányban állnak-e a kriminális problémákkal.

Ezen kérdéseket a folyamatban lévő RDS kutatásnak is fel kell tenni.

További tényezők, amik közrehatnak az aránytalanságban.

A kutatások és egyéb munkák azt sugallják, hogy számos más tényező is hatással van az aránytalanságra:

Diszkrimináció

- -A **Stephen Lawrence Feltáró Riport (SLIR)** hangsúlyozza az aránytalanság problémáját megjegyezvén, hogy a diszkrimináció ennek egyik lényeges oka volt.
- -A kutatás rámutatott a rendőrség általi faji sztereotipizálásra; a fehérekkel összehasonlítva a színes bőrűek igazoltatása spekulatív alapokon nyugodott; és rámutatott még a színes bőrűekkel szembeni gyanakvásra is.

A rendőrség szakmai felkészültsége

- A kutatás rámutat arra, hogy a rendőrök gyanúját számos más tényező is felkelti, mint például a megjelenés(tehát fiatalság, ruházat, közterületen levés), viselkedés(gyanús tevékenység), idő és tér (amik a normális viselkedésre adnak következtetéseket), és információk (a gyanúsított leírása).
- Ezen gyanúk szélesebb általánosításból is származhatnak, amelyek lehetővé teszik a közösség elidegenedését, ami további negatív sztereotípiákat generálhat.

Szociális-demográfiai tényezők

- Tanulmányok rámutatnak arra is, hogy a színes bőrűek élményei -változó mértékben - más szociális- demográfiai tényezőkkel is magyarázhatóak, pl. ilyen a kor, nem, osztály. Például, az aránytalanságra hatással lehet a színes bőrű népesség átlagéletkora is, ami alacsonyabb, mint a fehéreké.
- A 2000-ben készült **Brit Bűnözés Kutatás (BCS)** rámutat, hogy az etnikumhoz tartozás nem a járókelők igazoltatásánál, hanem a jármű-igazoltatásoknál volt jelentős. De nem világos, hogy mi ennek az oka.

Információ és intelligencia

A fővárosi rendőrségnek végzett kutatás komoly összefüggést talált az igazoltatások profilja és a gyanúsított leírások között. Azt mutatja, hogy a mérlegelést kis mértékben engedő

igazoltatások (vagyis azok, amelyeket gyanúsított leírások alapján, és nem a rendőr saját megítélése alapján fogantatosítottak) további hátrányokkal járnak a színes bőrűekre nézve.

Etnikai alapú különbségek a bűnelkövetésben

A különböző etnikai csoportokkal kapcsolatos, bűncselekmények elkövetésére vonatkozó bizonyítékok vizsgálata során kiderült, hogy nincs egyértelmű válasz a tekintetben, hogy mutatható-e ki valamilyen különbség e területen. Ennek okai módszertani és fogalmi nehézségekben keresendők.

2.8 Az **SSAT** tanulmány rámutat, hogy az adatok két rendőrségen is azt bizonyították, hogy jelentős szintű aránytalanság fakad a fent említett tényezőkből, vagyis az utcai elérhetőségből. Mindazonáltal:

- Az érvek nem érvényesek az összes rendőrségre és nem is tudják megmagyarázni az aránytalanság hirtelen növekedését némely rendőrségen.
- Figyelemmel arra, hogy mennyire változik napról napra az „utca embere” (vagyis az, hogy adott napon kik vannak az utcán) nincsen precíz, költséghatékony módszer a pontos számok megállapítására.
- Az „utca emberével” kapcsolatosan folytatott tanulmányoknak nem sikerült javítani az igazoltatásokkal kapcsolatos közbizalmat.

2.9 Az SSAT megvizsgálta a regionális variációkat, és dolgozott egyéni erővel is hogy csökkentse az aránytalanságot. A csapatnak az is feladata volt, hogy kidolgozzon egy nemzeti útmutatót, (ez a G mellékletben található igazoltatási tábló) hogy segítse csökkenteni a rendőrségnél fellelhető aránytalanságot, és hogy növelje a helyi közösségek bizalmát az igazoltatásokkal szemben .

A közösség reakciója

2.10 Azon közösségek, amelyekkel szemben nem megfelelően alkalmazták az igazoltatást, megnyugtató és világos intézkedéseket vártak el annak érdekében, a rendőrségbe vetett bizalmuk növekedhessen.

2.11 Nagy volt a társadalmi támogatottsága az igazoltatás jogszerű alkalmazásának. Egyik közösség sem javasolta annak megszüntetését.

2.12 A rendőrségi szerveknek kulcsfontosságú a szerepe a közösségek jogairól való tájékoztatásban, saját tevékenységük alapos vizsgálatában, és abban, hogy tájékoztassák a nyilvánosságot a rendőri eredményekről. Az SLIR 63. Számú ajánlásában megfogalmazott rendőri szervek törvényi kötelezettségei ellenére úgy találtuk, hogy számos rendőrség nem volt aktív e tekintetben.

2.13 Általánosságban a közösségek pozitívan reagáltak, amikor azt látták, hogy a hatáskör az ő érdekeiket szolgálja, és ellenkezően reagáltak akkor, amikor úgy érezték, azt önkényesen használják ellenük. A fiatalabbak különösen úgy érezték, hogy a rendőrtisztek a hatalmukat fitogtatták, és hogy inkább a viselkedésüket kívánták kontrollálni és nem a bűnt megelőzni.

2.14 Nem az igazoltatások mennyiségével volt a baj, hanem az okozta a legnagyobb súrlódást a közösséggel, ahogyan az igazoltatásokat fogantatosították, és azok meghatározott csoportokra ellen irányultak.

2.15 A helyi rendőrség közösségi konzultációs csoportjából is tagokat tartalmazó felügyelő csoportok, mikor megfelelően működtek, fontos szerepet játszottak a közösségi kapcsolatok építésében. Mindazonáltal szélesebb hatáskörre van szükség, ha fenn akarják tartani a közösség bevonását.

2.16 A helyi médiának jelentős hatása volt a helyi rendőri gyakorlatra és a helyi közösségekkel való kapcsolatokra.

A megállapítások összefoglalása: a közösségi nézőpont

Az igazoltatás általánosságban

- Elvben az igazoltatásokat támogatták, főleg ha komoly bűncselekménnyel kellett szembenézni. Mindazonáltal, a legtöbb válaszadó inkább az intézkedés alkalmazására vonatkozó problémákat tudta felidézni, és főleg a rendőri gyakorlat megváltozását szorgalmazta.
- Túlnyomórészt úgy gondolták az emberek, hogy szükséges lenne: a rendőrség változtasson azon, hogy kit és miért igazoltatnak, és javítani kellene a kommunikáción is.
- Az emberek általánosságban észlelték a különbséget az igazoltatás és az átvizsgálás között, az átvizsgálásokat inkább megfélemlítőnek tartották.
- Az igazoltatással kapcsolatos élmények inkább negatívak voltak. A **Fővárosi Rendőrség (MPA)** által végzett kutatás kimutatta, hogy a legrosszabb élmények az olyan intézkedések voltak, amikor az egyének megaláztatnak, dühösnek és megfélemlítettnek érezték magukat.
- A kínos helyzetre tekintettel az emberek minél hamarabb szabadulni akartak az igazoltatás alól.
- A válaszadók számára a legfontosabb téma az intézkedő rendőrök viselkedése és attitűdje volt.
- A kutatás kimutatta, hogy az olyan bizonytalan okokat, mint pl. „gyanús külső” inkább kételkedően fogadták, ami könnyen vezetett az igazoltatással kapcsolatos bizalom aláadásához.
- A pozitív visszajelzések azon élményekhez kapcsolódnak, amikor az igazoltatásnak megmondták az okát a rendőrök udvariasan jártak el, nem tartóztatták föl sokáig a polgárokat és nem volt méltánytalan a kiválasztás.
- Összességében a válaszadók úgy gondolták, hogy férfinek, fiatalnak, rendőrség által ismert csoporthoz tartozónak, etnikai kisebbségűnek lenni, bizonyos típusú ruhákat viselni és/vagy meghatározott típusú autót vezetni növeli az igazoltatás esélyét.
- A színes bőrű és ázsiai válaszadók úgy érezték, őket gyakrabban igazoltatják mint a fehéreket, és hogy jobban célzottabbak az etnikai hátterük miatt.

Igazoltatások nyilvántartásba vétele / feljegyzése

- A dokumentálással kapcsolatos ismeretek a vizsgálati helyszínek szerint változóak voltak, de Hackney-ben volt a legjobb, ahol a legnagyobb publicitást kapta.
- Széleskörű támogatottsága volt a válaszadók között az igazoltatások dokumentálásának.
- A dokumentáció legnagyobb előnye az volt, hogy megadta az igazoltatás okát.
- Előnyként tekintettek arra is, hogy ez a nyomtatvány lehetővé tette számukra hogy bizonyítsák: igazoltatták őket ,ha pl. panaszt kívántak tenni.
- Nem minden válaszadónak mondták meg, miért igazoltatták őket.
- Általános egyetértés volt a tekintetben, hogy a válaszadókat nem zavarta, ha etnikai hovatartozásukról kérdezték őket.
- Azoknak, akik kaptak dokumentációt, csak a fele olvasta el a nyomtatványt.

- Amíg a legtöbb válaszadó üdvözölte a kezdeményezést, annak a hatása a bizalomra igen csekély volt.
- Az igazoltatások feljegyzése kevésbé volt fontos, mint a rendőrök beállítódása és magatartása.
- Erős egyetértés mutatkozott abban, hogy ezen nyomtatványok jól megszerkesztettek és közérthető angol nyelvűek legyenek, azzal, hogy legyen bennük minimális a zsargon és a rövidítés.

Az adatok elemzése

2.17 Az összes **BCU** hónapról hónapra változó számokat mutatott az igazoltatásokról, az aránytalanság mértékéről, és az igazoltatást követő őrizetbe vételek számáról.

2.18 Habár a legtöbb szervezetnek kimagaslóan széleskörű feldolgozott adatbázisa volt, ezeket nem minden esetben használták fel hatékonyan, pl. hogy felfedjék az egyes rendőrök esetében jelentkező aránytalanságokat.

2.19 Némely adatbázis az aránytalanságot könnyen áttekinthető formában ábrázolta. Ez segíti az ellenőrzést végző elöljárókat abban, hogy könnyen észleljék a problémákat és gyorsan tudjanak ennek megfelelően intézkedni.

2.20 A benyújtott információk minősége változó volt az egyes rendőri szervek tekintetében. Ebből a szempontból az ellenőrzést végzők szerepe volt a meghatározó. Ahol felelősséget vállaltak a vezetők ezen folyamatért, a színvonal lényegesen magasabb volt.

A rendőri szervek megítélése

2.21 A PACE iránymutatásait a szervek vezetői és egyéb alkalmazottai is kritizálták, mert az nem határozza meg a megalapozott gyanú fogalmát. Ezért néhány szervezetnél a fogalmat belső szabályzatban definiálták.

2.22 A vezetők és a közrendőrök is úgy ítélték meg, hogy egyes állami intézkedések, kezdeményezések közvetlenül okolhatók az aránytalanságért.

2.23 Az összes szervezet megemlítette azt, ahogy a Belügyminisztérium az 1991. évi Criminal Justice Act 95. Cikkére alapján a statisztikáit közzétette, mert az kontextus nélkül használhatatlan volt. Kevés rendőr látott valós kapcsolatot a 95. Cikk adatai és saját kötelezettségeik teljesítése között.

2.24 Az egyes rendőri szervek stratégiai dokumentumai lényeges eltérést mutatnak mind tartalom, mind minőség terén. Számos rendőri szerv jó stratégiával rendelkezett, de az erről szóló dokumentumok nem voltak könnyen hozzáférhetőek.

2.25 Más rendőrségeknek elavult, nem pontos, zavaros dokumentumai voltak az igazoltatással kapcsolatban. A legrosszabb ezek közül védekező hangnemben íródott és kevés útmutatást adott arra vonatkozóan, hogy mikor kell alkalmazni ezt az intézkedést.

2.26 A jó dokumentumok világosak, tömörek voltak és hangsúlyozták az igazoltatás speciális előnyeit. Meghatározták a az egyes rangokhoz társított felelősségeket is

2.27 Azon szerveknél, ahol az aránytalanság alacsony volt, a kapitány és a vezető beosztású rendőrök egyetértettek az igazoltatás céljában. Ahol a helyi közösségekkel is megértés volt, a az intézkedésbe vetett bizalom jelentősen jobb volt. Ezen szervezetek stratégiája lefektette, hogy a rendőrök teljesítményét nem az igazoltatások száma, hanem azok eredménye és minősége alapján fogják megítélni.

A szervezetek gyakorlata

2.28 Azon bűncselekmények, amelyek okán az igazoltatásokat alkalmazták eltérő volt az egyes rendőri szervek tekintetében. Például némely rendőrség a kábítószerrel visszaélést célozta meg az igazoltatással, mások azt erre hatástalannak tartották.

2.29 Mindegyik szinten lényegesnek tartották az igazoltatás hatékonyságára a Nemzeti Intelligencia Modellt (National Intelligence Modell NIM). Ennek ellenére, néhány szervezetben csak nem sok kapcsolat volt a NIM használata és az igazoltatások között.

2.30 Néhány szervezet feladat-meghatározó és eligazító üléseket tartott, hogy megelőzzék a bűnismétlők igazoltatását.

2.31 A PACE alatti igazoltatásoknál a letartóztatások száma jelentősen eltért. Például hatékonyak tűnik relatíve kisebb drog- birtoklással összefüggésben, ahol az őrizetbe vételek száma magas. Mindazonáltal kevésbé sikeresnek tűnik drogterjesztők elleni taktikaként, ahol a letartóztatási ráta alacsony.

2.32 Számos gyakorló rendőr véli úgy, hogy az igazoltatás jó eszköz a visszatartás és a bűncselekmények felderítése céljából.

2.33 A rendőrök úgy érezték, hogy az intézkedéssel szembeni bizalom hiánya jelentősen csökkentette a hatékonyságot. A tiszték leírtak egy circulus vitiosus is, amely szerint az intézkedést alkalmazó rendőrrel szembeni bizalmatlanság ahhoz vezethet, hogy nem megfelelően fog eljárni a rendőr, ami további erősíti a bizalmatlanságot. Némely rendőrségnél ez a bizalomhiány az igazoltatás pontos használatának nem tudásából fakadt.

2.34 Több rendőrségnél az igazoltatást eszközként használták a köz megnyugtatóra, illetve hogy megakadályozzák kellemetlennek tartott embereket abban, hogy összejöjjenek bizonyos helyeken, holott nem volt megalapozott gyanú bűncselekmény elkövetésére. *Ez a hatáskör helytelen használata.*

Ellenőrzés

2.35 Annak ellenére, hogy a legtöbb rendőr az ellenőrzésnek az igazoltatás sikerében döntő szerepet szán, néhány rendőrségnek nem sikerült felszerelnie a vezetőit sem az ehhez szükséges erőforrásokkal, sem pedig a gyakorlati tréningekkel sem.

2.36 Az ellenőrzés módja nagyon változó volt. Némely rendőr úgy gondolta, hogy a közvetlen felettesét nem érdekli, hogy ő hogyan gyakorolja a hatáskört. Több rendőr azt is elmondta, hogy nem volt semmilyen következménye annak, hogy benyújtottak igazoltatási nyomtatványokat. Ez éles ellentétben állt azon rendőrségekkel szemben, ahol aktívan érdeklődtek a rendőrök munkája iránt. Más rendőrségeken elismert volt a az ellenőrzés szerepe, de a gyakorlatban megakadályozta ezt a kevés státusz.

2.37 A formanyomtatványok vizsgálata meglehetősen eltérő volt. Az ellenőrzése színvonala a legmagasabb azon rendőrségeknél volt, ahol ennek a funkciónak nagy jelentőséget tulajdonítottak.

2.38 Azon rendőrségek, amelyeknél egyértelmű és hatékony ellenőrzési, adatkezelési és rögzítési rendszer volt kialakítva az igazoltatási nyomtatványok nyilvántartása kapcsán voltak egyben azon szervek is, ahol az ellenőrzést végzők a legpontosabb ismeretekkel rendelkeztek saját beosztottaik tevékenységéről.

2.39 Aggodalomra ad okot, hogy egyes szerveknél az ellenőrzést végzők nem tartották fontosnak szerepüket az igazoltatási tevékenységben. Ezeknél a szerveknél sok előjáró nem is ismerte a törvényi kötelezettségét. Ezzel ellentétesen, más rendőrségek előjárói a tevékenység iránt valóban érdeklődtek, és rendszeresen megvizsgálták az egyes rendőrök igazoltatási nyomtatványait, hogy bizonyítékokat szerezzenek az aránytalanságra.

2.40 Ahol a vezető beosztású alkalmazottak alaposan kivizsgálták havonta az igazoltatásokat, ez ösztönözte az alárendelt csoportok vezetőit arra, hogy felelősséget vállaljanak csoportjuk teljesítményért.

Panaszok

2.41 A rendőrök kívülállónak érezték magukat a panaszeljárással kapcsolatban. Nem kaptak visszacsatolást a befejezett panaszügyekről.

2.42 A közösségek nem bíztak a panaszrendszerben. Úgy tűnt, nincsenek teljesen tisztában a rendszer működésével, és hitték, hogy a panasztevés egyetlen módja, ha azt személyesen a rendőrkapitányságon teszik meg.

Nyomtatvány kitöltés

2.43 Némely rendőrségen a rendőrök jelentős hányada mondta azt, hogy nem töltött ki nyomtatványt vagy azért, mert az intézkedés őrizetbe vétellel végződött, és ezáltal úgy érezték, az igazoltatást nem kell dokumentálni, vagy mert úgy érezték, hogy az igazoltatott nem fog panaszt emelni az eset után.

2.44 Aggodalomra ad okot, hogy egy rendőrségnél a rendőrök „önkéntes igazoltatást végeztek” anélkül, hogy erről kitöltötték volna a nyomtatványt, holott mindkét cselekmény kifejezetten tiltott.

2.45 Némely rendőrség az igazoltatási feljegyzéseket rögtön az információs rendszerben rögzítette, míg másoknál ezeket egy elkülönült információs rendszerben kell kitölteni. Az előbbi a helyes gyakorlat.

Társulások

2.46 Az igazoltatásokra mind a rendőrség, mind az LCJB képviselői úgy tekintettek, mint amely pusztán rendőri tevékenység, amelyhez az LCJB-knek vagy a bűnmegelőzést célzó szervezeteknek nem sok köze van.

2.47 Annak érdekében, hogy az igazoltatással kapcsolatos bizalom erősödjön, némely rendőrség szoros együttműködésben dolgozott más igazságszolgáltatási szervekkel, és erős volt a kapcsolatuk a helyi közösségekkel és a önkéntes szervezetekkel is.

Értesülések, információk

2.48 Az igazoltatásoknak olyan részletes, pontos és időszerű információkon kell alapulniuk, amelyek tükrözik az igazoltatást végző rendőrök szükségleteit. Valójában az információ előfeltétele az igazoltatásnak.

2.49 A NIMnek, amelyet a kormány a Rendőrségi Reform Terv középpontjának tekint, kell iránymutatásul szolgálnia arra, hogy hogyan használják legjobban a rendőrök az igazoltatást a felmerülő problémák kezelésére.

2.50 A NIM egy modell a rendőrségnek, melynek célja azt biztosítani, hogy az információ teljesen kidolgozott, kifejlesztett és elemzett legyen, így biztosítva mindazon információkat, melyekre szükség lehet. A NIM által szolgáltatott információk alapján a vezetők:

- meg tudják határozni a stratégiai irányokat,
- az operatív rendőrséggel kapcsolatban taktikai forrásgyűjtést tehetnek,
- kockázatkezelést végeznek.

2.51 Az eredményekkel kapcsolatban elmondható, hogy a NIM hozzájárul a visszaeső bűnelkövetők számának csökkentéséhez. Ezt azzal éri el, hogy javítja az együttműködést a rendőri és egyéb szervek, mivel működnek a bűnismétlők elleni küzdelemben.

2.52 A NIM használatára való kiképzés beosztástól függetlenül minden rendőrnek fontos a hatékony és információ-vezérelt igazoltatáshoz.

2.53 A NIM alkalmazása szervezetek között eltérő volt. Ahol a jó időben, jó helyen, a jó egyént igazoltatva használták, növelte a hatékonyságot és csökkentette az aránytalanságot.

2.54 Nagyon eltérő volt a feladatmeghatározó (stratégiai eligazító) ülések (heti rendszerességgel) és a napi eligazítás közti kapcsolat, ráadásul némely szervnél határozottan gyenge. Például a feladatmeghatározó ülések gyakran magas szintű bűnözési-elemzésekhez vezettek, de ezen analíziseket nem mindig használták a napi eligazításokon.

2.55 Némely rendőrségben a feladatkijelölő üléseken analitikusok vettek részt és kevés felettes igazgató vagy partner szervezet képviselő volt ott.

2.56 A stratégiai eligazításon több esetben leginkább elemzők vettek részt és csak kevés gyakorlati szakember volt jelen.

2.57 A gyakorlati szakemberek részvételét befolyásolta a hírszerzési rendszer iránti bizalom. Azok, akik korábbi előterjesztéseikre választ kaptak felkészültebbeknek bizonyultak és készségesebben működtek együtt.

2.58 Egy kapitányságon a hírszerzési adatokra támaszkodó igazoltatási gyakorlat (visszaeső bűnelkövetők gyakoribb igazoltatása) az intézkedés aránytalan alkalmazásához vezetett.

2.59 Néhány rendőrkapitányságon a bűnügyi elemzőt nem vonták be a napi munkafolyamatokba. Ezeken a rendőrkapitányságokon az elemzők úgy érezték, háttérbe vannak szorítva, és nem férnek hozzá a munkájuk végzéséhez szükséges adatokhoz.

2.60 A rendőrség munkája részben a közösségtől kapott információra épül. Figyelembe kell venni azonban, hogy a közösségtől származó adatokat befolyásolják a közösségben általánosan tapasztalható előítéletek.

2.61 A legjobb eligazítások egyesítették a szóbeli eligazítást és az információs technológiai eszközök használatát. Azok voltak a legsikeresebbek, amelyek bátorították a párbeszédet az előljárók és beosztottak között. Azonban volt arra is példa, hogy a rendőrök nem értették meg az eligazításon elhangzottakat, amit csak megerősítettek a szolgálatvégzésük során is, amikor a tevékenységük nem felelt meg az eligazításon elhangzottaknak

3. fejezet: Az igazoltatási gyakorlat fejlesztése, hangsúly a képzésen és az monitorozáson

Jelen fejezet különböző képzési módszereket mutat be, amelyek hatékonyabbá tehetik az igazoltatás gyakorlatát. Célja, hogy feltárja a hatóságok szerepét.

Képzés

3.1 Az igazoltatás és a nyomozás hatékonysága szorosan összefügg a képzések minőségével és mennyiségével.

3.2 Fontos, hogy a képzések azokat az eseteket is lefedjék, amikor a „megalapozott gyanú” nem feltétele az igazoltatás foganatosításának (az 1994. évi Büntető Törvénykönyv - Criminal Justice and Public Order Act - 60. bekezdése és a 2000. évi Terrorizmusról szóló törvény 44. bekezdése)

3.3 Képzésben részesülnek a feljebbvalók is, akik közvetlenül részt vesznek a döntéshozatalban, illetve az operatív irányításban.

3.4 A hatékony képzési rendszer megváltoztatja a járőrök hozzáállását, illetve a jogosítványaik gyakorlati alkalmazásának módját.
Három területet kell megemlítenünk:

- jogi kérdések
- a hatáskört gyakorlása, illetve ellenőrzése
- szakmai és társadalmi ismeretek a hatáskör gyakorlása során

Ez a három terület különösen fontos a Büntető Törvénykönyv 60. bekezdése, illetve a Terrorizmusról szóló tv. Alapján foganatosított igazoltatásoknál.

3.5 A képzés módja (osztályteremben vagy távoktatás módszerével) a rendelkezésre álló forrásoktól és a korábbi képzésektől függ. Önmagában egyik módszer sem jobb a másiknál.

3.6 Bármelyik módszert is alkalmazzák, lényeges, hogy a képzés hozzájáruljon a rendőri munka hatékonyságához.

A képzők személyének jelentősége

3.7 Megkülönböztetett jelentősége van a képzésnek, fontos hogy a tananyag elsajátítható legyen. Az 1980-as évektől működő oktatási rendszerben a képzőknek jelentős szerepük van, tapasztalt rendőrök, akik abban segítik az újoncokat, hogy jogszerűen és hatékonyan gyakorolják jogosítványaikat.

3.8 Amennyiben a képzők kiválasztása során kellő körültekintéssel járnak el, valamint a megfelelő támogatás is rendelkezésre áll, a képzők személye jelentheti a megoldást arra, hogy a rendőrök hatékonyan végezzék a feladataikat, és ezáltal erősödjön a rendőrség munkájába vetett társadalmi bizalom.

Oktatási csomagok

3.9 Számos olyan előre összeállított képzési csomag áll rendelkezésre, amely a fent említett három területen sikeresen alkalmazható.

A legszélesebb körű oktatási csomagot a Centrex kínálja. A többi, szintén kiváló csomag, a rendőr és az igazoltatás alá vont személyek kapcsolatát helyezi inkább előtérbe. A legjobbak, amelyek közül néhányat a továbbiakban bemutatunk, dinamikus interaktív tréningekkel szolgálna. Ezeket a következőkben mind bemutatjuk.

Megállítás és átvizsgálás – Centrex

3.10 A Centrex oktatási csomag különböző szinteken nyújt ismereteket a rendőröknek. Ez a legátfogóbb körű csomag a témában, ezenkívül előnye még az is, hogy mind iskolai rendszerben, mind távoktatással, illetve akár a kettő kombinációjával is elsajátítható. A Centrex-program továbbá hangsúlyozza a rendőri hatóságok felelősségét, és kitér az 1998-as Emberi Jogi Törvény vonatkozó szakaszaira, a diszkrimináció tilalmára, és a Stephen Lawrence- féle jelentésre.

Színház- műhely- Londoni városi rendőrség

3.11 Ez a módszer a rendőrök döntéshozatali, problémamegoldói készségét vizsgálja, fejleszti.

A „színdarabban” előre megírt szerepek vannak, amelyeket a helyi lakosság bevonásával játszanak el. A rendőrök természetesen alakíthatják a forgatókönyv szerinti történet kimenetelét, például megváltoztatva a párbeszédet. Ez arra jó, hogy biztonságos és ellenőrzött körülmények között megtanulják, hogyan kezeljék különböző módokon ugyanazt a problémát. A londoni színház-műhely a lakosok és a helyi Black Police Association közreműködésével jött létre, amit a londoni rendőrök sikeresen hajtottak végre.

Thames Valley Police

3.12 Ez a program a Streetcraft-programmal áll kapcsolatban, amelynek célja, hogy megvizsgálja a tanult viselkedést. A vizsgálat középpontjában a rendőrök tanult viselkedése és magatartása áll az igazoltatással és vizsgálattal, a környezeti és földrajzi tényezőkkel kapcsolatban, illetve azoknak az egyéneknek a viselkedése, akik a rendőri intézkedések alanyai lesznek.

3.13 A jogi oktatók megvizsgálják, hogy a rendőrök hogyan hoznak döntéseket, ehhez előre megírt forgatókönyveket használnak. A forgatókönyvek alapján a rendőrök válaszokat adnak egy jelzőkészülék segítségével, és a válaszokat a forgatókönyv majd értelmezi. A történetek kimenetele a résztvevők válaszaitól függ, amelyeket az egyes kérdésekre adnak. Ezek a helyi sajátosságokhoz igazítható forgatókönyvek arra is jók, hogy teszteljék a rendőrök jogi ismereteit. A rendőrök természetesen megvitathatják a döntéseiket az oktatójukkal.

3.14 Ennek a programnak van egy Atti-Tutor nevezetű videó-változata is. Ezt egyénileg, magántanulóként is lehet alkalmazni, illetve az iskolai rendszerű oktatást is kiegészítheti. Iskolai rendszerben használva az oktatók vezetik az üléseket, amelynek során összegyűjtik a résztvevők válaszait . A résztvevők számítógépeken keresztül válaszolnak. Amikor valaki egyedül, magántanulóként alkalmazza a programot, lehetősége van arra, hogy úgy programozza azt be, hogy különböző magatartási és döntéshozatali mintákat találjon benne.

Az Atti-Tutor program tartalmazhat ellenőrző kérdéseket is, amellyel a résztvevők tesztelhetik a megszerzett tudásukat. Ez arra jó, hogy értékelhessük az oktatás hatásosságát, főleg, hogy a kérdések véletlenszerűen kerülnek kiválasztásra, ezzel buzdítva a résztvevőket, hogy ne bemagolva tanuljanak.

Mock Town (interaktív biztonsági központ) Dorset Rendőrség

3.15 Ez a program kombinálja a jogi oktatók és a színház-műhely elemeit. A rendőrök képességeit tesztelik arra nézve, hogy mennyire tudnak megbirkózni a különböző szituációkkal, beleértve az igazoltatást is. A forgatókönyvtől függően kell használniuk tudásukat, képességeiket, és sokoldalúságukat, hogy kezeljék a felmerülő szituációt.

A Megtanult Technikák Alkalmazásának Nemzeti Központja (The National Centre for Applied Learning Technologies- NCALT)

3.16 Az NCALT az MPS és a Centrex közötti együttműködést valósítja meg. Abból a célból hozták létre, hogy időszerű, precíz és értékes internetes oktatással és a döntéseket elősegítő információkkal lássák el rendőröket és rendőrségi alkalmazottakat.

61-es számú javaslat: Kurzus az igazoltatásról és a felelősségre vonásról

Az NCALT 2004. decemberében indította ezt a kurzust, amelynek célja a fővárosi rendőrtisztek, járőrök, és speciális rendőrök kiképzése volt az igazoltatások rögzítésére. Ez lehetőséget adott a résztvevőknek, hogy teszteljék tudásukat számos lehetséges forgatókönyv segítségével. Erre a kurzusra természetesen a nem fővárosi rendőrök is jelentkezhetnek a Centrex weboldalán keresztül (www.centrex.police.uk/business/technologies.html) .

A KÖVETENDŐ GYAKORLATRÓL

**Részlet a Londoni Egyetem Közgazdasági fakultásán működő Manheimi Kriminológiai Központ tanulmányaiból:
OKTATÁS**

A legtöbb rendőri erő már részesült, vagy a közeljövőben fog részesülni az igazoltatások, és felelősségre vonások rögzítésére vonatkozó speciális kiképzésben. Ezt a tréninget legtöbbször iskolai rendszerben alkalmazzák, noha a rendőri erők többsége a távoktatás módszerét részesíti előnyben. A valóságos életnek megfelelő szituációkat alkalmazó ellenőrzött tréningeket sokkal kevésbé alkalmazzák.

A képzés nyújtása sok problémát okozott. Részletes esettanulmányok mutatják hogy a képzési anyagok elérhetőségével kapcsolatban olyan problémák fogalmazódtak meg, hogy az igazoltatások végrehajtásáért felelős rendőrök számára nehéz a munkarendbe illeszteni a képzések időpontját. Ezeket a nehézségeket csak növelte a kerületek közötti szegényes kommunikáció és koordináció, a prioritásokban jelentkező különbségek is.

Az MPS (Metropolitan Police Service / Fővárosi Rendőri Szervezet) jó példa arra, hogyan lehet aránylag rövid idő alatt nagy számú rendőrnek hasznosítható tudást adni. 2004 októberétől minden igazoltatást rögzítenek a rendőri erőkön keresztül és ezt az eljárást az NCALT által kifejlesztett e-oktatás is támogatja. Az oktatási program az igazoltatások felvételének a hátterét vizsgálja, és számos interaktív forráskönyvön alapuló, animációkkal, videókkal és fényképekkel tarkított gyakorlatot alkalmaz, hogy fejlessze és ellenőrizze a rendőrök tudását:

Lényeges előnye a programnak, hogy nyomon tudja követni, hogyan alkalmazzák azt a gyakorlatban és milyen eredményt értek el vele. Lehetővé teszi a felmérést végző csapat számára, hogy megvizsgálja a visszajelzéseket és azokat továbbítsa a BCU –felé.

A lakosság bevonása

3.18 Számos jó példa van arra, hogy a helyi lakosság bevonása a legmegfelelőbb megoldás a rendőrök helyes igazoltatási módszerének megtanítására.

Például :

- -A Játékváros nevű interaktív oktató központokban /Mock Town/ Bournemouth , Dorset/ a helyi alakosság szerepet vállal . Ezek a gyakorlatok lehetővé teszik a rendőrök számára ,hogy fejlesszék szakmai képességeiket és emberismeretüket ,biztonságos és ellenőrzött körülmények között ,amely nem jelent kisebb kihívást a rendőröknek.
- Clevelandben az emberek a Showmanek egyesületéből /Showman's Guild / együtt dolgoznak az idősebb vezetőkkel BCU –szinten ami segíti a rendőröket ,hogy fejlesszék emberismeretüket és növeljék kulturális tájékozottságukat ebben a helyi körben.

Felügyelet és ellenőrzés

3.19 Az oktatás önmagában nem elég . A kutatások azt mutatják, hogy az aktív felügyeletnek van a legnagyobb hatása a rendőri intézkedésekre, és a bemutatott példákkal történő vezetésük a legjobb felügyeleti módszer.

3.20 A jogi oktatók és távoktatók /Judgemental Tutor és Atti-Tutor /, színházi műhelyek és oktatói csomagok mind biztosítják a lehetőséget a felügyelőknek, hogy megfigyeljék az ő rendőreiket. Bár a helyzetek kitaláltak, mégis egyikük számára sem nyújt kevesebbet a fejlődésükhöz, ahhoz, hogy hogyan kell, hogyan lehet viselkedni egy valóságos helyzetben. /összecsapásban. /

3.21 Az összes eddig említett csomag ezenkívül ajánl még különböző szintű felügyelői tréningeket az előljáróknak.

Az ellenőrzők szerepe

3.22 A felügyelőknek tájékozottnak kell lenniük az ő törvényes felelősségükről, amely a PACE A- szabályzatban található.

Az ő szerepük három részből áll:

- ellenőrizni kell a csapatuk felkészültségét a PACE által előírt pontosság és feladatteljesítés szempontjából
- megfigyelni a csapatukat az adatok ismeretében, úgyis mint egy egységet, és egyénenként is
- közvetlenül tanulmányozni a csapat tagjait, még akkor is, ha arcvonalban, rendteremtés közben is szenvednek a látási viszonyoktól.

Ha az ellenőrzőknek bármilyen aggálya merül fel, egyből be kellene avatkozniuk. A komoly eseteket ki kell vizsgálni, amelyek fegyelmivel végződhetnek az érintett rendőrök számára.

3.23 A rendőrök adatainak az ellenőrzése, nyilvántartása és hiánypótlása a felmerülő problémák megoldása a parancsnokok egyedüli felelőssége. A PACE A-jelzésének 5.2 paragrafusa előírja az idősebb tisztek részvételét is a programban.

3.24 A SSAT együttműködésben az ACPO-val, és a Rendőr Szövetséggel bemutatott egy előjáróknak tervezett összeállítást /lásd: Függelék H. pontja- Annex H/ , amely biztosítja a rendőrségi igazoltatások szisztematikus ellenőrzését a BCU és egyes rendőri szinteken. Ennek az összeállításnak segítenie kellene a rendőri erőket megfelelni a PACE előírásainak és a körülményeknek, hogy ezáltal felismerjék a helyzetnek megfelelő helyes eljárást.

A KÖVETENDŐ GYAKORLATRÓL

Részlet a Londoni Egyetem Közgazdasági fakultásán működő Manheimi Kriminológiai Központ tanulmányaiból:

FELÜGYELET, ÁTVILÁGÍTÁS ÉS BELSŐ VIZSGÁLAT

Amellett, hogy az igazoltatások dokumentációja lehetővé teszi az intézkedő rendőrök felelősségre vonását, lehetővé teszi a rendőri szerven belül is a felelősség hangsúlyozását is. Az ellenőrzés és a felügyelet ebben központi szerepet játszik. Az ellenőrzés folyamán a rendőrök tipikusan azért, hogy az igazoltatásokat az előírt követelmények szerint dokumentálják. Több rendőri szervnél a beosztottak felelősek a rendőri igazoltatás minőségéért és módszereik ellenőrzéséért. A tartalmi vizsgálatnak szintén kiemelkedő szerepe van az átvilágításban.

A Staffordshire Rendőrség jegyzi az igazoltatást és az elszámoltatást, valamint adatait 2004 januárja óta. Ezek az adatok a Rendőrségi Parancsnokság ellenőrzési rendszerében is megtalálhatóak. Az ellenőrzés megtervezésért felelős személy, akit a Fejlesztési Csoport segít feladata ellátásában, használja ezt a rendszert az igazoltatások értékeléséhez negyedévenként. Az aránytalanságot az igazoltatások és az állandó lakosság száma alapján lehet megállapítani (népszámlálási adatokból kiindulva). Mielőtt ezt az információt a felettes rendőri szerv felé továbbítanák, az osztályvezetőknek küldik meg azokat. Az ő feladatuk, hogy megvizsgáljanak problémát, amelyek az adatok alapján felismerhetők, és magyarázatot adjanak rájuk. Amellett, hogy összesített adatokat szolgáltat, ez a rendszer információt nyújt az egyes rendőrökről is, beleértve az általuk igazoltatott emberek etnikai hovatartozását. Az ilyen információk jó forrásai lehetnek a jobb átvilágításnak és felügyeletnek.

A rendőrség szerepe

3.25 A PACE útmutatás A pontja szerint a közösség igazoltatásokkal kapcsolatos bizalmának növelése érdekében a rendőrségnek lehetővé kell tennie, hogy a közösség tagja megvizsgálhassák az igazoltatással összefüggő statisztikai adatokat. Ezen felül tájékoztatniuk kell a helyi közösséget ezen jogosultság alkalmazásának körülményeiről.

3.26 A hatóságok vegyék figyelembe:

- hogyan és milyen szinten oldható meg legjobban az igazoltatással kapcsolatos kérdések felügyelete, és
- hogyan vonják be a közösségeket ebbe a munkába.

Faj és sokszínűség: Stratégia a teljesítmény javításáért 2004-2009

3.27 A Rendőrségi Faj és Sokszínűség Oktató és Fejlesztő Programjának ezt az ötéves stratégiáját Hazel Blears indította el 2004. november 24-én.

3.28 A stratégia új módon közelíti meg a közösségi és faji kapcsolatok képzésének kérdését. Ugyan a faj maradt a stratégia központi fókuszja, a stratégiai kiterjeszti a feladatkört a sokszínűség alábbi aspektusaira is:

- társadalmi nem,
- szexuális beállítottság,
- fogyatékoság,
- kor és
- vallás és hit.

A rendőrtiszteken kívül a rendőrségen dolgozó civileket és a rendvédelemben dolgozókat (**CSO-k, utcai járőrök, forgalmi rendőrök és különleges rendőrök**) is bevonja a programba.

3.29 A stratégia nagy hangsúlyt fektet a vezetés szükségességére, például rendőrségi sokszínűség-bajnokok kijelölésével és rendőrségi programbizottságok felállításával.

3.30 A teljesítményértékelés is fontos. Az értékelést egyéni szinten az országos foglalkoztatási értékelő-rendszer alapján, rendőrségi és alapvető szolgálati egység szinten pedig a PPAF (lásd a 4. fejezetet) és a HMIC értékelő-rendszere alapján kell végrehajtani.

3.31 A stratégia célja, hogy:

- növelje a tudást,
- javítsa a megértést,
- készségeket fejlesszen,
- előítéleteket szüntessen meg és
- magatartásokat változtasson.

AGIS 2006

A fajjal és sokszínűséggel való foglalkozás a rendőrség központi munkájának részévé kell válnia. A legalacsonyabb szinten a rendőröknek és járőröknek együtt kell dolgozniuk a helyi közösségük minden tagjával a bűnözés visszaszorításáért. A stratégia elérhető a Belügyminisztérium honlapján.

AGIS 2006

Az AGIS program finanszírozásával
Európai Bizottság – Bel- és Igazságügyi Főigazgatóság

4. Fejezet Adatgyűjtés és értékelés

A rendőri munka értékelésének szempontjai (PPAF Policing Performance and Assessment Framework)

Háttér

4.1 A PPAF a brit belügyminisztérium, az ACPO és az AP közös munkájának eredménye. Felállításának célja az volt, hogy hozzájáruljon a teljesítmény fokozásához.

4.2 A belügyminisztérium közzéteszi a PPAF által kialakított értékelési szempontokat, amint a 2004-2005-ös adatok elérhetővé válnak (2005 őszén).

4.3 A PPAF-ben meghatározott értékelés szempontok meghatározása a HMIC iránymutatásaira tekintettel történt.

Az igazoltatás értékelésének szempontjai

4.4 A PPAF rendszerében az igazoltatás értékelésének szempontjait az állampolgárokkal való kapcsolat c. fejezetben helyezték el.

4.5 2004. áprilisától a hatóságoknak be kellett számolnia arról, hogy a PACE szerinti igazoltatások hány százalékát követte letartóztatás, illetve őrizetbe vétel. A letartóztatottak etnikai összetételét is jelenteni kellett. (Az etnikumokat ld. A D mellékletben.)

4.6 2005/2006-tól az összes igazoltatásra vonatkozóan be kell számolni a fenti adatokról. Ez alapján összehasonlítható lesz a letartóztatási arány a fehér, illetve a fekete bőrű igazoltatottak tekintetében.

4.7 Jelenleg is jelenteni kell a hatóságoknak az igazoltatásra, ruházat, illetve csomag átvizsgálására vonatkozó adatokat. A belügyminisztérium az adatok alapján összehasonlító elemzést végez.

4.8 A belügyminisztérium tervei között szerepel az is, a letartóztatást követően is nyomon követi a különböző csoporthoz tartozó letartóztatottak sorsát. Ezzel átfogóbb kép nyerhető az általános teljesítményről.

A letartóztatást követő értékeléscélja az is, hogy ne a letartóztatások számát használják önmagában az intézkedések hatékonyságának értékeléséhez, illetve, hogy valóban csak indokolt esetben kerüljön sor letartóztatásra.

4.9 2007 során egy új értékelési szempont bevezetésére is sor kerülhet. Az új szempont az lenne, hogy az igazoltatások, ruházat, csomag átvizsgálások hány százalékát követte valamilyen intézkedés. (Intézkedés alatt a belügyminisztérium kiadvány szerint értjük például a vádemelést, az idézést, a figyelmeztetést, az utolsó figyelmeztetést és a bíróságot.) Ez az

AGIS 2006

értékelési szempont akkor vezethető be, ha az igazoltatásra vonatkozó adatok összekapcsolhatók a szankciókra vonatkozó adatokkal. Ez a PITO döntésén múlik.

Éves Adatszolgáltatási Kötelezettség (ADR, Annual Data Requirement)

4.10 Az ADR rendszert a 2002/38 ajánlás a bűnügyi statisztikákról honosította meg. Az ajánlás megfogalmazás szerint:

Az adatgyűjtésre vonatkozóan egységes előírások szerint működő rendszerre van szükség. A rendszer kialakításában a belügyminisztérium együttműködik a rendőrséggel, az ACPO-val és más államigazgatási szervekkel. A rendszernek tartalmaznia kell mindazon adatokat amelyekre fenti szerveknek szükségük lehet.

A szándék az volt, hogy minden kormány szerv adatok iránti igényét egy helyen lehessen kezelni, ezáltal elkerülhetővé válik az azonos vagy majdnem azonos adatok szükségtelen többszörözése.

4.11 Egyetértés született abban, hogy az egyes etnikai csoportok igazoltatására vonatkozó adatok az ADR rendszerében elérhetővé válnak 2005/06-ra.

Brit Bűnügyi Felmérés (BCS British Crime Survey)

4.12 Az éves BSC véletlenszerűen kiválasztott megkérdezettek válaszaira épül. A kérdések arra irányulnak, hogy az előző évben a megkérdezett áldozattá vált-e. A BSC alapján rendelkezésre állnak adatok a gyalogos és az autós igazoltatásról, illetve arról, hogy a megkérdezettek mennyire elégedettek a rendőr eljárásával. A BSC jelentős információs forrás a rendőrségi adatnyilvántartás mellett.

4.13 2005/6-tól a BSC kérései az igazoltatással összefüggő közösségi bizalomra is irányulnak.

AGIS 2006

A KÖVETENDŐ GYAKORLATRÓL

Részlet a Londoni Egyetem Közgazdasági fakultásán működő Manheimi Kriminológiai Központ tanulmányaiból:
ADATGYŰJTÉS ÉS ADATKEZELÉS

A megfelelő monitorozás alapja a megfelelő adatgyűjtés és adatkezelés. Az egyik fontos kérdés e tekintetben az olyan technikai felszerelések alkalmazása, mint az igazoltatások rögzítésére szolgáló mobil adat-terminálok. Az ilyen felszerelések széleskörű érdeklődést váltottak ki – nem utolsósorban azért, mert csökkenthetik az adminisztratív terheket –, de tényleges alkalmazásuk nem túl elterjedt. A 41 megvizsgált rendőri szervből mindössze három jelezte, hogy megpróbálkoztak az igazoltatások technikai berendezések útján való rögzítésével, ami jól tükrözi a költségekkel és megvalósíthatósággal kapcsolatos kétségeket. Mindazonáltal ezen a területen jelentős fejlődés várható a jövőben. A londoni megnyitón az akkor helyettes megbízotti tisztséget betöltő Sir Ian Blair jelezte, hogy a technikai adatrögzítést az egész MPS-en belül bevezetik az elkövetkező két év során.

A legtöbb rendőri szerv az igazoltatási adatbázist hozzákapcsolja a már létező adatbázisokhoz, de vannak olyanok is, akik önálló adatbázist hoztak (hoznak) létre ebből a célból. Az adattárolási rendszereket általában a rendőrség speciális számítástechnikai egységeinek munkatársai, ritkábban rendőrtisztek tervezik, az adatbevitel pedig általában az állomány feladata (bár e kérdés megoldására többféle módszer létezik).

Az igazoltatások rögzítésének bevezetése során a dél-wales-i rendőrség modernizálta az adatkezelési rendszerét. Korábban az igazoltatási adatokat egy meglehetősen egyszerű Excel táblázatba vezették be. Az új adatbázist a számítástechnikai részleg tervezte egy Microsoft Sequel Server alapján. Az adatbázisba a rendőri szerv belső hálózatán keresztül lehet belépni, és a különböző személyeknek különböző szintű jogosítványai vannak az egyszerű felhasználóktól, akik kereshetnek a rendszerben, de nem módosíthatják az adatokat, egészen a rendszergazdáig. A rendszernek van néhány figyelemreméltó adottsága.

Adatbevitel: a kísérleti szakaszban az adatokat a kapitányságon lévő személyzet vitte be a rendszerbe, de a tervek szerint ezt a feladatot a Központi Irányítási Osztályok (BCU-k) fogják ellátni. A hatékonyság érdekében a rendszer adatbeviteli képernyőjének elrendezése megegyezik az igazoltatási adatlapéval. Minden igazoltatási adatlapot gépre visznek, és minden adatot rögzítenek. Az alkalmazásért felelős Üzleti Fejlesztési Osztály becslése szerint egy óra alatt 24 adatlapot lehet gépre vinni. Az osztály azt a követelményt állította fel, hogy minden adatlapot 48 órán belül gépre kell vinni.

Cím azonosítás és földrajzi kódolás: az adatbázist összekapcsolták az utcajegyzékkel, amely igazolja az igazoltatás helyszínét. Ez az alkalmazás igazolja az adatbevitel pontosságát és földrajzi kódinformációt nyújt, ami lehetővé teszi az igazoltatási gyakorlat feltérképezését.

Kereső funkció: az erre jogosult használók számos szempont alapján kereshetnek a rendszerben: dátum, igazoltatási helyszín, név, jármű-információ, személyleírás alapján és így tovább.

AGIS 2006

Statisztikai információ: az adatbázist arra használják, hogy a Belügyminisztérium számára adatszolgáltatást nyújtsanak. Az új rendszer egyik előnyeként látják azt is, hogy az egyes osztályok viszonylag könnyen jutnak statisztikai adatokhoz, nem kell arra várniuk, hogy a statisztikusok kiszűrjék az információt számukra. A rendszer kapitányság-szintű adatok mellett, osztályra, alosztályra és egyedi rendőrré lebontva is képes adatokat generálni.

AGIS 2006

Az AGIS program finanszírozásával
Európai Bizottság – Bel- és Igazságügyi Főigazgatóság

5. Fejezet: Panaszok

Ez a fejezet a panaszeljárásról, az IPCC (Független Panaszvizsgáló Testület) és a CRE (Bizottság a Faji Egyenlőségért) munkájáról nyújt tájékoztatást. Szintén szól arról, hogy miként kell a panaszokat konstruktív módon, információgyűjtésre felhasználni.

A közösség bizalma

5.1 Az, hogy a rendőrök miként hajtják végre igazoltatásokat, fontos hatást gyakorol a közösség rendőrség iránti bizalmára. A *Police Complaints Authority: Stop and Search Complaints* (Rendőrségi Panasz Hatóság: az igazoltatással kapcsolatos panaszok) című munkában (szerzők. Davis és Best, 2004) idézett panaszok jelentős része arra vonatkozott, hogy a rendőrök hogyan hajtották végre az igazoltatást. A panaszosok harmada szerint a rendőrök udvariatlanok voltak, agresszív, fenyegető magatartást tanúsítottak.

5.2. Minden rendőrnek fel kell ismernie, hogy a helyi közösséggel való viszonyban milyen rombolást végezhet akár egy rosszul foganatosított igazoltatás vagy ruházatátvizsgálás is. Ha a rendőrök agresszívan, udvariatlanul viselkednek, az különösen negatív hatással járhat, amely az intézkedés alá vont személyen túlmutatva, a szélesebb közösségre is kiterjedhet. Ezt kimutatta a belügyminisztériumi kutatás is. A rendőröknek az igazoltatások szakmailag kifogástalan végrehajtására kell törekedniük bármilyen körülmények között, és tudatában kell lenniük a jogosítványaik alkalmazásával kapcsolatos személyes felelősségüknek.

A nyilvánosság panaszai

5.3 A rendőrség reformjáról szóló 2002. évi törvény szabályozza a rendőrséggel szembeni panaszokkal kapcsolatos eljárást, ideértve az igazoltatásokat foganatosító állomány viselkedésével kapcsolatos panaszokat is.

5.4 A panaszokat közvetlenül a rendőrségnél, vagy az IPCC-nél, vagy más tanácsadó szervén keresztül lehet benyújtani. Bármelyik esetben a panaszt magának az érintett rendőri szervnek kell rögzítenie.

5.5 A CRE független szerv, amelyet a faji kapcsolatokról szóló törvény hívott életre 1976-ban. A CRE-nek a faji egyenlőséggel összefüggésben tájékoztatási és hatósági funkciói egyaránt vannak.

5.6 A faji kapcsolatokról szóló törvény értelmében a személyek felléphetnek a jogellenes diszkrimináció ellen. A törvény a CRE-t is felhatalmazza arra, hogy jogi eljárást folytasson bizonyos diszkriminatív magatartások esetén.

5.7 A törvény hatálya a rendvédelemre, így az igazoltatások során megnyilvánuló diszkriminációra is kiterjed. Ha valaki úgy gondolja, hogy igazoltatására vagy ruházatának átvizsgálására közvetlenül faji hovatartozása vagy bőrének színe miatt került sor (vagy esetleg közvetetten diszkriminatív alapon, pl. a frizurája vagy az akcentusa miatt), akkor a törvény értelmében panaszt tehet. Ilyen esetekben megkereshet a CRE-t.

AGIS 2006

5.8 További információért lásd a CRE honlapjának „jogi tanácsadás” szekcióját (www.cre.gov.uk).

A panasz mint információgyűjtési módszer

5.9 A legtöbb esetben a rendőrség szervei maguk intézik el a panaszokat a saját, szakmai követelményekhez kapcsolódó eljárásaikat alkalmazva.

5.10 A rendőri szervezeteknek biztosítaniuk kell, hogy a panaszokkal a szervezetre vonatkozó információgyűjtési lehetőségként is foglalkozzanak és a közvélemény bizalmával kapcsolatos kérdések megválaszolására használják őket.

Adatok

5.11 A panaszokra vonatkozó adatok képessé teszik a rendőri szervezetet arra, hogy azonosítsák azokat a problémás területeket, amelyek az igazoltatásokkal kapcsolatban befolyásolják a helyi közösség rendőrség iránti bizalmát. Erre azért van szükség, hogy a rendőrség tanuljon a panaszokból és ne egyszerűen negatív jelenségként tekintsen rájuk.

5.12 A rendőri szervezeteknek át kell tekinteniük a panaszokat és kötelességük az adatok elemzése.

IPCC

5.13 Bizonyos esetekben az IPCC közvetlenül is részt vesz a panaszok elintézésében a saját vizsgálóit alkalmazva, vagy a rendőreg panaszügyben folytatott vizsgálatát irányítva. Az IPCC a panaszok elintézésének normatív hátterét is befolyásolja, mivel a panaszok elintézésére vonatkozó irányelveket ad az érintett rendőri szervezeteknek.

5.14 Az IPCC jogosult bármely panaszt magához vonni. A rendőrség köteles bizonyos panaszokat az IPCC-hez továbbítani. Ez lehetővé teszi, hogy az IPCC meghatározza a legmegfelelőbb vizsgálati módszert az adott panaszhoz. Az IPCC a rendőri szervezetekkel folytatott konzultáció alapján jogosult felkérni a rendőrséget, hogy olyan esetekben, amikor bizonyos közösségi érdekek érvényesítésének szükségessége merül fel (ilyen lehet az igazoltatási gyakorlat), az ilyen típusú panaszokat továbbítsa a bizottságnak.

Ajánlások

5.15 Az IPCC jogosult arra is, hogy a panaszok vizsgálatából származó tapasztalatai alapján ajánlásokat tegyen az igazoltatási gyakorlat alakítására nézve, illetve észrevételeket tegyen az igazoltatási elvekre és megvalósulásukra. Ezek az ajánlások különösen fontosak ott, ahol az egyes személyek igazoltatással kapcsolatos tapasztalatai aggályokat vetnek a rendőri jogosítványok túlságosan kiterjesztő értelmezésével, vagy a diszkriminatív rendőrségi gyakorlattal összefüggésben. Az IPCC ezen ajánlattevő feladatához hozzátartozik az igazoltatásokkal kapcsolatos információk terjesztése az egyes rendőri szervek között.

AGIS 2006

Kommunikáció

5.16 Az 5.11-es pontra tekintettel a rendőri erőknek együtt kell működniük a helyi közösségekkel és arra kell használniuk az elemzett adatokat, hogy képezzék a rendőröket, ideértve a közösségi kapcsolattartók alkalmazását is, ha szükséges.

AGIS 2006

6. Fejezet: Monitorozás és nyilvános elszámoltathatóság

Ez a fejezet azt mutatja be, hogy az APA irányelvek ajánlásai szerint milyen feladataik vannak a rendőri szervezeteknek az igazoltatásokkal kapcsolatban. Szintén felhívja a figyelmet arra, hogy milyen fontos a helyi közösséggel való konzultáció és a közösség bevonása, és iránymutatást ad arra nézve, hogy ez miként valósítható meg.

A rendőrség feladatai

6.1 Minden rendőri szerv alapvető és törvényben rögzített kötelessége, hogy hatékony rendőrségi szolgáltatást nyújtson. Ehhez a helyi közösség bizalma és elégedettsége elengedhetetlen. Minden rendőri szervnek biztosítani kell, hogy minden helyi közösségben meglegyen iránta a törvényi kötelessége teljesítéséhez elengedhetetlen bizalom.

A Stephen Lawrence jelentés (Jelentés) ajánlásai

6.2 A 62. ajánlás szerint az igazoltatásokra vonatkozó adatokat a rendőri szervezeteknek monitorozni és elemezni kell, az információkat és az elemzéseket közzé kell tenni.

6.3 A 62. ajánlás szerint a rendőri szervezeteknek figyelemfelhívó kampányokat kell indítaniuk annak érdekében, hogy a nyilvánosság tisztában legyen az igazoltatásokra vonatkozó rendelkezésekkel és azzal, hogy az igazoltatott személy az intézkedésről igazolást kaphat.

A faji egyenlőséggel kapcsolatos kötelezettség

6.4 Minden rendőr szervnek kötelessége, hogy

- kiküszöbölje a faji diszkriminációt;
- előmozdítsa az esélyegyenlőséget; és
- előmozdítsa a jó etnikai kapcsolatokat a rendőrség és a különböző etnikai csoportok tagjai között.

6.5 A rendőri szervezeteknek biztosítaniuk kell, hogy az állományuk is teljesítse ezeket a követelményeket. Ennek érdekében monitorozniuk kell a működési elveket és gyakorlatot (ideértve az igazoltatásra vonatkozó elveket és gyakorlatot is) és haladéktalanul lépéseket kell tenniük az esetleges diszkriminatív magatartások megszüntetésére. Fontos, hogy ebben a munkában a nyilvánosság képviselői is részt vegyenek.

Mit tegyenek a rendőri szervezetek?

6.6 A kutatás azt mutatja, hogy az igazoltatás akkor a leghatékonyabb, ha erősen koncentrált módon, hírszerzési adatokra támaszkodva történik. Az is fontos, hogy a rendőrök miként fogantatják az igazoltatást – az emberek azt várják, hogy tisztességesen és tisztelettel bánjanak velük, és magyarázatot kapjanak arra, hogy miért állítják meg és vizsgálják át őket. A rendőri szervezeteknek biztosítaniuk kell, hogy mindezen szempontokat érvényesítsék, amikor értékeli az állomány igazoltatási tevékenységét.

AGIS 2006

6.7 Minden rendőri szervnek szüksége van hatékony monitorozási mechanizmusokra. Kialakításukkor különösen az alábbiakat kell figyelembe venni.

- hogyan és milyen szinten monitorozhatják a leghatékonyabban az igazoltatással kapcsolatos kérdéseket, idértve azt is, hogy mely kérdésekkel kell a teljes vezetésnek foglalkozni és mely kérdéseket kell részletesebben bizottsági vagy munkacsoporti szinten vizsgálni;
- milyen mértékben befolyásolják az igazoltatások a fekete és egyéb kisebbségi közösségeket; és
- hogyan vonhatók be a helyi közösségek a monitorozási munkába.

6.8 A rendőri szerv igazoltatási elveit a vezetésnek ismernie kell, és jóvá kell hagynia. A rendőri szervezetnek az állomány képzésének ezen aspektusát ellenőriznie kell.

6.9 A rendőri szervezetnek abban is fontos szerepük van, hogy tájékoztassák a helyi közösséget az igazoltatás mibenlétéről és az igazoltatottak azon jogáról, hogy azonnal igazolást kapjanak az intézkedésről. A rendőri szervezetnek arról is konzultálniuk kell a helyi közösségekkel, hogy a rendőrség miként használja jogosítványait és hogy ez miként befolyásolja a rendőrség kapcsolatát a közösséggel.

6.10 jelenleg nincsenek olyan képzési csomagok, amelyek a rendőri szervezetet ezen célok elérésében segíthetnék, de az APA alábbi kiadványai tartalmaznak hasznos tanácsokat:

- Recommendation 61 – the Recording of Police Stops. Phased Implementation. APA Guide for Police Authorities, 2003 (61. számú ajánlás – az igazoltatások rögzítéséről. Szakaszos végrehajtás. APA iránymutatás rendőri szervek részére, 2003). Beszerezhető az APA-tól (www.apa.info@lga.gov.uk);
- APA Guidance on Involving Communities (APA iránymutatás a közösség bevonásához). Hasznos olvasmány rendőri szervek részére, megtalálható az alábbi címen: www.apa.police.uk/NR/rdonlyres/3AB64E1C-5c90-2d30-9/INVCOMG.pdf
- Metropolitan Police Authority Scrutiny on Stop and Search (A Londoni Rendőrség igazoltatási kutatása). Megtalálható az alábbi címen: www.mpa.gov.uk/issues/stop-search/scrutiny.htm

6.11 Végül, a rendőri szervezetnek mérlegelniük és monitorozniuk kell, hogy az igazoltatások hogyan befolyásolják a rendőrségbe vetett bizalmat, különösen a fekete és kisebbségi közösségek valamint a fiatalok körében. A PACE A szabályzat értelmében a rendőri szervezetnek be kell vonniuk a helyi közösségeket az igazoltatási adatok monitorozásába.

6.12 Az alábbi táblázat 10 olyan területet tartalmaz, amelyet a rendőri szervezetnek az állománnyal és a helyi közösségekkel érdemes megvitatniuk.

AGIS 2006

Problémakör	Fontos kérdések rendőri szervek számára
Helyi igazoltatási elvek	Van-e az adott rendőri szervnek a vezetés által jóváhagyott igazoltatási politikája és létezik-e erre vonatkozó adatrögzítési rendszer?
Faji egyenlőségi stratégia	<ul style="list-style-type: none"> • Fontos szerepet tölt-e be az igazoltatás a rendőrség faji egyenlőségi stratégiájában? Ha nem, mi ennek az oka? • Hogyan kívánja a rendőrség a közösségeket, köztük az igazoltatások által leginkább érintetteket bevonni az igazoltatási elvek hatásainak értékelésébe?
Képzés	A rendőri szerv megfelelően megoldja a rendőrök képzését?
Ellenőrzés	A rendőri szervnél megfelelő mechanizmusok működnek az igazoltatásokat végrehajtó rendőrök ellenőrzésére, és minden szinten monitorozzák őket?
A rendőri szerv monitorozása és adatgyűjtés	A rendőri szervnél megfelelő rendszer működik az igazoltatási gyakorlatra és az egyes rendőrökre vonatkozó adatok gyűjtése, elemzése és monitorozása céljából?
A rendőri vezetés monitorozása és vizsgálata	A rendőri vezetésnél működnek megfelelő mechanizmusok az igazoltatás monitorozására?
A közösség bevonása	<p>Hogyan vonja be a rendőri szerv a helyi közösségeket az igazoltatás monitorozásába?</p> <p>Hogyan illeszkedik ez a rendőri szervnek a közösség bevonására irányuló szélesebb körű konzultációs stratégiájába?</p> <p>Mit tesz a rendőri szerv a közösségtől érkező visszajelzésekkel?</p>
A közösség tudatosságának növelése	<p>Mit tesz a rendőri szerv napi szinten annak érdekében, hogy a közösség tagjai tudják, milyen jogaik vannak igazoltatáskor?</p> <p>Alkalmazza a rendőrség az APA vonatkozó anyagát?</p>
Információszerzés	Megfelelően monitorozza a rendőrség az hírszerzési információit az igazoltatások végrehajtásában?
Panasz adatok	<p>Levonat a következtetéseket a rendőri szerv a benyújtott panaszokból?</p> <p>Azokat a problémákat, amelyekre a panaszok világítottak rá megfelelően kezelték, pl. több képzés az igazoltatással kapcsolatban, vagy képzés a kisebbségi közösséghez tartozókkal szembeni viselkedésről?</p>

AGIS 2006

További információ: www.apa.police.uk

A közösség bevonása

6.13 A korábbi belügyminisztériumi kutatási adatok alapján a közösséggel való együttműködés, a közösség bevonása a kulcsa a bizalom elnyerésének.

6.14 A közösség bevonása, véleményének figyelembevétele támogatandó. Az együttműködés révén egyértelművé válnak a helyi közösségi prioritások.

A hatóságok feladata az együttműködés terén:

- Az intézkedések aránytalan alkalmazása okainak ismertetése (természetesen csak ott merül fel, ahol aránytalan az intézkedések alkalmazása);
- Független tanácsadó testületek felállítása, az együttműködés hatékony formája;
- Meg kell teremteni a lehetőségét annak, hogy a közösség eljuttassa visszajelzéseit, kifejtse véleményét, illetve fel kell hívni a helyi közösség figyelmét a panasz benyújtásának lehetőségére;
- A közösség bevonása a taktikai és a stratégiai jellegű tanácskozásokba, amikor sor kerül a felmerült ötletek megvitatására, illetve a gyakorlat visszasságainak áttekintésére;
- Minél több közös program indítása, együttműködés.

6.15 Ajánlott olvasmány továbbá az igazoltatások rögzítése című kiadvány, amelyet a belügyminisztérium jelentetett meg.

AGIS 2006

A KÖVETENDŐ GYAKORLATRÓL

Részlet a Londoni Egyetem Közgazdasági fakultásán működő Manheimi Kriminológiai Központ tanulmányaiból:
KÖZÖSSÉGI KÖTELEZETTSÉGVÁLLALÁS ÉS FELELŐSSÉGRE VONHATÓSÁG

Az igazoltatások nyilvántartásával kapcsolatosan a közösségi kötelezettségvállalás általánosságban véve fejletlennek tűnik. A felmérésben szereplő 41 rendőrség közül csupán öt érezte úgy, hogy ezen a területen megfelelő gyakorlatot folytat. Nyilvánvalóan előfordult azonban néhány példa a követendő illetve ígéretes gyakorlatra, és ez kiemelte a független vizsgálat fontosságát.

A Londoni Rendőrségi Hatóság (The Metropolitan Police Authority) hangsúlyozta az Ellenőrzési és Végrehajtási Csoportokra (Monitoring and Implementation Group) vonatkozó 61-es Ajánlás útmutatásában megjelenő függetlenség jelentőségét. Ez az útmutatás egy három-lépcsős értékelési keretet állított fel:

- > *Bronz*: a rendőrség által támogatott csoportok, bár jellemző lehet a közösségi tagság is, a rendőrség vezeti az üléseket, illetve adminisztratív támogatást nyújt és helyiséget biztosít.
- > *Ezüst*: a közösség szerepvállalása erőteljesebb, a csoport elnöke nem rendőrtiszt, bár valamely törvény által létrehozott testület alkalmazásában állhat. A létesítményeket vagy az adminisztratív segítséget már nem a rendőrség biztosítja.
- > *Arany*: a megbeszélések vezetését, az adminisztratív segítséget és a létesítmények biztosítását illetően a csoport a rendőrségtől függetlenül működik. Az adatszolgáltatás és azok hozzáférhető formában történő megjelenítése azonban a rendőrség felelőssége marad.

London egyik városrészében, Lambeth-ben az igazoltatás monitorozását végző csoport (Stop and Search Monitoring Group) a Rendőrség Közösségi Tanácsadó Csoportjának alcsoportját képezi, amelynek élén Lee Jasper áll, aki a londoni főpolgármester tanácsadója a diszkriminációval összefüggő kérdésekben. A csoport jelentős szerepet játszik a független vizsgálat biztosításában, abban együttműködnek a helyi közösség és a rendőrség tagjai. Hozzáférése van a BCU (**Basic Command Unit**) igazoltatással összefüggő adataihoz, melyek feldolgozását, illetve kiértékelését a közösség önkéntes tagjai valamint szakértő rendőrségi elemzők egyaránt elvégzik. Mivel a monitorozást végző csoport saját elemzést végez, képes bármely, az adatok alapján tett állítást megerősíteni vagy kétségbe vonni. Ezt a folyamat hitelességének növeléseként és a közösségi bizalom elősegítéseként értékeli:

„Számadatok nyilvánosságra hozatalakor a nyilvános megbeszéléseken akár 100 ember is megjelenhet, és őszintén szólva, a múltban nem volt ekkora a bizalom, mint jelenleg, és azok igencsak élénk megbeszélések voltak. A független felügyelettel sokkal nagyobb a bizalom a megjelenő adatokkal kapcsolatban, azokat közösen hozzák nyilvánosságra... nagyon fontos, hogy a közösség tagjai az adatokba betekinthessenek.” (a helyi közösség egy tagja).

Dél-Walesben is történtek lépések a független vizsgálat biztosítására. A rendőri állomány és a Rendőrség Független Tanácsadó Csoportja a projekt bizottságban ülésezik és olyan megbízásokra is készítettek terveket, hogy egyetemen dolgozó tanárok és kutatók elemezzék az igazoltatásra vonatkozó adatokat:

AGIS 2006

„Semmi értelme annak, hogy Dél-Walesben a rendőrség hatalmát kihasználva „gyártson” adatokat, főleg mert a kisebbségi csoportok tagjai körében jelenleg is hatalmas a bizalmatlanság... Ezért minden tőlünk telhetőt igyekszünk megtenni azért, hogy megnyerjük a nyilvánosság bizalmát abban, hogy amit nyilvánosságra hozunk az nem propaganda vagy torzítás. A következő lépés az, hogy megbízásokat adjunk nagy tiszteletnek örvendő egyetemeknek független kutatások elvégzésére, illetve olyan, az egyetemeken dolgozó embereknek, akik elismerten függetlenek és nem állnak rendőrségi befolyása alatt. A cél, hogy ezzel is cselekedeteink átláthatóságát támaszthassuk alá.” (egy magas rangú rendőrtiszt).

AGIS 2006

Mellékletek

A. Melléklet – Gyakran felmerülő kérdések

B. Melléklet – Referenciák

C. Melléklet – (PACE Police and Criminal Evidence Act 1984)

D. Melléklet – Önmeghatározáson alapuló besorolás

E. Melléklet –

F. Melléklet – Az igazoltatásra, az adatrögzítésre, a monitorozásra, és a jelentési kötelezettségre vonatkozó hatályos szabályok összefoglalása (hatályos: 2005 áprilistól)

G. Melléklet – Az igazoltatás rögzítése

H. Melléklet – Az igazoltatásról az előjáróknak

AGIS 2006

A. Melléklet

Gyakran felmerülő kérdések

Nem minősülnek igazoltatásnak az alábbi helyzetek

Lehetséges helyzet	Megoldás
Egy járőr belép valahova, ahol több mint 20 fiatal van, és felszólítja őket, hogy távozzanak. Ezt igazoltatási cselekményként szükséges rögzíteni?	Nem, amennyiben nem szólítja fel a társaság egy tagját sem, hogy igazolja magát. A képzési anyagban szerepelő példa szerint egy járőr megkérdez valakit, hogy „Mit keres itt?” Nyilvánvaló, hogy ilyen esetekben nem praktikus a nyomtatvány kitöltése (elegendő, ha mindezt a járőr feljegyzi noteszébe).
A járőrt értesítik, hogy verekedés tört ki egy középület előtt. Amikor odaért, körülbelül 20 ember volt az utcán. Megközelítette az emberek egy csoportját, hogy megkérdezze tőlük, tudnak-e valamit az esetről, illetve hogy megtudja, mit csinálnak a helyszínen. Szükséges ezt rögzíteni?	Nem. Adott esetben valószínűleg nagyobb jelentősége van annak, hogy a járőr az incidens hátterét megállapítsa.
Parancs végrehajtása során felmerül a helyszínen jelenlévő személyek érintettsége. Felkérhetőek arra, hogy várják meg a parancs végrehajtásának befejezését?	A járőr nem jogosult másokat maradásra kényszeríteni. Ezt egyértelműen előírja az Intézkedési Szabályzat.
Mi a járőr teendője abban az esetben, ha valaki csak azért, hogy feladata teljesítésében akadályozza, ragaszkodik az intézkedés írásbeli rögzítéshez?	Az intézkedés rögzítése fontos követelmény. A PACE törvény A könyve szerint előadódhatnak olyan helyzetek, amikor valaki ragaszkodik az intézkedés rögzítéséhez, akkor is, ha a rendőri cselekmény nem minősül igazoltatásnak. Az A rész elismeri, hogy előadódhatnak olyan különleges helyzetek, amikor nem célszerű a rendőri cselekmények rögzítése, például azért, mert a járőr jelenlétére máshol van sürgősen szükség.
Amennyiben valakit egyszerűen figyelmeztet a járőr arra, hogy megsértette a közlekedés szabályait, szükséges azt rögzíteni?	Nem. Ez nem ez nem minősül olyan cselekménynek, amelyet rögzíteni kellene, hiszen nem szólítja fel az érintett személyt arra, hogy igazolja magát.
5 percen belül 3 jármű hajt fel egy felújítás alatt álló útra, annak ellenére, hogy ki van helyezve az út lezárását jelző tábla. A járműveket a járőr megállítom, beszél a járművezetőkkel és felhívja figyelmüket az utak biztonságára. Szükséges további lépéseket tennie?	Nem. Ebben az esetben a járművezetőknek egyszerűen tanácsot adott a vezetésükkel kapcsolatban, intézkedésnek minősülő cselekmény nem történt.

AGIS 2006

Lehetséges helyzet	Megoldás
A járőr észrevesz egy személyautót, amely szabálytalanul, összevissza halad. A járművet megállítja, beszél a jármű vezetőjével, mialatt egy PNC Check-et hajt végre. Felkéri a jármű vezetőjét, hogy álljon meg. Ez jármű ellenőrzésének minősül?	Amennyiben a jármű vezetőjét csak egyszerűen figyelmezteti helytelen vezetési módjára, úgy az nem minősül igazoltatásnak, illetve a jármű átvizsgálásának. Amennyiben a jármű vezetőjét felszólítja arra, hogy magyarázza meg magatartását, akkor az már igazoltatásnak minősül. Ld. F. Melléklet.
A járőr egy erősen ittas embert lát az utcán. Megkérdezi tőle, hogy jól érzi-e magát. Szükséges a nyomtatvány kitöltése ebben az esetben?	Nem, a nyomtatvány kitöltésére abban az esetben van szükség, ha felkéri az ittas személyt arra, hogy adatait hitelt érdemlően igazolja.
A járőr egy informátorral beszél, szükséges a nyomtatvány kitöltése?	Az informátorokra is vonatkoznak a szabályok. Amennyiben egy rendőr nyilvános helyen, adatai igazolására szólítja fel informátorát, kötelező az intézkedés rögzítése. Az informátorokkal való kapcsolattartás szabályait egyébként külön törvény határozza meg.

Igazoltatásnak minősülő helyzetek

Lehetséges helyzet	Megoldás
Mi a teendő akkor, ha a járőr egy csoport fiatalot megszólít, felszólítja őket hogy számoljanak be arról, hogy mit csinálnak. Feljegyzi a nevüket és megkéri őket, hogy haladjanak tovább.	Ez az intézkedés igazoltatásnak minősül, aszerint kell rögzíteni is.
Egy járőr a parkolóban elhalad egy jármű mellett, amelyben, illetve amely mellett négy fiatalember van. PNC checket hajt végre, elkéri az okmányaikat, illetve megkérdezi őket, hogy mit csinálnak a helyszínen. Ez igazoltatásnak minősül?	Igen, mert felszólította a négy fiatalembert személyazonosságuk igazolására illetve megkérdezte, hogy mi célból tartózkodnak a helyszínen. Amennyiben csak PNC check-et hajt végre, a vezetői engedély ellenőrzése nem minősül igazoltatásnak.

AGIS 2006

Általános felvetések

Lehetséges helyzet	Megoldás
A tágabb értelemben vett rendőri szervekre is vonatkoznak az igazoltatással kapcsolatos szabályok?	Igen, a 61 sz. ajánlást minden rendőri szervnek figyelembe kell vennie eljárása során.
Alkalmazandók igazoltatáskor a kisebbségekre vonatkozó jogszabályok?	Igen.
Meg van-e határozva, hogy milyen módon kérdezhet rá a járőr arra, hogy egy intézkedés alá vont személy mely kisebbséghez tartozik?	A járőrnek a mindennapi szóhasználatnak megfelelően kell feltenni ezt a kérdést. A CRC az alábbi szavak használatát javasolja: „Hogyan írná le kisebbségi háttérét?”

AGIS 2006

B. Melléklet - Források

1990 Trust (2004) *MPS Policy on Stop and Search*

A Response from the 1990 Trust

1990 Trust (2004) *Stop and Search: A Community*

Evaluation of Recommendation 61 in the LB Hackney

MPA (2004) *Stop and Search: The Views and Experiences of Black Communities on Complaining to the Police: A Study Conducted for the MPA*

Black Londoners' Forum (2004) *Stops and Searches under Section 44 Terrorism Act 2000 – A Response by the Black Londoners' Forum*

Bland et al. (2000) *Managing the Use and Impact of Searches: A Review of Force Interventions*

Bland et al. (2000) *Upping the PACE?*

Bonniface (2000) *Stop and Search* (unpublished)

Bottomley et al. (1991) *The Impact of PACE: Policing in a Northern Force*

Bowling and Phillips (2002) *Racism, Crime and Justice*

Chatterton (1997) *Frontline Supervision in the British Police Service*
Davis and Best (2004) *Police Complaints Authority: Stop and Search Complaints*

Engel (2003) *How Police Supervisory Styles Influence Patrol Behaviour*

FitzGerald (1999) *Searches in London*

FitzGerald and Sibbit (1997)

Hallsworth and Maguire (2004) *Examining Stop and Search Patterns in the City of London* (unpublished)

Home Office (2000) *Review of Crime Statistics*
McConville et al. (1991) *The Case for the Prosecution*

Miller et al. (2000) *The Impact of Stops and Searches on Crime and the Community*

MORI (2004) *The View of the Public on the Phased Implementation of the Recording of Stops*

MVA and Miller (2000) *Profiling Populations Available for Stops and Searches*

Norris et al. (1992)

Penzer (1999) *Reported Crime and PACE Stop and Search Activity: An Investigation of the Possible Relationship*

Quinton and Miller (2003) *Promoting Ethical Policing*

Quinton and Olagundoye (2004) *An Evaluation of the Phased Implementation of the Recording of Stops*

Quinton, Bland and Miller (2000) *Stops, Decisionmaking and Practice*

Scarman (1981) *The Brixton Disorders, 10–12 April 1981*

Stone and Pettigrew (2000) *The Views of the Public on Stops and Searches*

Waddington et al. (2004) *In Proportion*
Young (1994) *Policing the Street: Stops and Searches in North London*

AGIS 2006

C. Melléklet

A Rendőrség és a Büntetőeljárásban Alkalmazott Bizonyítás Szabályairól szóló Törvény (Police and Criminal Evidence Act 1984, PACE)

A Szabályzat

Általános rész

Biztosítani kell, hogy a törvény hozzáférhető legyen minden rendőrkapitányságon. Jelen törvény a rendőri állomány, a fogvatartottak, illetve a társadalom más tagjai számára is rendelkezésre kell, hogy álljon

A törvény végén található „Tájékoztató jegyzetek” nem e törvény kötelező erejű előírásai, hanem útmutatásul szolgálnak a rendőrség állománya számára a törvény helyes alkalmazása és értelmezése során. A törvény mellékletében szereplő előírások e törvény részét képezik.

Jelen törvény szabályozza a ruházat, illetve jármű átvizsgálásra vonatkozó rendőri intézkedések végrehajtását. Az igazoltatással kapcsolatos jogosítványokat az A Melléklet határozza meg. A felsorolás példálódzó, exemplifikatív jellegű. Ezen felül a rendőrség személyi állományára vonatkozóan tartalmaz kötelező erejű rendelkezéseket az intézkedésnek nem minősülő cselekmények rögzítéséről.

Ezen törvény nem alkalmazható:

(a) az igazoltatás, ruházat és csomag átvizsgálására amely

(i) a Légitözlekedésről szóló törvény, illetve

(ii) jelen törvény 6. szakaszának hatálya alá tartozik, illetve.

(b) a Terrorizmusról szóló törvény 7. szakaszában meghatározott eljárási cselekmények esetében.

I. Az igazoltatás alapelvei

I.1 Az igazoltatásra vonatkozó jogosítványok felelősségteljesen alkalmazandók, tekintettel az intézkedés alá vont személy jogaira, elkerülve a törvényellenes diszkriminációt. A faji megkülönböztetésről szóló 2000. évi törvény a rendőrök számára is tiltja a bőrszín, faj, származás, nemzetiség szerinti különbségtételt.

I.2 Az intézkedés alá vont személy szabadságának korlátozására csak az elengedhetetlenül szükséges mértékben kerülhet sor. Amennyiben sor kerül előállításra, úgy azt az igazoltatás helyéhez közel kell fogatosítani.

I.3 Amennyiben az igazoltatást ezen alapvető elvek figyelmen kívül hagyásával fogatosítják, megkérdőjelezhető az igazoltatáshoz való jog. Amennyiben a hatalomgyakorlás nem ezen elvek mentén zajlik, csökkenti annak hatékonyságát. Az igazoltatás intézménye fontos szerepet játszhat a bűnmegelőzésben, illetve a bűnfelderítésben.

I.4 Az igazoltatás elsődleges célja, hogy a rendőr számára lehetővé tegye, hogy egy gyanú megalapozottságát ellenőrizze anélkül, hogy sor kerülne letartóztatásra. Elképzelhető olyan eset, hogy a rendőr előjárói vagy a bíróság előtt indokolni köteles, hogy miért került sor az intézkedés fogatosítására. A hatalmi jogosítványokkal való bármilyen visszaélés

AGIS 2006

csökkentheti a rendőri munkába vetett bizalmat. A rendőröknek meg kell tudni magyarázni az intézkedés alá vont személynek, hogy miért került sor az intézkedés foganatosítására. A nem megfelelő alkalmazás felveti a fegyelmi felelősség kérdését.

1.5 Nem kerülhet sor ruházat, csomag átvizsgálására, az érintett személy beleegyezése ellenére sem, ha nincsenek meg a feltételei ezen intézkedések foganatosításának. Ez alól a szabály alól az egyetlen kivétel, az, amikor sportpályára, vagy más meghatározott helyre való belépés feltétele a belépni szándékozó hozzájárulása ruházatának, illetve csomagjának átvizsgálásához.

2. Az igazoltatáshoz való jog magyarázata

2.1 Jelen törvényt az igazoltatáshoz való jog gyakorlása során az alábbiak figyelembevételével kell alkalmazni.

(a) Az intézkedés foganatosításakor megalapozott gyanú fennállására van szükség.

(b) A Büntető Törvénykönyv 60. §-ának alkalmazására akkor kerülhet sor, amennyiben megalapozott a feltevés, hogy súlyos erőszakos cselekmény veszélye áll fenn, illetve, hogy az érintett személyek veszélyes eszközt, illetve fegyvert tartanak maguknál.

(c) A Terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 44(1) és (2) értelmében a hatáskör gyakorlása eszköze a terrorizmus elleni harcnak.

(d) helyiség átvizsgálásakor az ott tartózkodó személy ruházatának, illetve csomagjának átvizsgálása is

foganatosítható (ld. B Szabályzat, 2.3a)

Megalapozott gyanú szükségessége

2.2 A megalapozott gyanú függ az egyedi eset összes körülményétől. A megalapozott gyanúnak objektív alapja kell, hogy legyen. Tényeken kell alapulnia, releváns hírszerzési forrásokon. A Terrorizmusról szóló törvény hatálya alá tartozó intézkedések esetén annak a megalapozott gyanúnak kell fennállnia, hogy az intézkedés alá vont személy terrorista. A megalapozott gyanú soha nem épülhet önmagában személyes jellemzőkre, anélkül, hogy azt az illetőre vonatkozó rendőrségi adatok, speciális viselkedése ne alapozná meg. Egy személy kora, külseje, vagy pusztán az a tény, hogy az adott személy a bűnügyi nyilvántartásban szerepel például, önmagában nem szolgálhat alapot a ruházat, illetve csomag átvizsgálására. A megalapozott gyanú nem támaszkodhat általánosításra vagy egy csoport tulajdonságainak sztereotípián alapuló meghatározására vagy pusztán arra, hogy egy adott csoport nagyobb valószínűséggel követ el bűncselekményt.

2.3 A megalapozott gyanú az érintett személy magatartásából is fakadhat. Például ha egy járőr észrevesz valakit éjszaka az utcán, aki nyilvánvalóan próbál előle elrejteni valamit, a járőr (az eset összes körülményét figyelembe véve) kiindulhat abból, hogy az ilyen magatartás általában összefügg azzal, hogy valaki tiltott vagy lopott tárgyat tart magánál. A Terrorizmusról szóló törvény 43.szakasza szerint annak megalapozott gyanúja, hogy az illető személy terrorista, alapulhat az illető magatartásán, amelyet potenciális terroristák célpontja közelében fejt ki.

2.4 A megalapozott gyanúnak megalapozott információra kell épülnie. Például fennáll a megalapozott gyanú, ha

AGIS 2006

valaki olyan tárgyat tart magánál, amelyet a közelből tulajdonítottak el. Hatékonyabbak a valós és naprakész rendőrségi információon alapuló intézkedések. Hatékonyabb, ha a ruházat, illetve a csomag átvizsgálására irányuló intézkedések egy adott területet céloznak meg. Így növelhető a hatékonyság és minimalizálható a jogkövető állampolgároknak okozott kellemetlenség. Hozzájárul ahhoz is, hogy az intézkedés indokoltságát a közösség tagjai, illetve az igazoltatás alá vont személy elfogadja.

2.5 Az igazoltatások hatékonyabban alkalmazhatóak, ha a 'megalapozott gyanú' több tényezőre épül. Az intézkedések alkalmazása hatékonyabb, ha naprakész és alapos információ áll az állomány rendelkezésére, illetve ha a járőrök megfelelő tájékoztatásban részesülnek a helyi bűnügyi irányvonalakat illetően.

2.6 Amennyiben megbízható információ áll rendelkezésre arról, hogy csoport tagjai rendszeresen fegyvert, vagy más nem megengedett eszközt, tárgyat tartanak maguknál és megkülönböztető jelzést vagy speciális ruházatot viselnek, pusztán az adott jelzés vagy ruhadarab elegendő alapul szolgál az intézkedés foganatosításához.

2.7 Előfordulhat, hogy valaki úgy tart magánál egy dolgot, hogy nem tud annak törvényellenes származásáról. Ebben az esetben a járőrnek joga van igazoltatni, de az nem vezethet letartóztatáshoz.

2.8 A Terrorizmusról szóló törvény 43. bekezdése szerint a járőr igazoltathatja azt, akiről alapos okkal feltételezhető, hogy terrorista. Ebben az esetben a ruházat átvizsgálását csak az igazoltattal azonos nemű járőr végezheti el.

2.9 A járőrnek alapos gyanú esetén lehetősége van arra, hogy az intézkedés

alá vont személyt fogva tartsa a ruházat átvizsgálása érdekében. A ruházat átvizsgálását megelőzően célszerű kérdéseket feltenni a gyanú megalapozottságának alátámasztására. A kérdésre adott válaszok alapján az őrizetbe vétel indokoltá vagy okafogyottá válik (ld. 2. és 3. jegyzet). Mindazonáltal a megalapozott gyanút nem támasztják alá a kérdésekre adott válaszok, illetve az, hogy a kérdésekre az őrizetbe vett egyáltalán válaszolt-e.

2.10 Amennyiben a kérdésekre adott válaszok vagy más körülmények alapján nem beszélhetünk megalapozott gyanúról, nem foganatosítható a ruházat, illetve csomag átvizsgálása (ld. 3. jegyzet). Amennyiben törvény alapján nincs helye letartóztatásnak, az igazoltatott szabadon távozhat. Erre a jogára fel kell hívni a figyelmét.

2.11 A fogvatatásnak nem lehet az oka az, hogy indokot keressenek a fogvatartott ruházatának átvizsgálására. Amennyiben egy rendőri intézkedés foganatosítása közben merül fel a megalapozott gyanú a járőr jogosult a ruházat, illetve a csomag átvizsgálására abban az esetben is, ha a megalapozott gyanú az intézkedés foganatosításának kezdetén még nem állt fenn. Amennyiben az őrizetbe vétel re ruházat átvizsgálása céljából kerül sor, a járőrnek erről az intézkedés alá vont személyt tájékoztatnia kell a fogvatatás kezdetén.

Átvizsgálás az 1994. évi Büntető Törvénykönyv 60. §-a alapján

2.12 Egy egyenruhás járőrt az előjárója akkor hatalmazhat fel igazoltatásra és átvizsgálásra az 1994. évi Büntető Törvénykönyv 60. §-a alapján, ha a

felhatalmazó előljáró alappal feltételezi, hogy

- (a) súlyos erőszakos cselekményekkel járó események bekövetkezésének veszélye áll fenn az előljáró illetékességi területén belül, és ezen jogosítvány alkalmazása hatékonyan megelőzheti ezek bekövetkezését; vagy
- (b) az előljáró illetékességi területén belül személyek jogosulatlanul veszélyes eszközöket vagy támadásra alkalmas fegyvereket tartanak maguknál.

2.13 A 60. § alapján felhatalmazást csak az előljáró vagy annál magasabb rangú tiszt adhat, írásban, az alapul szolgáló ok és azon terület valamint időtartam megjelölésével, amelyen belül az igazoltatás és átvizsgálás foganatosítható. Az időtartam nem lehet hosszabb annál, mint ami szükségesnek látszik az erőszakos cselekmények megakadályozásához vagy ennek megkísérléséhez, illetve a veszélyes eszköz vagy támadó fegyver által jelentett probléma megoldásához, ám nem lehet hosszabb 24 óránál. (Lásd a 10-13. jegyzeteket.)

2.14 Ha egy felügyelő ilyen felhatalmazást ad, a lehető leghamarabb értesítenie kell egy főfelügyelőt vagy annál magasabb rangú tisztet. Ez a tiszt meghosszabbíthatja a felhatalmazást további 24 órával, amennyiben erőszakos cselekményre, illetve a veszélyes eszköz vagy támadó fegyver birtoklására sor került, vagy erre nézve gyanú merül fel, és a felhatalmazás meghosszabbítása szükségesnek látszik ezen tevékenységek megakadályozásához. Ennek az utasítást szintén írásba kell foglalni azonnal, vagy a lehető legrövidebb időn belül. (Lásd a 12. jegyzetet.)

Jogosítvány az arc elfedése megszüntetésének megkövetelésére

2.15 Az 1994. évi Büntető Törvénykönyv 60AA. §-a feljogosítja a rendőrt, hogy megkövetelje az arc elfedésének megszüntetését. Ennek feltétele, hogy a rendőr alappal feltételezze, hogy az arcot fedő dolog viselésének elsődleges vagy kizárólagos célja a személyazonosság elrejtése. A rendőrnek arra is lehetősége van, hogy az arc elfedésére használt dolgot lefoglalja, amennyiben úgy gondolja, hogy az adott személy azt erre a célra kívánja használni. A rendőrnek arra nincs joga, hogy valakit megállítson és átvizsgáljon abból a célból, hogy ilyen dolgot találjon nála. A lefoglalás lehetősége akkor merül fel, ha ilyen dolgot a rendőr valamely más alapon foganatosított átvizsgálás során talál, vagy azt az adott személy láthatóan tartja magánál, mindkét esetben feltéve, hogy a rendőr megalapozott feltételezése szerint ennek célja a személyazonosság elrejtése. A rendőr akkor élhet ezzel a jogosítványával, ha a 60. vagy a 60AA. § alapján erre felhatalmazása van.

2.16 Egy egyenruhás járőrnek akkor van joga az arc elfedésére használt dolog eltávolítását kérni vagy a dolgot lefoglalni a 60AA. § alapján, ha a felhatalmazást adó előljáró alappal teszi fel, hogy az illetékességi területén belül bűncselekmény elkövetését magukba foglaló tevékenységek veszélye áll fent, és ezen jogosítványok gyakorlása alkalmas lehet e tevékenységek megelőzésére vagy megakadályozására.

2.17 A 60AA. § alapján felhatalmazást csak az előljáró vagy nála magasabb rangú tiszt adhat, írásban, az alapul szolgáló ok és azon terület valamint időtartam megjelölésével, amelyen belül az intézkedés foganatosítható. Az időtartam nem lehet hosszabb annál, mint ami szükségesnek látszik a bűncselekmények elkövetésének megelőzéséhez vagy ennek

AGIS 2006

megkísérléséhez, ám nem lehet hosszabb 24 óránál. (Lásd a 10-13. jegyzeteket.)

2.18 Ha egy előjáró ilyen felhatalmazást ad, a lehető leghamarabb értesítenie kell egy vezető előjárót vagy annál magasabb rangú tisztet. Ez a tiszt meghosszabbíthatja a felhatalmazást további 24 órával, amennyiben bűncselekmény elkövetésére sor került, vagy erre nézve gyanú merül fel, és a felhatalmazás meghosszabbítása szükségesnek látszik további ilyen tevékenységek megelőzéséhez vagy megakadályozásához. Ennek az utasítást szintén írásba kell foglalni azonnal, vagy a lehető legrövidebb időn belül. (Lásd a 12. jegyzetet.)

Átvizsgálás a terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 44. §-a alapján

2.19 A rendőrkapitány-helyettes (vagy azzal azonos rangú tiszt) a terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 44. §-a alapján felhatalmazást adhat az illetékességi területe egészének vagy egy részének vonatkozásában az alábbi igazoltatási és átvizsgálási jogosultságok gyakorlására, amennyiben ezt valamely terrorcselekmény megelőzése érdekében szükségesnek tartja:

(a) a terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 44. § (1) bekezdése alapján egy egyenruhás járőr felhatalmazása bármely jármű megállítására, a jármű, a vezető, bármely utas, illetve a járműben vagy a járművön szállított, vagy a vezető vagy bármely utas által birtokolt bármely dolog átvizsgálására; és

(b) a terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 44. § (2) bekezdése alapján egy egyenruhás járőr felhatalmazása bármely gyalogosan közlekedő személy megállítására és a megállított személy vagy a birtokában tartott bármely dolog átvizsgálására.

A 44. § (1) bekezdésén alapuló felhatalmazás kombinálható a 44. § (2) bekezdésén alapuló felhatalmazással

2.20 Amennyiben a felhatalmazást szóban adják, a felhatalmazást adó tisztnek írásban is meg kell erősíteni a lehető legkorábbi időpontban.

2.21 A felhatalmazás megadásával egyidejűleg a felhatalmazást adó előjárónak meg kell jelölnie a felhatalmazással érintett földrajzi területet, valamint a felhatalmazás lejártának pontos idejét (ami nem lehet később mint a felhatalmazás napjától számított 28. nap). (Lásd a 13 és 13-as jegyzetet.)

2.22 A 44. § (1) vagy (2) bekezdésében megjelölt felhatalmazást adó előjárónak biztosítania kell, hogy a felhatalmazás megadásáról a belügyminiszter a lehető leghamarabb értesüljön. Az a meghatalmazás, amelyet a belügyminiszter a kiadásától számított 48 órán belül nem erősít meg, e 48 órás periódus végén, vagy a felhatalmazásban megjelölt periódus végén érvényét veszti (attól függően, hogy melyik esik korábbra). (Lásd a 14. jegyzetet.)

2.23 Az értesítést követően a belügyminiszter

(i) visszavonhatja a felhatalmazást azonnali hatállyal vagy az általa szükségesnek látott időponttal kezdődően;

(ii) megerősítheti a felhatalmazást az abban meghatározott időtartamnál rövidebb időre;

(iii) megerősítheti a felhatalmazást

2.24 A 44. §-ban meghatározott felhatalmazás alapján az egyenruhás járőr a felhatalmazásban foglalt jogosítványt

(a) csak a terrorizmussal összefüggésben használható tárgy megtalálása érdekében alkalmazhatja (lásd a 2.25 pontot)

AGIS 2006

(b) függetlenül attól, hogy fennáll-e az ilyen tárgyak birtoklásának gyanúja.

2.24A Amennyiben az adott rendőri szerv magas rangú tisztje egy Községi Kapcsolattartó Tisztnek adja meg a terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 44. §-án alapuló felhatalmazást, a felhatalmazásban foglalt jogosítvány gyakorlása során be kell tartani a jelen Magatartási Kódexben foglaltakat, ideértve a rögzítési kötelezettségre vonatkozó előírásokat is.

2.25 A terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 44. §-a alapján megállított személyek kiválasztásának a különböző terrorista csoportok Nagy-Britanniára jelentett fenyegetésének objektív mérlegelését kell tükröznie. A felhatalmazás nem használható a terrorizmussal össze nem függő célból történő igazoltatásra és átvizsgálásra. A rendőröknek különös figyelmet kell fordítaniuk arra, hogy e felhatalmazás gyakorlása során ne kövessenek el diszkriminációt egyes etnikai csoportok tagjai ellen. Mindazonáltal elképzelhetőek olyan körülmények, amelyek mellett a rendőrök a terrorfenyegetéssel összefüggésben megállítandó személyek kiválasztásánál megalapozottan veszik figyelembe egy adott személy etnikai hovatartozását (egyres nemzetközi terrorista csoportokat például bizonyos etnikai csoportokkal azonosíthatóak). (Lásd a 12. és 13. jegyzetet.)

2.26 A terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 43. és 44. §-án alapuló jogosítvány csak arra hatalmazza fel az egyenruhás járőrt, hogy az átvizsgálás során olyan eszközöket keressen, amelyek terrorizmussal összefüggő célokra használhatók. Ez azonban nem zárja ki az egyéb felhatalmazásokon alapuló átvizsgálás foganatosítását, ha ezen

jogosítványok gyakorlása során a rendőrben megalapozott gyanú alakul ki.

Az átvizsgálásra vonatkozó jogosítvány mint a terület átkutatására vonatkozó jogosítvány része

2.27 A terület átkutatására vonatkozó alábbi jogosítványok magukba foglalják az őrizetben nem lévő azon személy átvizsgálását is, aki a kutatás idején az adott területen tartózkodik:

(a) a büntető igazságszolgáltatásról szóló 1988. évi törvény 139B. §-a értelmében a járőr hegyes vagy éles eszköz vagy támadó fegyver után kutatva, beléphet bármely oktatási intézmény területére és a területet vagy bármely ott tartózkodó személyt átvizsgálhat.

(b) a kábítószerrel való visszaélésről szóló 1971. évi törvény s.23(3) §-a alapján kiadott, kábítószerre vagy iratokra vonatkozó házkutatási engedély lehetővé teszi személy átvizsgálását, de csak akkor, ha az engedély kifejezetten tartalmazza az adott területen tartózkodó személyek átvizsgálására való felhatalmazást.

2.28 A büntető igazságszolgáltatásról szóló 1988. évi törvény 139B §-án alapuló jogosítvány gyakorlására akkor kerülhet sor, ha a járőr megalapozottan feltételezheti, hogy a törvény 139A §-ában meghatározott bűncselekményt (éles vagy hegyes eszköz vagy támadó fegyver birtoklása oktatási intézmény területén) követték vagy követik el. A kábítószerrel való visszaélésről szóló 1971. évi törvény s.23(3) §-án alapuló, házkutatásra és az adott területen tartózkodó személyek átvizsgálására vonatkozó engedély akkor adható ki, ha megalapozottan feltehető, hogy a helyszínen vagy az ott tartózkodó személynél tiltott kábítószeres vagy bizonyos iratok találhatóak.

AGIS 2006

2.29 A 2.27. pont (a) és (b) bekezdéseiben foglalt jogosítványok gyakorlásának nem feltétele, hogy meghatározott indokok alapján előzetesen feltételezni lehessen, hogy az átvizsgálendő személy birtokában olyan dolog van, amelyre vonatkozóan létezik átvizsgálási felhatalmazás. Azt azonban ilyenkor is biztosítani kell, hogy az átvizsgált személyek kiválasztása és a velük szemben követett eljárás a helyszín átkutatásával összefüggő objektív tényezőkön, ne pedig személyes előítéleteken alapuljon.

3. Az átvizsgálások végrehajtása

3.1 Minden igazoltatást és átvizsgálást udvariasan, az érintettre tekintettel és iránta tanúsított tisztelettel kell végrehajtani. Ennek jelentős hatása van a rendőrségbe vetett közbizalomra. Mindent el kell követni az átvizsgált személy számára az átvizsgálás okozta kellemetlenség minimalizálására. (Lásd a 4. jegyzetet.)

3.2 Az átvizsgálásnál meg kell próbálni elérni, hogy az átvizsgált személy együttműködjön, még akkor is, ha kezdetben ellenáll az intézkedésnek. Kényszerrel csak akkor lehet fogantatni az átvizsgálást, ha megállapítást nyer, hogy a személy nem akar együttműködni vagy kifejezetten ellenszegül. Arányos mértékű erő csak végső eszközként alkalmazható abban az esetben, ha ez feltétlenül szükséges a személy átvizsgálásához, vagy az átvizsgálás céljából a személy vagy jármű feltartóztatásához.

3.3 A feltartóztatás csak a szükséges és lehető legrövidebb ideig tarthat. Ha a jogosítvány gyakorlásához megalapozott gyanú fennállására van szükség, az átvizsgálás alaposágának és mértékének attól kell függenie, hogy a gyanú szerint ki és milyen dolgot tart a birtokában.

Amennyiben a gyanú egy meghatározott dologra irányul, amelyet az átvizsgálendő személy becsúsztatott a zsebébe, akkor – egyéb gyanú vagy olyan lehetőség hiányában, hogy a személy máshová tette a dolgot – az átvizsgálást a zsebre kell korlátozni. Amennyiben apró, könnyen elrejtendő dologról van szó, például kábítószerrel, kiterjedtebb átvizsgálás is szükséges lehet. A 2.1 pont (b), (c) és (d) alpontjában foglalt esetekben, amelyekben nincs szükség megalapozott gyanú fennállására, a rendőrök bármilyen olyan ésszerűen indokolható átvizsgálást fogantathatnak, amelyre a felhatalmazásuk szól. (Lásd az 5. jegyzetet.)

3.4 Az átvizsgálást azon a helyen, vagy annak a helynek a közelében kell fogantatni, ahol a személyt vagy a járművet feltartóztatták. (Lásd a 6. jegyzetet.)

3.5 Közterületen az átvizsgált személytől csak kabát, zakó vagy kesztyű levételét lehet megkövetelni, kivétel ez alól a terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 45. § (3) bekezdése (amelynek értelmében a 44. § (1) és (2) bekezdése alapján átvizsgált személyeket arra is lehet kötelezni, hogy fejfedőjüket vagy lábbelijüket is levegyék), valamint az 1994. évi Büntető Igazságszolgáltatási és Közrendi Törvény 60AA. §-a (amely feljogosítja a járőrt, hogy a személyazonosság elrejtésére szolgáló bármely dolog eltávolítására felhívja az intézkedéssel érintett személyt). (Lásd a 4. és 6. jegyzetet.) Nyilvános helyen az érintett által le nem vett ruhadarab átvizsgálása csak a külső ruházat felületes vizsgálatára korlátozódhat. Ez azonban nem akadályozza annak, hogy a rendőr a külső ruházaton található zsebekbe, a gallérba, zokniba vagy cipőbe benyúljon, ha alappal tehető fel, hogy ez szükséges az keresés tárgyának felleléséhez, vagy olyan dolog

eltávolításához és megvizsgálásához, amelyről feltételezhető, hogy a keresés tárgyát képezheti. Hasonló okokból, a fejfedő levételének megkövetelésére vonatkozó korlátozásoknak megfelelően arra is lehetőség van, hogy a rendőr egy adott személy haját is átvizsgálja nyilvános helyen (lásd a 3.1 és 3.3 pontot).

3.6 Amennyiben alappal feltételezhető, hogy alaposabb átvizsgálásra van szükség (például arra, hogy az átvizsgált személy levegye a trikóját), ezt a nyilvánosságtól elzárt helyen kell foganatosítani, pl. egy rendőrségi kisbuszban (kivéve a 3.7 pontban foglalt eseteket), vagy valamelyik rendőrőrsön, ha van ilyen a közelben. (Lásd a 6. jegyzetet.) Minden olyan átvizsgálást, amely a kabát, zakó, kesztyű, fejfedő, lábbeli, vagy személyazonosság elrejtésére szolgáló dolog levételénél többet kíván meg, csak az átvizsgálással érintett személlyel azonos nemű rendőr végezhet, és az átvizsgálásnál nem lehet jelen az érintett személlyel ellentétes nemű személy, kivéve, ha ezt ő kifejezetten kéri. (Lásd a 4., 7. és 8. jegyzetet.)

3.7 A test intim részeire is kiterjedő vizsgálat nem végezhető el a kevésbé kiterjedt vizsgálat rutinszerű folytatásaként azon az alapon, hogy ez nem vezetett eredményre. A test intim részeire is kiterjedő vizsgálat csak közeli rendőrőrsön, vagy egyéb közeli, a nyilvánosságtól elzárt helyen végezhető (de rendőrségi járműben nem foganatosítható). Ezeket az átvizsgálásokat a C Szabályzat A mellékletének 11. bekezdésével összhangban kell elvégezni azzal, hogy a 11(f) bekezdésben említett intim vizsgálatra nem kerülhet sor igazoltatásra és átvizsgálásra vonatkozó felhatalmazások alapján. A C Szabályzat egyéb rendelkezései nem alkalmazhatóak az igazoltatás és átvizsgálás során előállított személyek átvizsgálásának végrehajtására és rögzítésére. (Lásd a 7. jegyzetet.)

Az átvizsgálást megelőző lépések

3.8 A feltartóztatott személy vagy jármű átvizsgálása előtt a rendőrnek meg kell tennie azokat az ésszerűen elvárható intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az átvizsgálendő személy vagy a jármű tulajdonosa tájékoztatást kapjon az alábbiakról:

- (a) arról, hogy átvizsgálás céljából tartóztatták fel;
- (b) a rendőr nevééről (kivéve a terrorizmussal összefüggő nyomozáshoz kapcsolódó intézkedés esetén, vagy ha a rendőr alappal teheti fel, hogy nevének közlése veszélyt jelent rá, amely esetben azonosító számot kell közölni) és szolgálati helyéről;
- (c) az átvizsgálást lehetővé tevő felhatalmazás jellegéről;
- (d) az alábbiak egyértelmű magyarázatáról:
  - (i) az átvizsgálás céljáról a felhatalmazással érintett dolog vagy dolgok vonatkozásában; és
  - (ii) megalapozott gyanú meglétét igénylő felhatalmazás esetén (lásd a 2.1 pont (a) alpontját) a gyanú alapjáról; vagy
  - (iii) megalapozott gyanú meglétét nem igénylő felhatalmazás esetén (lásd a 2.1 pont (b) és (c) alpontját) a felhatalmazás jellegéről és arról a tényről, hogy a felhatalmazást az intézkedő rendőr megkapta.

3.9 Az egyenruhát nem viselő rendőrnek be kell mutatnia az engedélyét. A 2.1 pont (b) és (c) alpontjában meghatározott intézkedést csak egyenruhás rendőr foganatosíthatja.

3.10 Az átvizsgálás megkezdése előtt a rendőrnek tájékoztatnia kell az érintett személyt (vagy a jármű tulajdonosát illetve

a járművet használó személyt) arról, hogy jogosult az átvizsgálás jegyzőkönyvének egy példányára, ami magába foglalja azt a jogot, hogy – amennyiben a helyszínen nem megoldható a másolat kiadása –, úgy az intézkedést követő 12 hónapon belül bármikor kérheti a jegyzőkönyvi példányt. Ha a jegyzőkönyvet nem azonnal állítják ki, az érintettet tájékoztatni kell arról, hogy miként juthat hozzá az őt megillető példányhoz (lásd a 4. részt). A személyt szintén tájékoztatni kell az igazoltatással és átvizsgálással kapcsolatos rendőrségi jogosítványokról és az intézkedés alá vontak jogairól is.

3.11 Ha úgy tűnik, hogy az átvizsgálendő személy, illetve az átvizsgálendő gépjármű vezetője nem érti, amit a rendőr mond neki, vagy bármilyen kétség merül fel a tekintetben, hogy érti angolul, a rendőrnek meg kell tennie az ésszerűen elvárható lépéseket annak érdekében, hogy az adott személy tudomására hozza a jogaira vonatkozó információkat. Ha az érintett személy süket vagy nem beszél angolul, de a kíséretében van valaki, a rendőrnek meg kell próbálnia megállapítani, hogy a kísérő tud-e tolmácsolni vagy a rendőrnek más módon segíteni a szükséges tájékoztatás megadásában.

4. Rögzítési kötelezettségek

4.1 Azon rendőr, aki bármely jelen szabállyal érintet felhatalmazás alapján átvizsgálást végez, köteles az átvizsgálással egyidejűleg erről jegyzőkönyvet felvenni, kivéve ha a rendkívüli körülmények ezt teljességgel lehetetlenné teszik (pl. közrend sérelmével járó események, vagy ha a rendőr jelenléte sürgős jelleggel máshol szükséges). Ha az átvizsgálással egyidejűleg nem készült jegyzőkönyv, a rendőrnek ezt a lehető legrövidebb időn belül pótolnia kell. Elképzelhetők olyan helyzetek, amelyekben nem szerezhető meg minden

olyan adat, amely a jegyzőkönyvezéshez szükséges, de a rendőrnek mindent meg kell tennie ennek érdekében.

4.2 A helyszínen felvett jegyzőkönyv egy példányát azonnal át kell adni az érintett személynek. A rendőrnek meg kell kérdeznie az intézkedés alá vont személy nevét, címét és születési idejét, de a személy ezeket az adatokat nem köteles közölni, és a rendőr nem tartóztathatja fel azt, aki az adatok közlését megtagadja.

4.3 Az alábbi adatokat abban az esetben is tartalmaznia kell az átvizsgálási jegyzőkönyvnek, ha az érintett nem kívánja személyes adatait közölni:

- (i) az átvizsgált személy neve, vagy (ha a nevét nem közli) személyleírása;
- (ii) a személy etnikai hovatartozására vonatkozó nyilatkozata (lásd a 18. jegyzetet);
- (iii) az átvizsgált jármű rendszáma (lásd a 17. jegyzetet);
- (iv) a személy vagy jármű feltartóztatásának helye és ideje;
- (v) a személy vagy jármű átvizsgálásának helye és ideje (ha különbözik a (iv)-től);
- (vi) az átvizsgálás célja;
- (vii) az átvizsgálást megalapozó ok, vagy a 2.1 pont (b) és (c) alpontjában foglalt esetben a felhatalmazás jellege és az a tény, hogy az intézkedő rendőr a felhatalmazást megkapta (lásd a 17. jegyzetet);
- (viii) az intézkedés eredménye (előállítás vagy a további intézkedés mellőzése);
- (ix) bármely az intézkedés során keletkezett sérülés vagy anyagi kár rögzítése;
- (x) az átvizsgálást végző rendőr személyazonossága (a 3.8 pont (a) alpontjában foglaltaknak megfelelően) (lásd a 15. jegyzetet).

AGIS 2006

4.4 A 4.3 pont (x) alpontjában foglaltak ellenére el lehet tekinteni a rendőr nevének a jegyzőkönyvben való rögzítésétől, a terrorizmussal összefüggő nyomozáshoz kapcsolódó intézkedés esetén, vagy ha a rendőr alappal teheti fel, hogy nevének közlése veszélyt jelent rá. Ilyen esetben az azonosító számot és a szolgálati helyet kell a jegyzőkönyvben feltüntetni.

4.5 Minden átvizsgált személy és jármű vonatkozásában külön jegyzőkönyvet kell felvenni. Ha azonban a személy a járműben tartózkodik, és az átvizsgálás célja és alapja ugyanaz, egyetlen jegyzőkönyvet kell felvenni. Ha egy járműben több személy tartózkodik és ezeket átvizsgálják, mindegyikük vonatkozásában külön jegyzőkönyvet kell felvenni. Ha csak jármű átvizsgálására kerül sor, a vezető nevét és önbevalláson alapuló etnikai hovatartozását kell rögzíteni.

4.6 Az átvizsgálás okára vonatkozó jegyzőkönyvi bejegyzésnek röviden, de érthetően tartalmaznia kell az adott személyre vonatkozó gyanú alapját a személy magatartására és/vagy más körülményekre utalással.

4.7 Abban az esetben is fel kell venni a fentiek szerinti jegyzőkönyvet, ha a rendőr átvizsgálás céljából feltartóztat egy személyt, de az átvizsgálásra nem kerül sor, mivel az alapul szolgáló gyanú a feltartóztatott személy kikérdezésével eloszlott.

4.8 Amennyiben a rendőr vezető nélküli járművet, illetve abban vagy azon lévő dolgot vizsgál át, a rendőrnek értesítést kell a kocsiban vagy a kocsin (amennyiben felnyitására nem került sor) hagynia arról, hogy az átvizsgálásra sor került.

4.9 Az értesítésnek tartalmaznia kell a rendőr szolgálati helyét, azt, hogy a vezető

hol juthat hozzá az átvizsgálás jegyzőkönyvéhez, és hogy hol terjeszthető elő az esetleges kártérítési igény.

4.10 Az átvizsgált járművet, amennyiben lehetséges, úgy kell otthagyni, hogy biztonsága nem legyen veszélyeztetve.

A nem jogszabályi felhatalmazáson alapuló intézkedések rögzítése

4.11 Az egyes rendőri szervek diszkrecionális döntésén múlik, hogy jelen szabályzat 4.12-től 4.20-ig terjedő pontjaiban foglalt rendelkezéseket mikortól kezdik alkalmazniuk. Legkésőbb 2005. április 1-től kezdve azonban kötelező a teljes alkalmazásuk. Ha tehát egy rendőr 2005. április 1. előtt olyan közterületen számoltat el valakit, amelyre nézve ezen rendelkezések még nem léptek hatályba, nem kell jegyzőkönyvet felvenni.

4.12 Amennyiben egy rendőr közterületen elszámoltat egy személyt, azaz kérdést tesz fel a személynek a tevékenységével, magatartásával, jelenlétével vagy a birtokában lévő dologgal kapcsolatban, az intézkedésről azzal egyidejűleg jegyzőkönyvet kell felvenni, és annak egy példányát az intézkedéssel érintett személynek átadni. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az intézkedő rendőr nevét, kivéve ha jelen szabályzat 4.1 pontjában meghatározott különleges körülmények fennállnak.

4.13 A fenti rendelkezés nem vonatkozik az általános kommunikációra, mint mikor a rendőr útbaigazítást ad, vagy tanúkat keres. Szintén nem vonatkozik a fenti rendelkezés azokra az esetekre, amikor a rendőr általános információt kér, vagy olyan események hátterének feltárása érdekében tesz fel kérdéseket, amelyek során a rendőröknek közbe kellett lépniük a közrend fenntartása vagy egy vita megoldása érdekében.

AGIS 2006

4.14 Amikor valakit gépjárműben tartóztatnak fel, nincs szükség jegyzőkönyv felvételére, amennyiben egy HORT/I nyomtatvány, jármű hiányosság kijavítására vonatkozó figyelmeztetés vagy közlekedési bírság nyomtatvány kitöltésére kerül sor. Szintén nem alkalmazható a fenti rendelkezés, amikor a közúti közlekedésről szóló 1988. évi törvény 6. §-a alapján alkohol szonda megfúvatására kerül sor.

4.15 A rendőrnek tájékoztatnia kell az elszámoltatott személyt arról, hogy jogosult a jegyzőkönyv egy példányára.

4.16 A jelen szabályzat 4.4 pontját megfelelően alkalmazni kell a 4.12 és 4.13 pontok alatt szabályozott intézkedésekre is.

4.17 A jegyzőkönyvben az alábbiakat kell rögzíteni.

- (i) az intézkedés helyét és idejét;
- (ii) ha a személy járműben utazik, annak rendszámát;
- (iii) az elszámoltatás okát (lásd a 18. jegyzetet);
- (iv) az érintett etnikai hovatartozására vonatkozó nyilatkozatát (lásd a 19. jegyzetet);
- (v) az elszámoltatás eredményét.

4.18 Az elszámoltatott személy nem köteles személyes adatainak közlésére. Amennyiben az érintett nem hajlandó etnikai hovatartozásáról nyilatkozni, a jegyzőkönyvben akkor is rögzíteni kell a feltételezhető etnikai hovatartozását. (Lásd a 19. jegyzetet.)

4.19 A rendőri intézkedésről minden esetben kell jegyzőkönyvet felvenni, ha az érintett kéri, függetlenül attól, hogy a rendőr szerint az intézkedés megfelelt-e a 4.12 pontban foglaltaknak. Ha a rendőr úgy véli, hogy nem, akkor ezt a tényt a jegyzőkönyvben szintén rögzíteni kell.

4.20 Jelen rész értelmezésében rendőrnek minősülnek a rendőrségi reformról szóló 2000. évi törvény 38. §-ában megjelölt Községi Kapcsolattartó Tisztek is.

5. Az igazoltatási és átvizsgálási jogosítványok alkalmazásának monitorozása és felügyelete

5.1 Az előjáróknak kötelességük az igazoltatási és átvizsgálási jogosítványok alkalmazásának monitorozása, és annak figyelemmel kísérése, hogy vannak-e adatok, amelyek arra utalnak, hogy a jogosítványok alkalmazásában szerepet játszanak a sztereotípiák és a nem megfelelő általánosítások. Az előjáróknak meg kell bizonyosodniuk arról, hogy beosztottaik az igazoltatások, átvizsgálások és intézkedéseik jegyzőkönyvezése során teljes mértékben betartják jelen szabályzat rendelkezéseit. Az előjáróknak azt is meg kell vizsgálniuk, hogy a jegyzőkönyvek nem utalnak-e aggodalomra okot adó tendenciákra, és amennyiben ez a helyzet, meg kell tenniük a megfelelő intézkedéseket a probléma megoldása érdekében.

5.2 A körzetre vagy az egész rendőri szervre kiterjedő jogosítványokkal rendelkező magas rangú tiszteknek szintén kötelessége az igazoltatási és átvizsgálási jogosítványok alkalmazásának monitorozása, és szükség esetén a megfelelő szintű intézkedések meghozása.

5.3 A felügyeletet és monitorozást az igazoltatásra és átvizsgálásra vonatkozó, átfogó, helyi és területi szintre lebontott statisztikák összeállításával kell segíteni. Fel kell ismerni és ki kell vizsgálni minden olyan adatot, amely arra mutat, hogy egyes rendőrök, vagy rendőrök egyes csoportjai aránytalan módon alkalmazzák az igazoltatás és átvizsgálás intézkedést, vagy hogy ezt az intézkedést a közösség egyes

AGIS 2006

csoporthaival szemben aránytalanul alkalmazza a rendőrség egésze.

5.4 A rendőrségbe vetett közösségi bizalom megerősítése érdekében a rendőri szervezetek lépéseket kell tenniük annak érdekében, hogy bevonják a közösség képviselőit a jegyzőkönyvek elemzésébe és helyi szinten elmagyarázzák az intézkedések alkalmazásának kérdéseit. (Lásd a 19. jegyzetet.)

Tájékoztató jegyzetek Igazoltatást és átvizsgálást fogatosító rendőrök

1. Jelen szabályzat nem zárja ki azt a lehetőséget, hogy a rendőr – munkája természetes menete során – valamely személy igazoltatása vagy kényszer alkalmazása nélkül beszéljen az adott személlyel vagy kérdéseket tegyen fel neki. Jelen szabályzat célja nem az, hogy ezeket az érintett együttműködésén alapuló, a közösség és a rendőrség között létrejövő interakciókat megtiltsa, és nem érinti azt az elvet, hogy mindenkinek kötelessége a rendőrséget a bűnmegelőzésben és az elkövetők kézre kerítésében segíteni. Ez nem jogi, hanem polgári kötelesség, de amikor egy rendőr azt próbálja kideríteni, hogy elkövettek-e bűncselekményt, és ha igen, ki, akkor – a C Szabályzatban foglalt korlátozásokkal – bárkinek kérdéseket tehet fel, aki használható információk birtokában lehet. A rendőrnek ezt a jogát nem érinti az adott személy vonakodása, de ha a rendőrnek nincs jogosítványa arra, hogy a személyt előállítsa vagy átvizsgálás céljából feltartóztassa, a személynek jogában áll távozni és nem kényszeríthető rá, hogy a rendőrrel maradjon.

2 Bizonyos esetekben az előzetes megbeszélésre nincs szükség, de általában egy rövid bevezető beszélgetés kívánatos, nem csak a sikertelen átvizsgálás

elkerülésére, hanem azért, hogy a rendőr tájékoztassa az érintettet az igazoltatás és átvizsgálás alapjáról, biztosítsa az érintett együttműködését és csökkentse a feszültséget, amely az intézkedéssel együtt járhat.

3. Ha egy személyt a rendőr jogszerűen feltartóztat abból a célból, hogy átvizsgálja, de erre nem kerül sor, a feltartóztatás nem válik jogszerűtlenné.

4. Sok ember takarja el a fejét vagy arcát vallási okból, pl. a muzulmán nők, a szikh férfiak és nők, a hindu nők és a rasztafári férfiak és nők. A rendőr nem kötelezheti az intézkedés alá vont személyt a fejet vagy arcot eltakaró ruházat eltávolítására azon az alapon, hogy az a személyazonosság megállapítását megnehezíti vagy lehetetlenné teszi, hanem csak akkor, ha a ruházat viselésének kizárólagos vagy elsődleges célja a személyazonosság elrejtése. Ha vallásos érzületet sérthet egy ilyen ruhadarab eltávolítása, a rendőrnek meg kell engednie, hogy arra a nyilvánosságtól elzárt helyen kerüljön sor. Amennyiben megoldható, erre azonos nemű rendőr jelenlétében, ellenkező nemű személy jelenléte nélkül kell sort keríteni.

5. Nyilvános helyen a személy átvizsgálását a lehető leghamarabb be kell fejezni.

6. Egy személyt csak akkor lehet az elsődleges feltartóztatásának helyszínétől eltérő helyen – rendőrsőn vagy egyéb helyen – visszatartani átvizsgálás céljából, ha ez a hely közel van. Az ilyen helynek ésszerű mértéket meg nem haladó távolságban kell lennie, a közlekedés módjának (gyalogos vagy autós) függvényében. Ez minden átvizsgálásra vonatkozik függetlenül attól, hogy magába foglalja-e ruházat levételét vagy intim testrészek felfedését (lásd a 3.6 és 3.7 pontot), vagy hogy nyilvános vagy zárt

AGIS 2006

helyen történik. Ez azt jelenti, hogy a kábítószerrel való visszaélésről szóló 1971. évi törvény 23. §-a alapján foganatosított igazoltatás és átvizsgálás, amely kötelezően egy személy kabátjánál, zakójánál és kesztyűjénél több ruhadarab levételével jár, nem foganatosítható, amennyiben nincs olyan hely, amely egyrészt közel van az eredeti feltartóztatás helyszínéhez, másrészt a nyilvánosság elől el van zárva. Amennyiben az átvizsgálásnak része az intim testrészek felfedése és nincs rendőrőrs a közelben, különös figyelmet kell fordítani arra, hogy a választott helyszín megfelelő legyen, és az átvizsgálás elvégezhető legyen a C Szabályzat A mellékletének 11. §-ával összhangban.

7. Az utcán foganatosított átvizsgálást a fenti 3.6 és a 3.7 pont szempontjából nyilvános helyen végrehajtottnak kell tekinteni akkor is, ha az utca üres az átvizsgálás megkezdésekor. Az érintett személy nem köteles a kabátján, zakóján, kesztyűjén (illetve a terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 45. § (3) §-a alapján fejfedőjén és lábbelijén) kívül mást levenni, a rendőr nyilvános helyen is megkérheti, hogy ezt önszántából tegye meg.

8. Amennyiben vallásos érzékenységet sérthet a fejfedő és a lábbeli levételének a terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 45. § (3) bekezdése alapján való megkövetelése, a rendőrnek fel kell ajánlania, hogy az átvizsgálást zárt helyen (pl. egy közeli őrson vagy a rendőrségi minibuszban) foganatosítja.

9. Más, önazonosság kifejezésére szolgáló eszközök is szóba jöhetnek, úgy mint az ékszerek vagy tetoválások, amelyek egy meghatározott banda vagy csoport tagjaként azonosítják viselőjüket.

Felhatalmazás kiadására jogosult rendőrök

10. Az 1994. évi Büntető Igazságszolgáltatási és Közrendi Törvény 60. §-ában foglalt jogosítványok különböznek a rendes igazoltatási és átvizsgálási jogosítványoktól, mivel alkalmazásukhoz szükséges annak a megalapozott gyanúja, hogy valaki támadó fegyvert (vagy más eszközt) tart a birtokában. Céljuk, hogy a potenciális jogsértők lefegyverzésével olyan esetekben is megelőzzék a súlyos erőszakos cselekményeket és azt, hogy elterjedjen a testi épségre veszélyes fegyverek birtoklásának gyakorlata, amikor a rendes felhatalmazások nem volnának elégségesek. Nem kívánatos ezért, hogy helyettesítsék a szokványos bűnügyi problémák kezelésére szolgáló felhatalmazásokat, vagy azok megkerülésére alkalmazzák őket. A 60AA. § célja, hogy az erőszakos tiltakozásokban részt vevő személyeket megakadályozza abban, hogy arcuk eltakarásával rejtsek el személyazonosságukat.

11. A 60. §-ban foglalt felhatalmazás kiadásának feltétele, hogy a felhatalmazó előjáró részéről megalapozott feltételezés álljon fenn. Ennek objektív alapja kell legyen: pl. meghatározott csoportok korábbi rivalizálására és erőszakos összecsapásaira vonatkozó ismeretek; bizonyos eseményekkel vagy helyszínekkel összefüggő korábbi erőszakos cselekmények; késsel elkövetett rablások számának jelentős emelkedése egy meghatározott, kellően szűk területen; információk arra vonatkozóan, hogy egy bizonyos környéken gyakran tartanak maguknál fegyvereket bizonyos személyek; vagy – a 60AA § vonatkozásában – olyan korábbi bűncselekmények, amelyeket arcukat eltakaró személyek követtek el.

AGIS 2006

12. A felhatalmazást adó előjáró döntésén múlik, hogy a 2.1 pont (b) és (c) alpontjában leírt felhatalmazások időbeli hatálya meddig terjed. Az előjárónak a lehető legrövidebb olyan időszakra kell kiadnia a felhatalmazást, amelyen belül megítélése szerint az erőszakos cselekmények felszámolása, a veszélyes fegyverek birtoklásának megszüntetése vagy a terrorizmussal kapcsolatos cselekmények megakadályozása megoldható. A 2.1 pont (b) alpontjában meghatározott felhatalmazás időbeli hatálya csak egyszer hosszabbítható meg. Ezt követően újabb felhatalmazás adható ki. A 2.1 pont (c) alpontjában meghatározott felhatalmazás időbeli hatálya nem hosszabbítható meg. A benne meghatározott jogosítvány további gyakorlásához újabb felhatalmazást kell kiadni.

13. A felhatalmazást adó előjáró döntésén múlik, hogy a 2.1 pont (b) és (c) alpontjában leírt felhatalmazások hatálya milyen földrajzi területre terjed ki. A döntés meghozatala során olyan tényezőket kell figyelembe venni, mint a várható incidens természete és színhelye, a hatókörében lévő személyek száma, a szomszédos területekkel való átjárhatóság és az erőszak várható szintje. Nem szabad szélesebb az erőszakos cselekmények kialakulásának, illetve a veszélyes eszközök birtoklásának, a várható terrorcselekmények és – a 60AA. § esetében – a bűncselekmények elkövetésének megelőzéséhez feltétlenül szükségesnél szélesebb alkalmazási területet kijelölni. Különösen fontos, hogy az intézkedéseket foganatosító egyenruhások pontosan tisztában legyenek az alkalmazási terület határaival. Ha a terület szűkebb, mint a rendőri szerv illetékességi területe, akkor az előjárónak meg kell jelölnie az alkalmazási terület határát jelentő utcákat, vagy más módon kell meghatározni a felhatalmazás területi

hatályát. Ha a felhatalmazást olyan eseményre vagy fenyegetésre válaszul adják ki, amely több rendőri szerv illetékességi területét érinti, minden érintett szerv részéről szükség van arra, hogy az arra jogosult személy a felhatalmazást kiadja.

14. Az az előjáró, aki a terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 44. §-a alapján ad ki felhatalmazást, köteles a felhatalmazás egy példányát haladéktalanul megküldeni a Londoni Rendőrség Speciális Egységén belül működő Nemzeti Egyesített Részlegnek, amely továbbítja azt a belügyminiszternek. A belügyminisztert tájékoztatni kell a felhatalmazás kiadásának okairól. A Nemzeti Egyesített Részleg a felhatalmazás kiadásától számított 48 órán belül értesíti az érintett rendőri szervet arról, hogy a miniszter jóváhagyta, módosította vagy hatályon kívül helyezte a felhatalmazást.

Rögzítés

15. Amennyiben az igazoltatást is átvizsgálást több rendőr foganatosítja, mindannyiukat fel kell tüntetni a jegyzőkönyvben. Nincs akadálya annak, hogy a jelenlévő, de az átvizsgálásban közvetlenül részt nem vevő rendőr az átvizsgálás alatt töltsse ki a jegyzőkönyvet.

16. Amennyiben a járműnek nincs rendszáma, a 4.3 pont (iii) alpontjában foglalt követelmény nem érvényesül.

17. A monitorozás céljából fontos annak rögzítése, hogy az átvizsgálásra a Büntető Igazságszolgáltatási és Közrendi Törvény 60. §-án vagy a terrorizmusról szóló 2000. évi törvény 44. § (1) vagy (2) bekezdésén alapuló felhatalmazás alapján került sor.

18. A rendőröknek a 2001. évi népszámlálásban használt (és a B mellékletben felsorolt) kategóriák alapján

kell rögzíteni az intézkedés alá vont személy önbevalláson alapuló etnikai hovatartozását. Az érintetteket fel kell kérni, hogy előbb az öt szélesebb etnikai csoportból, majd az adott csoporton belüli szűkebb, kulturális hovatartozásra vonatkozó kategóriákból válasszanak. Az etnikai klasszifikációt a B mellékletben szereplő kódrendszer szerint kell kódolni. Kell rendszeresíteni egy „nem nyilatkozik” rubrikát is, de ezt a lehetőséget nem szabad kifejezetten felajánlani az érintetteknek. A rendőröknek tisztában kell lenni vele, és amennyiben aggályok merülnek fel az érintettek részéről, el kell tudniuk magyarázni, hogy ez az információ ahhoz szükséges, hogy a rendőrség saját igazoltatási és átvizsgálási gyakorlatáról valóság-hű képet kaphasson, felléphessen a diszkriminatív tendenciák ellen és hatékonyabbá tegye ennek az intézkedésnek az alkalmazását. Amennyiben egy személy olyan választ ad, amely a rendőr számára „helytelennek” tűnik (ha pl. egy fehér személy feketének vallja magát), a rendőrnek akkor is rögzítenie kell a választ. A rendőröknek az intézkedés alá vont személy etnikai hovatartozására vonatkozó saját percepciójukat is rögzíteniük kell a PNC/Phoenix klasszifikációs rendszer szerint. Ha a rendőr a „nem nyilatkozik” rubrikát jelöli be, ennek okát is rögzíteni kell a jegyzőkönyvben.

19. A nyilvánosságnak az értékelésbe való bevonása során megfelelően biztosítani kell az intézkedés alá vont személyek adatainak védelmét. A közösség képviselőinek csak anonimizált jegyzőkönyvekhez és/vagy a jegyzőkönyvekből generált statisztikákhoz szabad hozzáférést biztosítani.

AGIS 2006

D. Melléklet Önmeghatározáson alapuló besorolás (etnikai szempontok szerint)

<i>Fehérbőrű</i>	<i>W</i>
A. fehérbőrű – brit	W1
B. fehérbőrű – ír	W2
C. más fehérbőrű	W9
<i>Vegyes</i>	<i>M</i>
D.fehérbőrű és karibi feketebőrű	M1
E. fehérbőrű és afrikai- feketebőrű	M2
F. fehérbőrű és ázsiai	M3
G. egyéb vegyes	M9
<i>Ázsiai/Ázsiai-brit</i>	<i>A 9</i>
H. ázsiai- indiai	A1
I. ázsiai- pakisztáni	A2
J. ázsiai-bangladeshi	A3
K.más ázsiai	A9
<i>Feketebőrű/feketebőrű-brit</i>	<i>B</i>
L. karibi - feketebőrű	B1
M. afrikai -feketebőrű	B2
N. más feketebőrű	B9
<i>Más</i>	<i>O</i>
O. kínai	O1
P. bármilyen más csoporthoz tartozik	O9
<i>Nem állapítható meg</i>	<i>NS</i>

AGIS 2006

F. Melléklet

Az igazoltatásra, az adatrögzítésre, a monitorozásra és a jelentési kötelezettségre vonatkozó hatályos szabályok összefoglalása (hatályos: 2005. áprilistól)

	Körülmények	Osztályozás	Adatrögzítési, monitorozási és jelentéstételi kötelezettség
1.	Egy járőrnek alapos oka van arra, hogy egy személyt fogvatartson, ruházatát átvizsgálja, megmotozza.	„Ruházat, csomag átvizsgálása”	Van
2.	Egy rendőrtisztnek alapos oka van arra, hogy egy személyt megállítson, de nem kerül sor a ruházat átvizsgálására, mert időközben az szükségtelemmé vált.	„Igazoltatás”	Van
3.	Egy járőr egy személyt felhív arra, hogy indokolja magatartását, illetve magyarázatot kér arra, hogy miért tartózkodik egy adott helyen.	„Igazoltatás”	Van
4.	Egy járőr megállítja tanúk egy csoportját, hogy egy incidens hátterét kiderítse.	Nem „igazoltatás”	Nincs
5.	Egy járőr az 1994-es CJPOA 60. szakasz szerint vizsgál át ruházatot	„Ruházat, csomag átvizsgálása”	Van
6.	Egy járőr megállít egy járművet (a Közúti Közlekedésről szóló 1994. évi törvény értelmében), és felszólítja a jármű vezetőjét, hogy adjon számot magatartásáról, nevezze meg úticélját, illetve , hogy miért tartózkodik a helyszínen.	„Igazoltatás”	
7.	Egy járőr megállít egy járművet (a Közúti Közlekedésről szóló 1994. évi törvény értelmében), mivel annak vezetője megsértette a közlekedés rendjét és NEM kerül sor HORT/I, VDRS vagy EFPN kiállítására.	Nem „igazoltatás”	Nem Azonban ha a jármű vezetőjét felszólítják arra, hogy személyazonosságát igazolja, az intézkedés igazoltatásnak minősül.

AGIS 2006

G. Melléklet – Az igazoltatás rögzítése

Az alábbi formanyomtatvány a Gyakorlat Központú Csomag (Practice-orientated Package, POP) alapján készült. Szándéka szerint hozzájárul az aránytalanságok kiküszöböléséhez.

Kérjük, tartsa szem előtt, hogy a formanyomtatvány 5 Irányítási Főosztály munkájának megfigyelése alapján készült.

Magyarázat az alábbi formanyomtatványhoz:

Erős hatás
Pozitív/negatív

Közepes hatás
Pozitív/negatív

Alacsony hatás
Pozitív/negatív

Tényező	Az igazoltatás hatékonyságára kifejtett lehetséges hatás	Az aránytalanság csökkentésére kifejtett lehetséges hatás	Megfelelő lépések
<i>Irányelvek</i>			
1. Rosszul szerkesztett vagy túlhaladott szabályok.	A szabályok alkalmazóinak bizonytalansága. Nagyobb a lehetősége a jogszabályellenes intézkedések foganatosításának	Az aránytalanságot közvetlenül nem befolyásolja jelentősen, azonban a PACE irányelvek következtlen alkalmazása veszélyezteti az intézkedések arányosságát.	A szabályok éves felülvizsgálata a PACE szellemében. A normáknak precíznek, naprakésznek kell lenniük. Le kell fektetni az alkalmazás feltételeit úgy, hogy az mindenki számára érthető legyen.
2. Az előjáróknak és az igazoltatást a gyakorlatban végző járőröknek eltérő elképzelései vannak az igazoltatást illetően.	Nagy a veszélye annak, hogy az igazoltatási jogosítvánnyal nem a megfelelő célból élnek.	Amennyiben a járőrök számára nem egyértelmű az intézkedések célja, az nagy valószínűséggel aránytalansághoz vezethet.	Az előjárók évente készítsenek az igazoltatással összefüggő iránymutatást, amely a járőröknek szól, illetve a helyi médián keresztül eljut a helyi közösséghez is.
A középvezetők az igazoltatás értékelésénél elsősorban az igazoltatások számát veszik figyelembe.	Az intézkedések foganatosításakor az elsőrendű cél az, hogy megfeleljenek a mennyiségi előírásoknak. A hatékonyság jelentős mértékben csökken.	Aránytalansághoz vezet, mert a járőrök hajlamosabbak bizonyos csoportok tagjait, az ún. „könnyű eseteket” gyakrabban igazoltatni.	Az előjárók nyilatkozata, hogy az igazoltatások száma nem szempontja a teljesítmény értékelésének.

AGIS 2006

Tényező	Az igazoltatás hatékonyságára kifejtett lehetséges hatás	Az aránytalanság csökkentésére kifejtett lehetséges hatás	Megfelelő lépések
Gyakorlat			
Az igazoltatás gyakorlata nem kapcsolódik az országos előíráshoz.	Az igazoltatás ad hoc jellege miatt nem hatékony, és a forrásokkal való nem megfelelő gazdálkodást eredményezi.	Az aránytalan alkalmazás veszélye jelentős. A járőrök inkább hagyatkoznak ösztönükre, és sztereotípiákra építenek az igazoltatás alá vonandó személy kiválasztásakor.	Az eljáróknak gondoskodniuk kell arról, hogy az intézkedések foganatosítása során az országos előírásokat messzemenően figyelembe veszik.
A járőröknek nincs bizalma a FIS-ben	A FIS csak akkor működhet hatékonyan, ha a járőrök teljes bizalmát élvezik.	Az aránytalan alkalmazás veszélye jelentős. A járőrök inkább hagyatkoznak ösztönükre, és sztereotípiákra építenek az igazoltatás alá vonandó személy kiválasztásakor.	Elengedhetetlen a FIS-be vetett bizalom rendszeres ellenőrzése kérdőíves és egyéb módszerekkel. Az adatok elemzőinek hitelessége fontos.
Nem épülnek egymásra az eligazítások és a feladatokat kijelölő értekezletek.	Csak a szoros egymásra épülés eredményez hatékony igazoltatási gyakorlatot.	Nagy a valószínűsége az intézkedések aránytalan alkalmazásának.	Folyamatosan ellenőrizni kell, hogy az eligazítások tükrözik a feladatkijelölő értekezleteken meghatározott irányvonalakat. Az eligazítást követően alkalomszerűen interjúk készíthetők.
Azok a rendőrök, akik munkájukat egy adott területen végzik, nem részesültek megfelelő tájékoztatásban az adott terület jellemzőit illetően.	A hatékonyság sérülhet.	Azok, akik nincsenek tisztában a helyi viszonyokkal, hajlamosabbak az intézkedések aránytalan alkalmazására.	Biztosítani kell, hogy minden rendőr megkapja a szükséges tájékoztatást.
Nem hatékonyak a feladatokat kijelölő értekezletek	A feladatokat meghatározó értekezleteknek különös jelentőségük van az igazoltatás hatékony alkalmazásában.	A feladatokat kijelölő értekezleteknek meghatározó jelentősége van az igazoltatás arányos alkalmazásában.	A feladatokat kijelölő értekezletek jelentőségét széles körben el kell fogadni. Fontos a vezetés elkötelezettsége. Az értekezleteken biztosítani kell a rendőrségi elemzők és a gyakorlati szakemberek egyensúlyát.
Kormányzati szinten prioritásokat határoznak meg (pl. utcai bűnözés csökkentése)	Az igazoltatások előre nem látott következményekhez vezethetnek.	Nagy a valószínűsége az intézkedések aránytalan alkalmazásának	A kormányzati prioritásoknak a valós helyi tényeken, adatokon kell alapulniuk.

AGIS 2006

Tényező	Az igazoltatás hatékonyságára kifejtett lehetséges hatás	Az aránytalanság csökkentésére kifejtett lehetséges hatás	Megfelelő lépések
Az igazoltatás elsősorban meghatározott elkövetői csoportok ellen irányul.	Bizonyítékul szolgálhat, hogy a célzott igazoltatás hatékony eszköze a megelőzésnek.		
A rendőrök viszonya az eltérő kultúrából érkezett személyekhez.	A kutatási adatok alátámasztják, hogy a PACE irányelveken túl további intézkedéseket is fogantatosítanak azokkal a személyekkel szemben, akik kevésbé bizonyulnak együttműködőnek.	Tanulmányok szerint meghatározott fekete0, illetve kisebbségi csoporthoz tartozó személyek a rendőrökkel szemben kevésbé együttműködők. Ennek oka abban keresendő, hogy úgy vélik, nem részesülnek egyenlő elbánásban.	Képzések szükségesek ahhoz, hogy ne kerüljön sor az igazoltatás helytelen alkalmazására. Fontosak a másság elfogadásával kapcsolatos képzések is.
Az igazoltatás nem hatékony egyes bűncselekmények felderítésében.	A letartóztatási adatok szerint az igazoltatásnak nincs jelentős szerepe a bűnfelderítésben.	Korlátozott hatás	Át kell tekinteni a PACE alkalmazását az igazoltatások fogantatosítása tekintetében.
A társadalom előítéletessége	Jelentősen befolyásolja az intézkedés alkalmazásának hatékonyságát.	Jelentősen befolyásolja az intézkedés alkalmazásának arányosságát.	
<i>Felügyelet</i>			
Alacsony színvonalú eligazítások	A magas színvonalú eligazítás a hatékony és szakszerű igazoltatások kulcsa.	Az aránytalan alkalmazás veszélye jelentős. A járőrök inkább hagyatkoznak ösztönükre és sztereotípiákra építenek az igazoltatás alá vonandó személy kiválasztásakor.	Az előjárók eligazítási tevékenysége feladatuk integrált részét képezi. Az eligazításoknak világosnak és lehetőség szerint interaktívnak kell lenniük. Bár nem mindig kivitelezhető, célszerű, hogy azonos személyek tartsák az eligazításokat.

AGIS 2006

Tényező	Az igazoltatás hatékonyságára kifejtett lehetséges hatás	Az aránytalanság csökkentésére kifejtett lehetséges hatás	Megfelelő lépések
Az előjárók nem látják el hatékonyan vezetői feladataikat.	Sem a gyenge, sem pedig a kiugró teljesítménynek nincs következménye.	Nagy a valószínűsége az intézkedések diszkriminatív alkalmazásának.	A PACE előírásainak megfelelően rögzíteni kell az előjárók feladatai. Minden előjárónak képzésben kell részesülnie. Negyedévente köteles a járőrök jelentéseit ellenőrizni, illetve gondoskodni kell a nyomtatványok kitöltéséről.
Monitorozás			
A 95. szakaszban megjelölt adatok továbbítása, azok értelmezése nélkül.	A gyakorlatban	Nem hatékony az aránytalanság kiküszöbölésében.	A hatóságoknak, illetve a rendőri szervezeteknek a helyi adatokat értelmezni kell az adott helyi közösségre vonatkozó speciális körülmények figyelembevételével.
A nyomtatványokat a járőrök nem töltik ki.	Az adatáramlás nehézkes, a folyamat kevésbé hatékony.	Jelentős hatása lehet az intézkedések arányos alkalmazására.	Az előjárók feladata, hogy felhívják a figyelmet a formanyomtatványok kitöltésének jelentőségére.
Eltérések az igazoltatás alá vont személyekre és a teljes lakosságra vonatkoztatott adatok között.	Nem lehet pusztán azok adataira építeni, akiket intézkedés alá vontak.	Mivel csak az utcán tartózkodókat igazoltatják, az igazoltatási időszak kiválasztása (este, reggel) jelentős aránytalansághoz vezethet.	Az igazoltatásokra vonatkozó adatok elemzésekor figyelembe kell venni, hogy a potenciális igazoltatottak összetétele nem felel meg a teljes lakosság összetételének. Fontos, hogy erre a tényre csak indokolt esetben hivatkozzanak.
A helyi lakosság koreloszlása	Gyakoribb azon korcsoportokba tartozó személyek igazoltatása, akik a kriminológiai statisztika szerint nagyobb valószínűséggel követnek el bűncselekményt (14-25 évesek).	A helyi lakosság koreloszlása befolyásolja az arányosságot, ha egy bizonyos korcsoportban egy kisebbség felül van reprezentálva.	Az adatok elemzésekor figyelembe kell venni a helyi lakosság koreloszlását.

AGIS 2006

Tényező	Az igazoltatás hatékonyságára kifejtett lehetséges hatás	Az aránytalanság csökkentésére kifejtett lehetséges hatás	Megfelelő lépések
Hónapról hónapra változó letartóztatási, illetve arányosságra vonatkozó adatok.	A változó adatok indokolhatóak az intézkedések szakszerű fogantatásával.	Az arányosságra vonatkozó változó adatok indokolhatóak az intézkedések szakszerű fogantatásával.	Körültekintően kell eljárni, hogy korlátozott információból nem vonnak le következtetést. A valós kép megismeréséhez több hónap összesített adatainak elemzésére van szükség.
Az igazoltatásra vonatkozó adatokat nem dolgozzák fel.	A kitöltött formanyomtatványok akkor szolgálnak az igazoltatás ellenőrzésének hatékony eszközeként, ha azokat a járőrök előírás szerint kitöltik.	A következetes adatrögzítés hozzájárul az aránytalanságok kiküszöböléséhez.	Meg kell találni az adatok feldolgozásának hatékony módját, hogy az ne vegyen aránytalanul sok időt igénybe. A „jelölő-négyzetes” rendszer esetenként korlátozott információt biztosít, viszont kevés időt vesz igénybe az adatok rögzítése és feldolgozása.
Közösség			
A helyi közösség előtt nem ismert a helyi hatóságok teljesítménye, tevékenysége.	A helyi közösség támogatásával, egyetértésével megvalósult cselekmények jóval hatékonyabbak. A helyi viszonyok ismeretének hiánya elszigetelheti a hatóságot saját közegétől.	Korlátozott hatás az intézkedések alkalmazásának arányosságára vonatkozóan.	Biztosítani kell a rendőrség és helyi közösség együttműködését. Az önkéntes szervezetek bevonása is hozzájárulhat a közösségi kapcsolatok erősítéséhez.
Az igazoltatás a bizalom megszerzésének eszköze.	Az igazoltatás szakszerűtlen és kevésbé hatékony alkalmazása.	A rendőrségnek körültekintően kell eljárni, hogy a bizalom erősítése, saját népszerűsége érdekében nem támaszkodik a helyi közösségben jellemző előítéletekre, azoknak nem válik kiszolgálójává.	Más eszközöket kell találni a jó kapcsolat biztosítékaként. Ahol erre nincs lehetőség, ott tájékoztatni kell a közösséget az igazoltatások okáról, az alkalmazás feltételeiről.

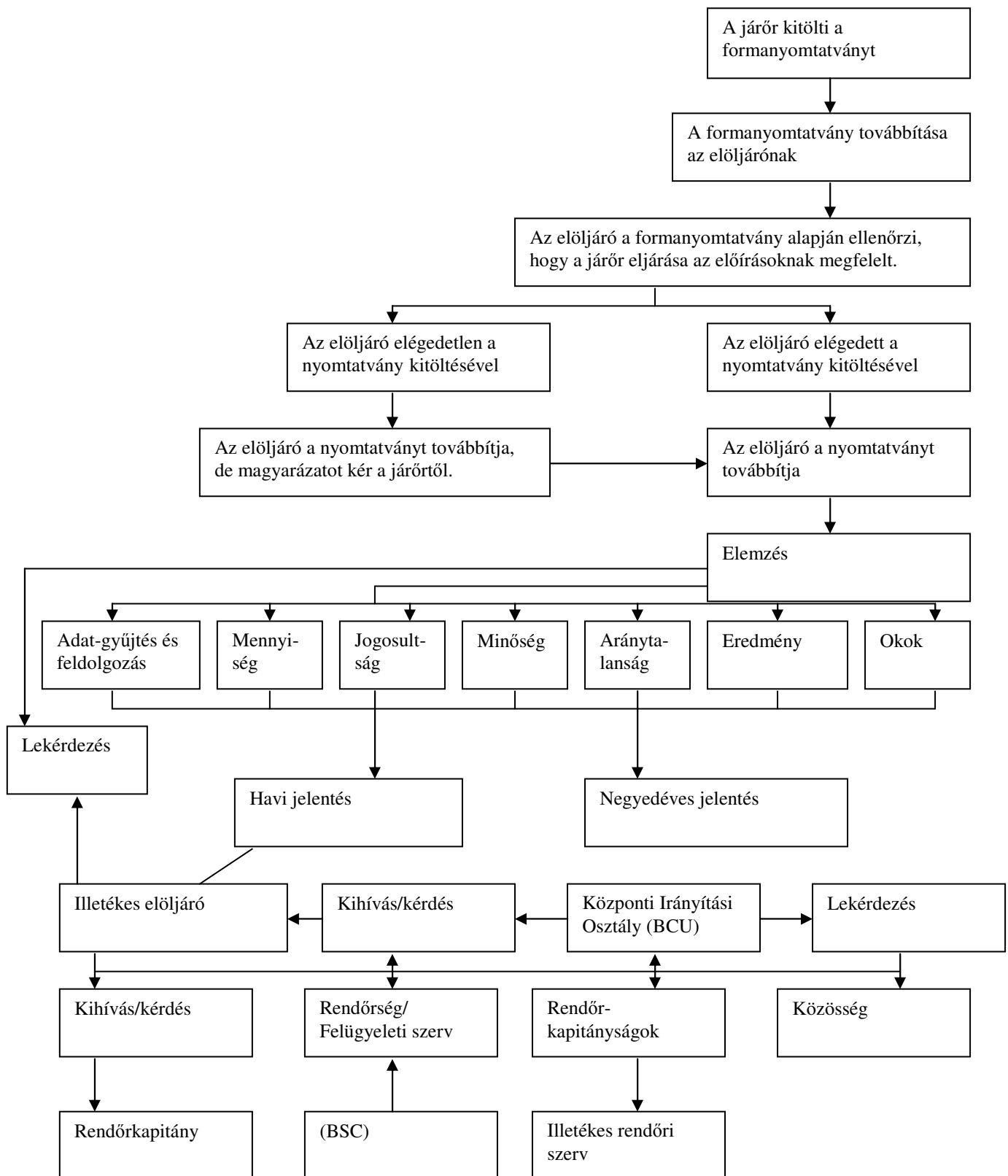
AGIS 2006

Tényező	Az igazoltatás hatékonyságára kifejtett lehetséges hatás	Az aránytalanság csökkentésére kifejtett lehetséges hatás	Megfelelő lépések
A helyi közösség ismerete.	A helyi közösségekre vonatkozó adatok alapos ismerete elősegíti az igazoltatás hatékony alkalmazását.	Az ismeretek az intézkedések aránytalan alkalmazásához vezethetnek. Például, ha a rendőrség ismeretekkel rendelkezik egyes közösségen belüli feszültségekről, az intézkedési jogosultság a feszültségek proaktív kezelésének eszköze lehet.	Amennyiben valóban sor kerül az intézkedések aránytalan alkalmazására, annak indokairól a közösséget tájékoztatni kell.
Képzés			
A járőrök és előljárók nem részesülnek megfelelő képzésben.	Az intézkedések nem hatékony alkalmazása szüségtelen konfliktusokhoz vezethet.	A képzés hiányának egyenes következménye meghatározott csoportok gyakoribb igazoltatása, jelentősen megnőhet az intézkedések foganatosításának aránytalansága.	Átfogó képzési program, amelynek fontos részét képezi a megalapozott gyanú.
Sem a közösség képviselői, sem a járőrök nem bíznak a panaszjelzés hatékonyságában.	A jelenlegi panaszjelzés megítélése ellentmondásos, általában túlzottan bürokratikusnak tartják. A hatékony panaszjelzés hatékony igazoltatási gyakorlathoz vezethet.	Az aránytalanságra korlátozott hatása van.	A Független Panaszvizsgáló Testületnek (IPCC), illetve a rendőri szerveknek jelentős szerepe van abban, hogy a panaszjelzésbe vetett bizalmat erősítsék, illetve annak szabályait a nyilvánossággal megismertessék.

AGIS 2006

H. Melléklet – Az igazoltatásról az előljáróknak

AGIS 2006